

Milieubeleidsplan Overbetuwe 2011-2014

Onderdelen:

- Milieukompas voor de toekomst
- Milieubeleid op hoofdlijnen
- Uitvoeringsplan milieu

gemeente **Overbetuwe**

Gebiedsgericht werken aan milieu

Opdrachtgever:
Gemeente Overbetuwe
Dorpsstraat 67
6660 AA Elst
0481-362109

uitgevoerd door:
Westerdiep Adviseur Milieu en Ruimte
Thomas á Kempisstraat 26
7009 KT Doetinchem
06-10142457

Kerngroep gemeente Overbetuwe

Stefan Tempelman (RO)
Theo Ahoud (BWM)
Astrid Berns (BWM)
Piet Jaarsma (Projectleider)
John Westerdiep (extern)

Dit document is auteursrechtelijk beschermd. Het is niet toegestaan dit document of delen hieruit te vermenigvuldigen of anderszins te gebruiken voor andere doeleinden dan in het kader van het hier genoemde project. Indien u de inhoud of opzet van dit rapport voor een andere toepassing wenst te gebruiken, dan is daarvoor toestemming nodig van de auteur.

Inhoudsopgave

Deel 1: Milieukompas voor de toekomst

Inleiding	7
Opgave milieubeleidsplan Overbetuwe	7
Missie, visie en strategie	10
Milieuaspecten	12

Deel 2: Milieubeleid op hoofdlijnen

Inleiding	17
Gebiedsgerichte milieukwaliteit Overbetuwe	24
Milieubeleid op hoofdlijnen	29

Deel 3: Uitvoeringsplan milieu

Inleiding	71
Strategische doelen, speerpunten en beleidsregels	73
Instrumentenmix	83
Maatschappelijke effecten (monitoren)	86

Bijlage 1

Activiteitenplan 2011-2014	89
----------------------------	----

Strategisch document

MILIEUKOMPAS VOOR DE TOEKOMST

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Het milieubeleid van de gemeente Overbetuwe is verwoord in het milieubeleidsplan 2005 – 2008. Dit beleidsplan is in 2004 opgesteld. Het was bedoeld als leidraad voor de afdeling bouwen, wonen en milieu. De werkings-duur van dit milieubeleidsplan is verlopen. Er is behoefte aan een nieuw, meer integraal en uitvoeringsgericht milieubeleid.

1.2 Milieukompas voor de toekomst

Er is een bestuurlijke opdracht om een nieuwe milieubeleidsplan op te stellen met een meer integraal en uitvoeringsgericht karakter. Het proces om te komen tot een milieubeleidsplan is gestart met het opstellen van een Milieukompas voor de toekomst. Het kompas vormt het strategische denk- en werkkader. Het milieukompas voor de toekomst geeft daarmee richting aan het werken aan milieu.

Centraal in deze strategische nota staat de missie, visie en strategie. Deze drie-eenheid is het resultaat van een proces waarbij rekening is gehouden met de huidige wetgeving, de trends en ontwikkelingen en het eigen functioneren. Bij het eigen functioneren is vooral gekeken naar wat op dit moment goed gaat (kwaliteiten) en wat nog beter kan (verbeterpunten). Bij dit proces is in eerste instantie gesproken met medewerkers van de sectie Milieu. Zij zijn de regisseurs van het milieubeleid. Daarnaast zijn gesprekken gevoerd met medewerkers van ruimtelijke ontwikkeling en met wethouder Witjes van milieu.

Om er voor te zorgen dat er geen misverstanden ontstaan over de reikwijdte van milieu, geeft het milieukompas in hoofdstuk 4 aan uit welke onderdelen en aspecten het milieuveld bestaat.

2. Opgave milieubeleidsplan Overbetuwe

2.1 Opgave vanuit milieu

De gemeente Overbetuwe wil werk maken van milieu. De ambities zijn hoog. Wethouder Frits Witjes schrijft dat er al mooie successen zijn geboekt op het gebied van klimaat en milieu¹. Deze concrete resultaten willen we meer. Het nieuwe milieubeleidsplan wordt geen dik rapport, maar een duidelijke visie en aanpak om doelen te realiseren.

De sectie Milieu heeft de opdracht gekregen het nieuwe milieubeleidsplan op te stellen. Het adviesbureau Westerdiep Adviseur Milieu en Ruimte ondersteunt de sectie Milieu daarbij. De opgave is om vanuit milieu bij te dragen aan de kwaliteit van wonen, werken en recreëren binnen de gemeente Overbetuwe voor nu en de toekomst.

Het Milieukompas is kaderstellend voor het Milieubeleidsplan Overbetuwe. Het geeft aan wat we willen bereiken en wat we bij de uitvoering van het milieubeleid belangrijk vinden.

1 Infoblad Gemeente Overbetuwe, 17 december 2008

2.2 Toekomstvisie+ als paraplu

De Toekomstvisie+ is een overkoepelend beleidsdocument dat richting geeft aan het beleid en het handelen van de gemeente Overbetuwe tot 2020. Het is hét vertrekpunt voor het uitwerken van beleid. In de Toekomstvisie+ is ook het debat geweest over kwaliteit van de leefomgeving. Het Milieubeleidsplan Overbetuwe zal worden ontwikkeld binnen de opgave gesteld in de Toekomstvisie+. Bij het opstellen van de Milieukompas voor de toekomst is gekeken naar de Ontwerp Toekomstvisie+ (versie 13 januari 2009).

2.3 Trends en ontwikkelingen

Het milieubeleidsplan Overbetuwe staat niet op zichzelf. Het stellen van ambities en grenzen aan milieukwaliteit zal mede bepaald worden door de aanwezige waarden (gebiedskenmerken), de trends en ontwikkelingen, de wetgeving en het tijdsbeeld. Hierna zijn kort enkele factoren beschreven die mede richting geven aan het milieubeleid voor de komende jaren.

Ruimte en verantwoordelijkheid

Voor de meeste milieuaspecten zijn de kaders in wetten omschreven. Voor bijna elke milieuwet geeft gemeenten (meer) ruimte voor lokale afwegingen. Ruimte betekent echter ook verantwoordelijkheid nemen en keuzes maken. Een consequentie van het achterwege laten van passend gemeentelijk milieubeleid is, dat veelal rekening moet worden gehouden met algemeen geldende en vaak te strenge milieunormen.

Noodzaak voor maatwerk

Het milieubeleid heeft zich van oudsher gericht op het behalen van sectorale milieudoelen (normen). Dit denken en handelen geeft weinig ruimte voor een lokale afweging en maatwerk. De zorg voor prettig wonen, werken en recreëren vraagt om milieubeleid die rekening houdt met wat in een gebied mogelijk en wenselijk is. Het milieubeleid moet in een vroeg stadium van het planproces duidelijk maken waar welke milieukwaliteit wordt nagestreefd. Alleen dan is de gewenste dialoog over kwaliteit van de leefomgeving mogelijk.

Samenwerken en communicatie

Voor de uitvoering van het milieubeleid is het belangrijk dat goed wordt samengewerkt. Bij een proces gericht op samenwerken is duidelijke communicatie erg belangrijk. De betrokkenen zullen immers onderling verschillen in achtergrond, vakkennis en (eigen) belang.

Gebieden verschillen!

Bij het opstellen van milieueisen wordt gekeken naar aanwezige kwaliteiten en kansen voor verbetering.

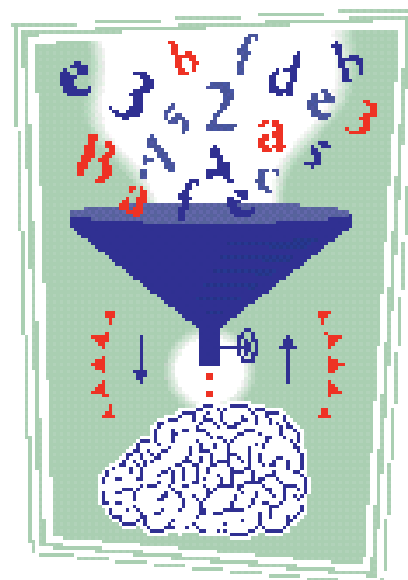
Om er voor te zorgen dat we elkaar 'begrijpen' is het belangrijk om aansprekend en in eenvoud te communiceren. In lijn met deze ontwikkeling zal het gemeentelijk milieubeleid samenwerken moeten stimuleren door te inspireren waar het kan en grenzen te stellen waar het moet.

3. Missie, visie en strategie

De missie, visie en strategie van het milieubeleid is bedoeld als richtinggever en werkdocument voor het opstellen van het milieubeleidsplan. Het geeft aan wat belangrijk is en hoe dit kan worden bereikt. De missie, visie en strategie van milieu is tot stand gekomen na een kort maar intensief proces met vooral milieumedewerkers van de sectie milieu en medewerkers ruimtelijke ontwikkeling. Verder is geput uit ervaringen met milieu in ruimtelijke plannen en de besluitvorming.

Opgave: vinden van een gemeenschappelijke koers

Opgave: ordenen en presenteren van ervaringen

3.1 Missie

Een missie definieert de bestaansgrond en geeft aan wie we zijn. De missie is tijdloos, maar moet wel toe te passen zijn op een concreet moment. Een missie staat niet voortdurend ter discussie. De missie voor het milieu komt voort uit een workshop en gesprekken met medewerkers gericht op zelfreflectie. Wat zijn belangrijke waarden? Wat willen we vanuit milieu bereiken?

3.2 Visie

Een visie is een consistente blik op de toekomst en geeft de situatie aan die de organisatie nastreeft. Bij het vormen van een visie is 'reparatiedenken' een valkuil. Degene die de visie formuleert, moet zich losmaken van de werkelijkheid. Een visie is 'realistisch dagdromen'. De visie is het resultaat van een workshop die gericht was op ons eigen functioneren. Wat gaat goed? Wat kan beter?

Missie Milieubeleidsplan Overbetuwe:

Het is in de gemeente Overbetuwe prettig wonen, werken en recreëren voor nu en de toekomst. Milieu richt zich daarbij op het realiseren van een hoge milieuambitie, maar plaatst de milieuambitie in het breder perspectief voor het behalen van een goede leefomgeving.

3.3 Strategie

De strategie beschrijft hoe de in de visie gestelde beelden en doelen (kernkwaliteiten) bereikt gaan worden. Deze strategische beslissingen vormen het wezen van de organisatie.

Visie Milieubeleidsplan Overbetuwe:

Het streven is om een organisatie te zijn die uitvoering geeft aan de volgende zeven kernkwaliteiten:

1. proactief/ visie denken
2. samenwerken/ integraal werken/ communicatie
3. klantgericht (kwaliteit en transparant)
4. transparantie; inzichtelijkheid en communicatie van resultaten (milieu in beeld)
5. milieu geborgd/verankerd (vroegtijdig, planning)
6. samen doelen stellen (samen en realistisch keuzes maken)
7. leefbaarheid (milieukwaliteit nu en in de toekomst)

Het werken aan milieu zal gestuurd worden door de volgende strategische beslissingen:

1. Betrokken zijn aan de voorkant van het proces
2. Leveren van een eenduidige milieu-inbreng is elke fase van het planproces
3. Dialoog aangaan over (milieu)kwaliteit met anderen
4. Inbreng vanuit milieu gaat over duurzaamheid, milieuhygiëne en ecologie
5. Werken vanuit een vaste afwegingssystematiek voor milieu
6. Werken met een gebiedsgericht beleidskader dat ruimte geeft voor het benutten van gebiedsspecifieke kansen voor milieu en voor (de integrale) afwegingen met andere belangen
7. Hoogste milieuambitie, geplaatst in het brede perspectief voor het behalen van een goede leefkwaliteit

4. Milieuaspecten

4.1 Inleiding

Een milieubeleidsplan moet eenduidig zijn over welke aspecten onder het begrip 'milieu' vallen en welke niet. Het Nationaal Milieubeleidsplan geeft een definitie voor milieu:

"Het milieubeleid moet een bijdrage leveren aan een gezond en veilig leven, in een aantrekkelijke leefomgeving, te midden van vitale natuur, zonder mondiale biodiversiteit aan te tasten of natuurlijke hulpbronnen uit te putten, hier en nu en elders en later"

In een van de workshops is met de milieumedewerkers gesproken over de te onderscheiden milieuaspecten. Daarbij is ook gezocht naar een praktische indeling van de aspecten: duurzaamheid, milieuhygiëne en ecologie. Deze indeling maakt het eenvoudiger om keuzes te maken binnen milieu en helpt bij het communiceren over milieu.

4.2 Duurzaamheid, milieuhygiëne en ecologie

Milieuaspecten zijn te ordenen onder drie thema's: duurzaamheid, ecologie en milieuhygiëne.

Duurzaamheid

aspect

Afval
Energie
Mobiliteit
Water
Grondstoffen
Compact bouwen
Klimaat

Doel (m.n. toekomstige generaties)

Voorkomen of afval als grondstof
Besparen of duurzame alternatieven
Beperken automobilititeit, stimuleren 'schone' alternatieven
Besparen en vasthouden; bescherming/ droge voeten
Besparen, hergebruik
Besparen buitengebied, verkleinen afstanden voorzieningen
Voorkomen van het opwarmen van de aarde

Ecologie

aspect

Flora
Fauna
Leefgebieden

Doel (huidige en toekomstige generaties)

Diversiteit en stabiliteit
Diversiteit en stabiliteit
Duurzame kwaliteit in leefomstandigheden

Milieuhygiëne

aspect

Geluid
Trilling
Lucht
Geur
Externe veiligheid
Bodemverontreiniging
Afval
Licht

Doel (m.n. huidige generaties)

Voorkomen van hinder en gevolgen gezondheid
Voorkomen van hinder en gevolgen gezondheid
Voorkomen van hinder en gevolgen gezondheid
Voorkomen van hinder en gevolgen gezondheid
Voorkomen van ernstige gevolgen gezondheid (overlijden)
Voorkomen van ernstige gevolgen gezondheid
Voorkomen van hinder en gevolgen gezondheid
Voorkomen van hinder en gevolgen gezondheid

NB. Een schone bodem en voldoende schoon en natuurlijk water zijn belangrijke voorwaarden voor leven. Deze aspecten hebben naast duurzaamheid ook milieuhygiënische en ecologische waarden.

Milieu heeft verschillende instrumenten ter beschikking om milieudoelen te realiseren. De meest bekende zijn de milieuvergunning, convenanten, subsidie, verordeningen, ruimtelijke plannen en communicatie. Bij de uitvoering van het milieubeleid zal steeds gekeken worden naar welk instrument het meest effectief is.

Er zijn verschillende redenen waarom juist voor de indeling duurzaamheid, milieuhygiëne en ecologie is gekozen. In de volgende paragrafen zijn de drie overwegingen beschreven.

4.3 Afwegingen binnen milieu

De driedeling duurzaamheid, leefbaarheid en ecologie biedt de mogelijkheid om noodzakelijke afwegingen binnen milieu te maken. Beslissingen die goed zijn voor duurzaamheid en ecologie kunnen, in specifieke situaties, een verslechtering betekenen voor milieuhygiëne (met effect op de lokale milieukwaliteit).

Afweging: in beginsel gaat duurzaamheid voor leefbaarheid. Op het niveau van projecten en plannen kan echter omwille van lokale doelstellingen anders beslist worden. Daarbij speelt de noodzakelijke inzet voor een leefbare omgeving (minimale kwaliteit of basiskwaliteit) een belangrijke rol. Afwijken mag alleen met een degelijke motivering.

4.4 Belang van communicatie

Milieu is een verzameling van aspecten. Hierdoor ontstaat snel onduidelijkheid over wat tot milieu behoort en wat niet. Door het groeperen van de milieuaspecten wordt het eenvoudiger hierover te communiceren.

De communicatie kan nog worden vereenvoudigd door aan te haken op de beleving van milieu ofwel aan te sluiten op hetgeen mensen bezig houdt.

Dit wordt bereikt door niet alleen te kijken naar technische begrippen en de knelpunten, maar veel meer naar kwaliteiten, mogelijkheden en thema's die mensen aanspreken zoals schoon, veilig en gezond. Centraal in de communicatie staat steeds de bijdrage die milieu kan leveren aan de leefbaarheid (nu en toekomst) van mensen binnen de gemeente Overbetuwe.

4.5 Milieu als vangnet

Ecologie heeft binnen de gemeente Overbetuwe niet een echte plek.

Het concept landschapsontwikkelingsplan heeft ecologie wel als onderdeel van het landschap meegenomen. Dit plan richt zich echter met name op structuren en gebieden. Soorten en leefgebieden komen daar nauwelijks aan bod. Dit terwijl flora en fauna met de komst van de flora en faunawetgeving een belangrijke randvoorwaarde is geworden voor projecten. Door ecologie op te nemen binnen het thema milieu, krijgt ecologie een duidelijkere en stevigere positie.

Door natuur op te nemen binnen het thema milieu, krijgt natuur een duidelijke en stevige positie.

MILIEUBELEID OP HOOFDLIJNEN

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Het milieubeleid van de gemeente Overbetuwe was verwoord in het Milieu-beleidsplan 2005 – 2008. Dit beleidsplan is in 2004 opgesteld. De werkingsduur van dit milieubeleidsplan is verlopen. Er is behoefte aan een meer integraal en uitvoeringsgericht milieubeleid. Het nieuwe beleid moet aan de ene kant duidelijk maken wat we vanuit milieu moeten en willen bereiken en aan de andere kant zal het ruimte moeten bieden voor een integrale afweging met andere belangen. Deze duidelijkheid en ruimte is nodig voor ons gezamenlijk streven naar een prettig wonen, werken en recreëren binnen de gemeente Overbetuwe voor nu en de toekomst. Het milieubeleid op hoofdlijnen is opgesteld binnen de wettelijk kaders en geeft invulling aan de beleidsruimte die deze wettelijke kaders biedt en in veel gevallen ter onderbouwing van keuzes ook vraagt.

1.2 Milieubeleidsplan Overbetuwe

Voor u ligt het document 'Milieubeleid op hoofdlijnen' van de gemeente Overbetuwe. Het Milieubeleid op hoofdlijnen vormt samen met het 'Milieukompas voor de toekomst' en het 'Uitvoeringsplan Milieu', het Milieubeleidsplan voor de gemeente Overbetuwe voor de periode 2011 – 2014. Het Milieukompas voor de toekomst is het strategisch werk- en denkkader. Het geeft richting aan het werken aan milieu. Het Uitvoeringsplan Milieu geeft aan hoe we het milieubeleid uitvoering gaan geven.

Het Milieubeleid op hoofdlijnen beschrijft het milieubeleid voor de periode 2011 tot en met 2014. Het beleid is globaal en beschrijvend. Het is bedoeld als leidraad voor iedereen die binnen de gemeente Overbetuwe te maken heeft met milieu, ruimtelijke ordening en/of de kwaliteit van wonen, werken en recreëren. Er is voor gekozen om zo weinig mogelijk vakjargon te gebruiken. Het document is namelijk bedoeld voor een zo breed mogelijke doelgroep.

Drie-eenheid

Het Milieubeleidsplan Overbetuwe 2011 – 2014 bestaat uit drie delen. Het Milieukompas, het Milieubeleid op Hoofdlijnen en het Uitvoeringsplan Milieu. Het Milieukompas is een strategische nota en geeft de koers aan voor de langere termijn. Het Milieubeleid op hoofdlijnen geeft aan welke Milieukwaliteit we willen bereiken en waar de prioriteiten liggen.

Het Uitvoeringsplan Milieu is gericht op de uitvoering van het milieubeleid en geeft aan waar we ons de komende vier jaar op gaan richten. De basis voor het uitvoeringsplan zijn de instrumenten en strategieën die ons ter beschikking staan bij het uitvoering van het beleid.

1.3 Milieukompas voor de toekomst

Het Milieukompas is het strategisch denk- en werkkader. Deze strategische nota maakt duidelijk wat we vanuit milieu willen bereiken en wat we bij de uitvoering belangrijk vinden. Centraal in het Milieukompas staat de missie, visie en strategie van het milieubeleid. Dit is bedoeld als richtinggever voor het opstellen van het werken aan milieu in beleid en uitvoering.

In het Milieukompas is de volgende missie voor milieu vastgesteld:

“Het is in de gemeente Overbetuwe prettig wonen, werken en recreëren voor nu en de toekomst. Milieu richt zich daarbij op het realiseren van een hoge milieuambitie, maar plaatst de milieuambitie in het breder perspectief voor het behalen van een goede kwaliteit van de leefomgeving voor nu en de toekomst.”

Wat we willen bereiken en de wijze waarop zal verder worden uitgewerkt in het Milieubeleid op hoofdlijnen en het Uitvoeringsplan Milieu.

1.4 Toekomstvisie+

Het milieubeleid staat niet op zichzelf. In de Toekomstvisie+ is het kader voor de ontwikkeling van Overbetuwe tot 2020 geschetst. Dit was het vertrekpunt voor het uitwerken van het milieubeleid. Leefbaar en duurzaam Overbetuwe loopt als rode draad door de thema's uit de Toekomstvisie+.

De aandacht voor leefbaarheid is gericht op het prettig wonen, werken en recreëren in de gemeente Overbetuwe. Bij duurzame ontwikkeling gaat het om het behoud van de aarde als leefgebied, het bevorderen van de biodiversiteit en stabiliteit van plant- en diersoorten en het zuinig omgaan met energie en gebruik natuurlijke energiebronnen. Het milieubeleid bouwt voort op deze thema's door aandacht voor de thema's duurzaamheid, milieuhygiëne en ecologie. Het Milieubeleidsplan is een uitwerking van de Toekomstvisie+ voor het aspect (facetbeleid) milieu.

1.5 Gebiedsgericht werken aan milieu

Binnen de gemeente Overbetuwe leeft het besef dat niet overal alles mogelijk is. De kenmerken van een gebied bepalen mede welke kwaliteit mogelijk en wenselijk is en waar de kansen liggen. Daarbij gaat het niet alleen om de aanwezige functies en de milieusituatie, maar ook om de sociale- en economische kenmerken van een gebied. Deze benadering staat bekend onder 'gebiedsgericht werken aan milieu'. In deze aanpak staat dan ook niet de milieunorm centraal, maar de kwaliteit van de leefomgeving en een duurzame ontwikkeling. Om gebiedsgericht werken aan milieu handen en voeten te kunnen geven, zijn twee instrumenten beschikbaar: het Milieuperspectief en het Gebiedsgerichte beleidskader.

Milieuperspectief

Bij gebiedsgericht werken aan milieu wordt gekeken naar de kenmerken van gebieden. De kenmerken van een gebied (en omgeving) vertaald naar kansen heet een 'Milieuperspectief'. Een Milieuperspectief geeft dus niet aan wat binnen een (plan)gebied moet, maar waar de kansen liggen. Een Milieuperspectief bestaat uit milieustreefbeelden voor (deel)gebieden en concrete maatregelen.

In de verkenningfase van het proces vormt het milieuperspectief de basis voor de dialoog met anderen. In de verkenningfase moet blijken of in samenwerking met anderen kansen kunnen worden benut. In de ontwerpfase kunnen kansrijke maatregelen (milieustreefbeelden en concrete maatregelen) worden verwerkt tot meerdere planscenario's of één plan. In de vaststellingsfase kan gekeken worden welke kansen vanuit milieu echt worden verankert in het plan of project.

Gebiedsgericht beleidskader

Bij gebiedsgericht werken aan milieu wordt (bij voorkeur) gewerkt met een gebiedsgericht beleidskader (zie tabel). Een gebiedsgericht beleidskader geeft de kwaliteiten (bandbreedte) voor milieuaspecten per gebiedstypen. Deze bandbreedte bestaat uit een optimale en een minimale milieukwaliteit per gebiedstype. Dit geeft voldoende ruimte om een integrale afweging te maken. Bij het opstellen van de bandbreedte is/wordt rekening gehouden met de ruimte die de wettelijke kaders bieden.

Zonder gebiedsgericht beleidskader	Met gebiedsgericht beleidskader
Streng wettelijke norm	Kwaliteit omschreven als doelstelling en minimale kwaliteit (binnen grenzen van Wet en beleid)
Overall dezelfde norm	Kwaliteit afhankelijk van gebiedstype (benutten van kansen van een specifiek gebied)
Afwijken van een standaard norm niet mogelijk of lastig; per project onderbouwen ²	Ontwikkeling binnen bandbreedte levert de motivering
Veel discussie en kwantiteit dominant	Weinig discussie en kwaliteit dominant
Kans op willekeur is groot	Kans op willekeur is klein
Onderbouwing per project is zwak en vaak niet Raad van State proof	Onderbouwing op basis van beleid heeft een goede basis (RvS proof)
Tabel: belang van gebiedsgericht beleidskader	

Het gebiedsgericht beleidskader geeft in de verkenningfase aan welke kwaliteit binnen een gebiedstype moet worden nagestreefd en welke ruimte voor de integrale afweging aanwezig is. In de ontwerpfase kan gekeken worden in hoeverre een scenario (plan) scoort op milieu. Het uiteindelijke plan moet voldoen aan de gebiedsgerichte 'normen'. De initiatiefnemer onderbouwt het plan vanuit de gegeven doelstellingen per milieuaspect. De minimale kwaliteit voor elk milieuaspect zal zondermeer bereikt moeten worden.

Gebiedsgericht werken aan milieu in beleid en uitvoering zal verder uitgewerkt worden in een Handreiking gebiedsgericht werken aan milieu.

1.6 De drie thema's: duurzaamheid, ecologie en milieuhygiëne

Een milieubeleidsplan moet eenduidig zijn over welke aspecten onder het begrip 'milieu' vallen en welke niet. Het Milieubeleidsplan onderscheidt aspecten binnen drie thema's: duurzaamheid, ecologie en milieuhygiëne (zie onderstaand schema).

² Steeds vaker biedt de wetgeving de mogelijkheid tot maatwerk. Er wordt dan een strenge norm gesteld waar je als gemeente van af kunt wijken (maatwerk kunt leveren). Om af te kunnen wijken van deze strenge norm zal een degelijke motivering moeten worden geleverd.

Bij duurzaamheid gaat het om aspecten gericht op toekomstige generaties, ons handelen mag voor toekomstige generaties geen nadelige gevolgen hebben.

In essentie gaat het om zuinig omgaan met ruimte, grondstoffen en energie.

De ecologische aspecten hebben betrekking op de huidige en toekomstige generaties en hebben tot doel flora en fauna te behouden en te ontwikkelen.

De milieuhygiënische aspecten zijn gericht op de huidige generatie en hebben betrekking op de lokale milieukwaliteit zoals hinder, gevaar en gezondheid.

duurzaamheid	ecologie	milieuhygiëne
Afval	Flora	Geluid
Energie/klimaat	Fauna	Trilling
Mobiliteit	leefgebieden	Lucht
Water		Geur
Duurzaam bouwen/leven		Externe veiligheid
Compact bouwen		Bodem
		Licht
		Straling

Een schone bodem en voldoende schoon en natuurlijk water zijn belangrijke voorwaarden voor leven. Deze aspecten hebben naast duurzaamheid ook milieuhygiënische en ecologische waarden. Milieu heeft verschillende instrumenten ter beschikking. De meeste bekende zijn de milieuvergunning, convenanten, verordeningen, ruimtelijke plannen en communicatie.

Duurzaamheid

Duurzaamheid is een belangrijke peiler van het milieubeleid. Dit belang uit zich ondermeer in de aandacht van rijk, provincies en gemeenten voor de opwarming van de aarde (klimaatbeleid) en de beschikbaarheid van voldoende energie (energiebeleid). Op 30 oktober 2007 besloot de gemeenteraad van de gemeente Overbetuwe voor het aanstellen van een klimaatcoördinator voor 2008 met de insteek om een integrale aanpak op het gebied van klimaatbeleid te realiseren. Het raadsbrede besluit was destijds gebaseerd op een initiatief voorstel van Groen Links, Christenunie, VVD en PvdA. Bij klimaatbeleid gaat het om het terugdringen van broeikasgassen, het beperken van het energiegebruik en een optimale inzet van duurzame energie. Voor de toekomst zijn daarvoor verschillende kansen zoals duurzaam bouwen, duurzame bedrijventerreinen en duurzame energieopwekking. Duurzame energieopwekking kan bijvoorbeeld worden gerealiseerd door het plaatsen van windmolens langs de snelwegen het toepassen van zonne-energie, biomassa, aardwarmte en het benutten van restwarmte.

Bij duurzaamheid gaat het ook om concrete maatregelen in de ruimtelijke ordening. Deze maatregelen hebben veelal te maken met het verbeteren en terugdringen van de (auto)mobiliteit. Dit kan door:

- te zorgen dat de algemene mobiliteitsbehoefte verminderd en/of
- alternatieven te bieden voor de auto

Compact bouwen, met voldoende mogelijkheden voor recreatie in de buurt, in combinatie met goed openbaar vervoer en hoogwaardige fietsvoorzieningen, is hier een goed voorbeeld van.

Ecologie

Bij ecologie gaat het om de relatie tussen planten en dieren in hun (natuurlijke) omgeving. In en buiten bebouwde gebieden is een breed scala aan ecologische kwaliteiten en kansen om deze te versterken aanwezig. Dit geldt voor landschappen zoals oeverwallen, komgebieden, uiterwaarden en kleine dorpen, maar ook voor de meer verstedelijkte gebieden met een zeer gevarieerd landschap voor mens en natuur. Juist deze diversiteit aan gebieden, biedt natuurwaarden in alle verscheidenheid. De oeverwallen zijn, door het stromende water zelf, van nature opgeworpen (droge, grovere sedimentdeeltjes). Het zijn de tegenpolen van de natte en kleiachtige komgronden. Uiterwaarden bieden, door de diversiteit en een zekere dynamiek, ruimte voor natuurontwikkeling. Ook dorpen en steden kunnen zeer interessant zijn voor flora en fauna. Veelal kwetsbaarder dan natuurgebieden, maar met een grote verscheidenheid aan soorten.

Mensen beleven natuur verschillend, maar natuur vervult veel belangrijke functies voor de samenleving. Natuurlijk kunnen we natuur exploiteren door bomen te kappen voor hout en in te zetten als verkoopargument voor huizen. Een minder grijpbare kant, maar wetenschappelijk vastgesteld, is het effect van natuur op ons welbevinden, rustgevoel en relativerend vermogen. Natuur biedt een schouwspel en decor als tegenwicht van het jachtige leven. De opgave is mede daarom, om ecologie (natuur) een vaste plaats te geven in de inrichting en beheer van alle gebieden. De inzet in natuurgebieden is de natuurwaarde te vergroten, te versterken en gebieden met elkaar te verbinden. Daarbij zijn ook goede kansen om een relatie te leggen met het verhogen van de kwaliteit van wonen, werken en recreëren. Juist in een omgeving waar de verstedelijking steeds meer invloed heeft, zijn rust en natuur belangrijke waarden. Uiteraard verdient de natuur zelf ook, los van ons medegebruik, alle respect en ruimte om te ontwikkelen (intrinsieke waarde).

Milieuhygiëne

Bij milieuhygiëne gaat het op het herkennen, opsporen, bestrijden en voorkomen van hinder en gevaren voor de gezondheid van de mens of de kwaliteit van de natuur, lucht, water of bodem. De belangrijkste (menselijke) bronnen die invloed hebben op de milieuhygiënische kwaliteit zijn wegen, overige infrastructuren en bedrijvigheid. Bij wegen gaat het voornamelijk om geluid, externe veiligheid en luchtkwaliteit. Bedrijven kunnen ondermeer invloed hebben op de geluidskwaliteit, luchtkwaliteit, externe veiligheid en mate waarin overlast wordt ondervonden van stank. De meest bedrijven staan op een bedrijventerrein en zijn op voldoende afstand van woningen gesitueerd. Verder kunnen (bedrijfs)activiteiten zoals het spuiten van giften en gieren van mest, invloed hebben op de milieu(hygiënische) kwaliteit. Bij overige infrastructuren kan gedacht worden aan hoogspanningslijnen, maar ook lichtmasten en UMTS-masten.

De meeste milieuhygiënische effecten zijn waarneembaar. Dit geldt niet voor externe veiligheid en straling. Bij externe veiligheid gaat het om risico's en mogelijke gevolgen van het opslaan, transport of werken met gevaarlijke stoffen. Straling (elektromagnetische velden) komt onder meer vrij bij hoogspanningslijnen en GSM zendmasten.

1.7 Afwegingen en milieu

Het milieubeleid geeft aan welke milieukwaliteit we willen bereiken. Gebiedsgericht werken aan milieu geeft aan dat de gewenste milieukwaliteit afhankelijk is van gebieden. Voor een woongebied zijn rust en ruimte belangrijke kwaliteiten. Voor het centrum van een dorp is vooral verscheidenheid aan voorzieningen c.q. functies belangrijk. Bij afwegingen binnen milieu wordt gekeken naar de milieukwaliteit die in een gebied mogelijk en wenselijk is.

Hoge kwaliteit van de leefomgeving en waterbeheer gaan prima samen.

Milieukwaliteit is ook een samenspel van de thema's duurzaamheid, ecologie en milieuhygiëne. In dit spel moeten ze elkaar versterken, maar kunnen ook elkaars concurrent zijn. De concurrentie begint bij het voordeel dat duurzaamheid en ecologie hebben bij het bouwen binnen de grenzen van de bestaande bebouwing. Voor ecologie betekent dit meer rust en ruimte in het buitengebied. Compact bouwen betekent voorzieningen op fiets- en loopafstanden en meer potentiële gebruikers voor het openbaar vervoer. Allemaal ter gunste van duurzaamheid. Dit compacte bouwen is dus goed voor duurzaamheid en ecologie, maar kan een verslechtering betekenen voor de milieuhygiënische kwaliteit. Deze concurrentie van de milieuthema's wordt het 'dilemma van de compacte stad' genoemd.

Afwegingskader

Om er voor te zorgen dat vooraf duidelijk is welk thema (bij concurrentie) vanuit milieu voorrang heeft boven de ander, is een afwegingskader opgesteld. Bij deze afweging hanteren we het uitgangspunt dat handelingen die we nu doen, geen (of zo min mogelijk) gevolgen mogen hebben voor toekomstige generaties. Dat betekent dat duurzame (en ecologische) maatregelen, zoals

Spelregels voor de afwegingen binnen milieu:

1. Duurzaamheid en ecologie gaan voor milieuhygiëne
2. Duurzaamheid gaat voor jonge, vervangbare natuur
3. Oude, niet vervangbare natuur gaat voor duurzaamheid
4. Een minimale milieuhygiënische kwaliteit moet gewaarborgd zijn

compact bouwen zwaarder wegen dan het nastreven van een hoge ambitie voor milieuhygiëne. Deze afweging is ook verankerd in de nationale wetgeving voor aspecten zoals lucht, geluid en externe veiligheid. Om zorg te dragen voor behoud van natuurwaarde, hanteren we de afweging dat oude natuur/ecologie zwaarder weegt dan duurzaamheid en milieuhygiëne. Onder het begrip 'oude natuur'³ verstaan we natuur die door de verschillende successiestadia, niet of moeilijk te vervangen is. Deze lijn is ook herkenbaar bij de natuurwetgeving, waar nieuwe bebouwing in natuurgebieden in beginsel niet is toegestaan.

Milieuhygiëne in de vorm van gezondheid, veiligheid en hinderbeleving lijkt hier het onderspit te delven. Dit is echter niet zo. In alle gevallen zal gezorgd moeten worden voor een minimale milieuhygiënische kwaliteit. Verhoogde ambities op het gebied van milieuhygiëne echter kunnen belemmerd worden door duurzaamheid en ecologie.

Voorbeeld werking spelregels: Een open terrein rondom een treinstation mag binnen het afwegingskader milieu, rekening houdend met de grenswaarde, bebouwd worden met woningen en kantoren. Meer mensen kunnen gebruik maken van het openbaar vervoer. Anders is het wanneer het open terrein bestaat uit een sloot met oude knotwilgen (60 jaar) en een nat broekbosje. De ontwikkeling van het terrein voor woningen en kantoren kan dan alleen met behoud van de 'oude' natuur.

³ De oude natuur is nog niet in kaart gebracht. Dit zal in het kader van de inventarisatie van de aanwezige natuur (soorten, leefgebieden en elementen) in beeld moeten worden gebracht.

2 Gebiedsgerichte milieukwaliteit Overbetuwe

2.1 Inleiding

De gemeente Overbetuwe is uniek. Er zijn binnen een gemeente bijna geen grotere contrasten denkbaar. De rust en natuurwaarde van de uiterwaarden en de weidevogelgebieden tegenover de dynamiek van het intermediair gebied en de grootschalige infrastructuur. De veelzijdigheid is positief, maar de rust is snel verstoord. Daar waar veel activiteiten zijn, staat de milieuhygiënische kwaliteit voor wonen, werken en recreëren dan ook snel onder druk.

Hieronder wordt de gemeente Overbetuwe in vijf milieutypen ingedeeld.

Dit is een grove indeling bedoeld als eerste karakterisering van de milieusituatie binnen de gemeente Overbetuwe. Het is een bruikbare indeling voor vraagstukken op het niveau van de gehele gemeente Overbetuwe. Voor ruimtelijke plannen en projecten is deze typering te grof. Er wordt voor deze plannen en projecten een verfijning gegeven van het aantal gebiedstypen. Er is een opdeling gemaakt in 11 gebiedstypen. Welke gebiedstypen dit zijn en de bij deze gebiedstypen behorende kwaliteiten (vertaling van milieubeleid op hoofdlijnen naar kwaliteiten per gebiedstype), zal worden beschreven in de handreiking gebiedsgerichte werken aan milieu (actiepunten Milieubeleidsplan).

2.2 Milieusituatie: vijf milieutypen

De gemeente Overbetuwe kenmerkt zich als een gebied met zeer uiteenlopende milieukwaliteiten. Er zijn op het niveau van de gehele gemeente grofweg vijf milieutypen met een specifieke milieukwaliteit te onderscheiden:

1. Intermediair gebied tussen Arnhem en Nijmegen;
2. wegzones langs grote infrastructuur zoals A50 en A15/Betuwelijn;
3. uiterwaarden met directe omgeving;
4. waardevolle open gebieden (landbouwgronden en weidevogelgebieden);
5. dorpen en kernen.

Intermediair gebied tussen Arnhem en Nijmegen

Dit is een gebied met verstedelijkingsopgave. De grenzen van dit gebied zijn niet scherp geografisch begrenst, maar betreft grofweg het gebied in de stadsregio tussen Arnhem en Nijmegen, met Elst als tussenstad (zie kaart: rechts van de blauwe doorbroken lijn). In dit intermediaire gebied is sprake van een intensiever gebruik, waar veranderingen zich relatief sneller kunnen opvolgen. In deze zone zijn relatief veel functies gevestigd die een rol spelen voor de gehele stadsregio. Hierbij valt te denken aan wonen, werken, cultuur(historie), infrastructuur, maar ook het Park Lingezegen (recreatie, natuur en landschap).

Wegzones langs grote infrastructuur (A15, A50, A325 en Betuwelijn)

Zones langs wegen zijn milieubelast. Milieugevoelige functies zoals woningen, scholen en ziekenhuizen zijn hier minder goed op hun plaats. Wel bieden deze zogenoemde wegzones (vooral binnen het bebouwde gebied) goede mogelijkheden voor het realiseren van milieubelaste activiteiten en verkeersaantrekkende activiteiten zoals transportbedrijven, agrarische industrieën, grootwarenhuizen en glastuinbouw.

Uiterwaarden met directe omgeving

Uiterwaarden zijn gebieden met veel ruimte voor natuur en recreatie.

De milieuhygiënische kwaliteit is vaak goed. Het grote contrast tussen de binnenvaartschepen, grote grazers, natuurlijke hoogteverschillen en het water zorgen voor de dynamiek in dit landschap. De fiets is bij uitstek een geschikt vervoersmiddel om deze gebieden te verkennen. Ook nodigt het gebied uit om te struinen.

Waardevolle open gebieden

De 'kommen' zijn mooie open gebieden tussen de oude kernen ten noorden van de A15. Deze open gebieden zijn, met uitzondering van de zones langs wegen en enkele grote agrarische bedrijven, relatief stille gebieden met een lage dynamiek en de aanwezigheid en kansen voor specifieke natuur. Ruimte, stilte en natuur zijn kwaliteiten die bij de gemeente Overbetuwe passen en in Nederland schaars zijn.

Dorpen en kernen

Dit zijn woongebieden met centraal of verspreid langs de hoofdstraat enkele winkels, bedrijven en (maatschappelijke) voorzieningen. Rust, ruimte en groen (inclusief natuur en natuurbeleving) zijn kwaliteiten die behoren bij het dorpse karakter. Soms is er vanuit de kern een doorkijk tot in het buitengebied. Aan de rand van een dorp bevinden zich veelal doorgaande wegen. Deze wegen zorgen soms voor een vrij hoge milieubelasting.

2.3 Ontwikkelingsrichting Milieu

De vijf binnen de gemeente Overbetuwe voorkomende milieutypen (gebieden), verschillen onderling in de mogelijkheden om milieukwaliteiten te behouden of te verbeteren. Ook zijn binnen deze gebieden knelpunten en bedreigingen voor milieukwaliteit die bijzondere aandacht vragen.

De hieronder omschreven ontwikkelingsrichting voor milieu is geschreven als streefbeeld. Let wel! Het gaat hier om een ontwikkelingsrichting als inzet vanuit milieu en niet om het resultaat van een integrale afweging.

Intermediair gebied tussen Arnhem - Nijmegen

Dit veelal gemengde gebied is een prima vestigingsplaats voor verkeersaantrekkende, kleine en minder milieubelastende bedrijven. Milieubelastende bedrijven en woongebieden (en andere milieugevoelige functies) zijn meestal gescheiden van elkaar. Dit biedt een situatie waarin goed

Zones langs drukke wegen zijn kansrijk voor verkeersaantrekkende en/of milieubelastende functies.

kan worden gewoond. Het openbaar vervoer is goed. Er is een Intercitystation Elst en twee stations Schuytgraaf en station Nijmegen-Lent (Stadsregiorails). Daarnaast zorgt de aanwezigheid van de A325 en de A15/A50 voor een goede (auto)ontsluiting. Het openbaar vervoer is optimaal benut. Door een compacte bouw is de afstand tot werken, voorzieningen en openbaar vervoer beperkt. Er is een fijnmazig en hoogwaardig fietsnetwerk en een hoogwaardig voor- en natransport⁴ aanwezig. Binnen de Intermediaire zone is ook aandacht voor het behoud (en het creëren van) stille en groene plekken. Daar waar de milieu(hygiënische) kwaliteit onder druk staat, zijn creatieve oplossingen toegepast.

Wegzones langs grote infrastructuur zoals A50 en A15/Betuwelijn

De zones langs wegen zijn milieubelast. De geluidsniveaus zijn hoog en de luchtkwaliteit laat soms te wensen over. In deze zone zijn de mogelijkheden benut voor het ontwikkelen van milieubelastende functies zoals 'zwaardere' bedrijven, windmolens en hoogspanningslijnen (ontwikkeling meer ondergronds?). Vooral bedrijven die veelal (boven)regionaal verkeer aantrekken zijn hier gevestigd. Ook is de ruimte langs infrastructuur benut voor natuur.

Uiterwaarden en directe omgeving

De kwaliteit van de uiterwaard is de unieke combinatie van (water)dynamiek en stilte/rust. De milieuhygiënische kwaliteit is hier overwegend goed tot zeer goed. De uiterwaarden zijn een pleisterplaats voor veel vogels. De mogelijkheden voor recreatie zijn, in harmonie met natuur, benut (kleinschalig i.v.m. Vogelrichtlijn status van uiterwaarden). Recreatie is op deze wijze dicht bij huis. Dit vermindert de (auto)trek naar verder gelegen oorden. Fijnmazige fiets- en wandelpaden geven toegang tot het open 'reservaat' van natuur en cultuur.

Waardevolle open gebieden

Het contrast tussen deze waardevolle open gebieden en het gebied met een verstedelijkingsopgave (intermediaire gebied). Dit contrast maakt deze gebieden zo waardevol. Het zijn, samen met de uiterwaarden, de grote overwegend stille plekken en open plekken binnen de gemeente Overbetuwe. Het streefbeeld voor dit gebied is dat de populatie weidevogels hier hun rust- en verblijfplaats vinden. De waardevolle opengebieden zijn samen met de Linge en de fijnmazige wateren unieke plekken in de Betuwe. De stilte is hier terug. De openheid wordt afgewisseld met solitaire bomen, bosschages aan de randen en agrarische bedrijven. De ligging en bedrijfsvoering is aangepast aan de natuurwaarde en belevingswaarde van het gebied. Het is (blijvend) een ecologisch kerngebied en vormt een tegenwicht voor de meer bewoonde gebieden. De open gebieden zijn belangrijk voor de biodiversiteit en vormen een belangrijke noord-zuidverbinding tussen de uiterwaardgebieden van de Rijn en de Waal. Het is ook een prima plek om te recreëren. Fietspaden zorgen ervoor dat rust, ruimte en natuur voor iedereen bereikbaar is.

Dorpen en kernen

Bij de ontwikkeling van de verschillende kernen houden we rekening met de identiteit, het karakter, de grootte en de verschillen in het voorzieningenniveau. Inbreiding gaat voor uitbreiding; dorpen moeten dorps blijven (uit: Toekomstvisie+). Het zijn rustige woongebieden, soms afgewisseld met voorzieningen en bedrijven. Ook oude woningen zijn veelal goed geïsoleerd. Het behoud van winkels of bezorgdienst moet zorgen voor een goede bereikbaarheid van de dagelijkse boodschappen. Soms kunnen lokale ondernemingen voor hinder zorgen. Hiervoor moet aandacht zijn. Er is

⁴De kwaliteit van het voor- en natransport is een belangrijke factor voor het gebruik van openbaar vervoer. Het gaat daarbij om de afstand, snelheid en comfort waarop je van je woning naar de trein of bus komt en hoe je bij aankomst van de trein of bushalte op de plaats van bestemming komt.

nauwelijks hinder van het wegverkeer. Dit komt omdat sluiptverkeer zoveel mogelijk geweerd is en hoofdwegen zoveel mogelijk zijn voorzien zijn van stil asfalt. Ook kan het zijn dat andere hinderbeperkende maatregelen zijn genomen.

Het centrum van Elst is geen rustig woongebied, hier kijken we naar het stellen van de eisen aan de milieukwaliteit.

3 Milieubeleid op hoofdlijnen

3.1 Inleiding

Het Milieubeleid op hoofdlijnen geeft aan wat we vanuit de verschillende thema's (duurzaamheid, ecologie en milieuhygiëne) willen bereiken. Bij het opstellen van het Milieubeleid op hoofdlijnen is rekening gehouden met de beleidskaders van hogere overheden, het bestaand gemeentelijk beleid⁵, de wet- en regelgeving en maatschappelijke ontwikkelingen. Verder is gekeken naar de specifieke kenmerken van de gemeente Overbetuwe. Overbetuwe is uniek en legt om die reden eigen accenten. Deze accenten van het beleid worden bepaald door de kenmerken van het gebied en de wensen van burgers van de gemeente Overbetuwe. Soms vraagt het Milieubeleid op hoofdlijnen om een nadere uitwerking van een bepaald milieuaspect. Dit kan bijvoorbeeld door het opstellen van een apart beleidsplan.

De kenmerken van de in Overbetuwe te onderscheiden milieutypen, zijn omschreven in § 2.2. Uit deze beschrijving komt de grote verscheidenheid in (milieu)kwaliteiten naar voren. Het zijn kwaliteiten om te beschermen en kansen om te benutten. De stille en open gebieden, de dorpen en de kernen en de uiterwaarden bezitten kwaliteiten die moeten worden behouden. De nieuwe verstedelijking van het gebied rond Elst is een kans voor duurzaamheid en vraagt bijzondere aandacht voor de ecologische- en milieuhygiënische kwaliteiten.

De wensen van burgers zijn opgenomen in de Maatschappelijke Agenda voor Milieu. Hierin staan de resultaten van de debatten tijdens de burgeravond op 1 september 2009. De Maatschappelijke Agenda is terug te vinden als speerpunt van het 'Milieubeleid op hoofdlijnen' (§ 3.3).

Het 'Milieubeleid op hoofdlijnen' beschrijft wat we willen bereiken. Om er voor te zorgen dat de milieudoelen worden bereikt, is het belangrijk dat op het juiste moment (rekening houden met het proces) en op de juiste manier (gebieds-gericht werken) kansen worden gevonden voor uitvoering van het beleid. Het Uitvoeringsplan Milieu beschrijft de uitvoering van het milieubeleid.

3.2 Strategieën en speerpunten van het beleid

Het Milieukompas voor de toekomst is het strategisch denk- en werkkader. Aansluitend op deze strategische nota zijn de strategieën en speerpunten van het 'Milieubeleid op hoofdlijnen' bepaald. Deze strategieën en speerpunten zijn het resultaat van de missie, visie en strategie uit het Milieukompas, de ervaringen van deskundigen binnen de gemeente Overbetuwe en de resultaten van de burgerparticipatie (maatschappelijke agenda 2011 - 2014).

Strategie en speerpunten

Bij het stellen van prioriteiten, het maken van keuzes en het uitvoeren van het milieubeleid, zal de gemeente Overbetuwe rekening houden met de volgende strategische beleidsdoelen:

1. Bij de uitvoering van het Milieubeleid op hoofdlijnen is gekozen voor een heldere strategie gericht op gebiedsgericht werken aan milieu in beleid en uitvoering.
2. Binnen milieu wordt een afweging gemaakt tussen duurzaamheid, ecologie en milieuhygiëne:
 - Duurzaamheid en ecologie gaan voor milieuhygiëne. Wel zal een minimale milieuhygiënische kwaliteit moeten worden behaald.

⁵ Er is een evaluatie van het Milieubeleidsplan 2005 – 2008 uitgevoerd. De resultaten van deze evaluatie zijn betrokken bij de beleidsstandpunten en actiepunten in het nu voorliggende Milieubeleidsplan Overbetuwe 2011 – 2014, onderdeel Milieubeleid op hoofdlijnen.

Samen werken aan het realiseren van kansen voor een optimale (milieu) kwaliteit van onze leefomgeving.

- Duurzaamheid gaat voor jonge, vervangbare natuur (compensatie verplicht) en milieuhygiene (waarborg minimale kwaliteit).
 - Oude, niet-vervangbare natuur gaat voor duurzaamheid en milieuhygiene (waarborg minimale kwaliteit).
3. Bij het overheidshandelen wordt het goede voorbeeld gegeven. Dit resulteert in 'good practices' voor particulieren en bedrijven.
 4. De gemeente zal voorwaarden scheppen voor milieuvriendelijk gedrag voor particulieren en bedrijven.
 5. De gemeente zal kansrijke initiatieven voor milieu zoveel mogelijk steun geven.
 6. Goed uitgevoerde milieu-initiatieven worden door de gemeente actief gecommuniceerd.
 7. De gemeente zet bij de uitvoering van het milieubeleid in op het brede palet aan voorhanden zijnde instrumenten.
 8. De gemeente zal geen medewerking verlenen aan en niet investeren in projecten die (grote) inbreuk doen op duurzaamheid, ecologie en milieuhygiene.

Voor punten 3 t/m 6 geldt dat niet alles kan, maar dat gekeken wordt naar de mogelijkheden binnen de financiële kaders.

3.3 Maatschappelijke agenda

Naast de beleidsmatige strategieën en speerpunten is op 1 september 2009 door verschillende vertegenwoordigers van burgers, bedrijven en organisaties aangegeven wat zij belangrijk vinden (voor de thema's duurzaamheid, ecologie en milieuhygiene). De volgende zes speerpunten zijn als maatschappelijke agenda voor de komende 4 jaar bepaald. Deze zes speerpunten zullen samen met resultaten van andere vormen van bewonersparticipatie (er zal gekeken worden hoe participatie binnen milieu kan worden verankert in de dagelijkse planpraktijk) mede sturing geven aan de uitvoering.

1. Behoud van het groene (buiten)gebied (13)
2. Gezamenlijk duurzaam ondernemen en - bouwen (12)
3. Afval/ zwerfvuil (12)
4. Natuurlijke speelplaatsen (10)
5. Geluidsoverlast (9)
6. Cradle To Cradle (5)

De zorg over de toenemende druk op de kwaliteiten van Overbetuwe is tijdens de avond vele malen uitgesproken. In de workshop is dit als nr. 1 speerpunt teruggekomen. Ook zien de deelnemers een belangrijke uitdaging voor bedrijven om duurzaam te ondernemen en te bouwen. Er wordt aandacht gevraagd voor afval. Afval als grondstof moet worden gestimuleerd. Verder is er zorg nodig voor afval op straat, in het water, de lucht en de bodem. Hoewel de vertegenwoordigers van het platform voor de scholen niet aanwezig waren op de burgeravond, blijkt ook bij de aanwezigen de zorg voor het welzijn en de opvoeding van de jeugd. Buitenspelen en natuurbeleving wordt daarbij erg belangrijk gevonden. Geluid zorgt voor veel overlast en tast de kwaliteit van gebieden binnen en buiten de woonkernen aan. Het gaat daarbij vooral om (snel)wegverkeer en treinverkeer. Als laatste speerpunt is 'cradle to cradle' genoemd. Dit onderwerp heeft een sterke relatie met afval als grondstof.

Het geeft het belang weer van de inzet op duurzaam gebruik van stoffen en materialen.

3.4 Milieubeleid op hoofdlijnen

3.4.1 Duurzaamheid

3.4.1.1 Afval

Wat is het?

Afval of vuilnis is het begrip voor stoffen, materialen en/of producten waarvan de eigenaar van plan is zich ervan te ontdoen. Door te voorkomen dat stoffen, materialen en/of producten als afval worden behandeld, wordt de vervuiling van het milieu beperkt en worden grondstoffen en energie bespaard.

Wat willen we?

Huishoudens, bedrijven en ook gemeenten produceren een grote stroom afvalstoffen. Het gemeentelijk afvalbeleid is gericht op het voorkomen van afval en het bevorderen van afvalscheiding met het oog op hergebruik.

De gemeente is primair verantwoordelijk voor de inzameling, afzet, be- en verwerking van het huishoudelijk afval, en het afval dat vrijkomt door gemeentelijke activiteiten.

Hoe kunnen we dit bereiken?

Om het hergebruik te bevorderen, is de afgelopen jaren door gemeenten gewerkt aan het opzetten van een doelmatige afvalverwijderingsstructuur. Ook voor bedrijfsafval zijn landelijke taakstellingen voor preventie en hergebruik geformuleerd. De taak van de gemeente is erop gericht om met vergunningverlening, handhaving en voorlichting de taakstellingen voor bedrijven te realiseren.

Stand van zaken Overbetuwe

Het afvalbeleid van de gemeente Overbetuwe is verwoord in het gemeentelijke afvalstoffenplan 2007 – 2010 (vastgesteld op 26 februari 2008). Eigenlijk is het beleidsplan meer een uitvoeringsplan. Het beschrijft hoe de gemeente zijn ophaalplicht van het huishoudelijke afval uitvoert. Voor het verwerken van huishoudelijk afval hanteert Overbetuwe de zogenoemde “Ladder van Lansink”: preventie eerst dan hergebruik, recycling, verbranden en dan pas storten. Het plan geeft aan dat we met het oog op hergebruik, preventie willen stimuleren en het scheiden van afval willen bevorderen. Het plan geeft verder aan dat we afvalstoffen zoals glas, papier, textiel et cetera moeten recyclen. Het afval wordt bijgehouden (gemonitord) door het gewicht per afvalsoort.

Naast de ophaaldienst voor huishoudelijk afval is er een ambitieus brengsysteem voor gescheiden afvoer van glas, plastic, blik, luiers, drankenkartons en kunststofverpakkingen en klein chemisch afval (KCA). Het restafval en gft-afval worden afwisselend ingezameld.

Beleidsstandpunt afval:

Afval in huishoudens, bedrijven en organisaties zoveel mogelijk voorkomen. Stimuleren dat ‘afval’ als grondstof kan worden ingezet. Met het oog op hergebruik en recycling willen we afval optimaal gescheiden (laten) inzamelen.

Actiepunten afval:

- Opstellen van een beleids- en uitvoeringsplan Afval (met aandacht voor afval in relatie tot het Activiteitenbesluit);
- In bestaande en nieuwe wijken wordt gekeken naar kansen voor afvalpreventie en hergebruik van afval.

Voor afval van bedrijven heeft de gemeente geen formele taak tot inzamelen. Dit is geregeld in de milieuwetgeving (Wet milieubeheer). Toch blijkt dat het bedrijfsafval regelmatig ongewenst als huishoudelijk afval bij de gemeentewerf wordt aangeboden. Om dit in de toekomst te voorkomen heeft de gemeente in 2009 een strengere controle aangekondigd bij de brengstations. Door de komst van het Besluit algemene regels inrichtingen milieubeheer (BARIM) is er steeds minder afvalregulering. De vraag is of we als gemeentelijke overheid dan zelf iets moeten regelen. Een beleidsplan voor afval en een op het Activiteitenbesluit aansluitende visie en pakket aan maatregelen, ontbreekt.

Afval is een serieus probleem en tegelijkertijd een kans om energie en grondstoffen te besparen. Ook kan afval geld opleveren. Het zoeken naar het voorkomen van afval en alternatieven voor afval als grondstof, levert veel milieuwinst op en kan zeer lucratief zijn.

Aanvullende (kansrijke) maatregelen:

- Inventariseren nieuwe en verbeterde mogelijkheden van preventie en hergebruik.
- Tariefdifferentiatie is één van de mogelijkheden om de kosten voor de burger te beheersen. Dit maakt zorgvuldig scheiden en aanbieden van afval aantrekkelijker. Tariefdifferentiatie wordt al gedaan, maar kan meer worden toegespitst;
- Gebiedsgerichte benadering, door kansen voor afvalpreventie en –hergebruik te benutten voor bijvoorbeeld per wijk of woonkern een milieupark(en) en/of kringloopwinkel(en) te realiseren;
- Subsidie en voorlichting, en door het aanbieden van voorzieningen zoals bijvoorbeeld een compostvat of het organiseren van doelgroepgerichte voorlichting en activiteiten waarbij bijvoorbeeld bedrijven, scholieren of huishoudens worden gewezen op alternatieven;
- Ruimte bieden voor experimenten voor techniek en innovatie, gericht op bijvoorbeeld afval als energiebron gebruiken voor het opwekken van elektriciteit et cetera.

3.4.1.2 Energie/Klimaat

Wat is het?

Door het gebruik van fossiele brandstoffen zoals olie, gas en steenkool is de hoeveelheid broeikasgassen in de lucht toegenomen. Deze broeikasgassen⁶, waarvan CO₂ de belangrijkste is, versterken het broeikas effect. Mede hierdoor stijgt de gemiddelde temperatuur op aarde. Ons klimaat verandert en dat is een bedreiging voor mens en natuur. De waarschijnlijke gevolgen zijn: voortgaande zeespiegelstijging, opschuiven van klimaatzones, verandering van waterkringloop, verandering in de voedselproductie, bedreiging voor de volksgezondheid door tekort aan water en voedsel en verstoring van ecosystemen voor planten en dieren.

Wat willen we?

Duurzame ontwikkeling is alleen mogelijk wanneer zuinig wordt omgegaan met fossiele brandstoffen en actief wordt gewerkt aan het terugdringen van de CO₂-uitstoot. Op mondiaal niveau hebben wereldleiders afspraken gemaakt over het reduceren van de CO₂-uitstoot. Met onze handtekening onder het Kyoto-verdrag verplichten wij ons om de uitstoot van CO₂-uitstoot te verminderen. De afspraken die voortvloeien uit het Kyoto-verdrag zijn overgenomen en vaak zelfs aangescherpt in landelijke en lokale doelstellingen.

⁶ De atmosfeer rondom de aarde bevat gassen. Straling van de zon wordt voor een deel teruggedraaid door die gassen en gedeeltelijk doorgelaten tot de lagere luchtlagen en het aardoppervlak. Het aardoppervlak en de lagere luchtlagen warmen daardoor op en geven warmtestraling af. Een aantal gassen houden een deel van deze warmte vast en worden daarom broeikasgassen genoemd.

Zo wil de Nederlandse overheid in 2020 één van de schoonste en zuinigste energievoorzieningen van Europa hebben. De landelijke doelstellingen kunnen als volgt worden samengevat:

- 20% duurzame energie in 2020
- 2% energiebesparing per jaar
- 30% CO₂-reductie in 2020

Het Gelderse bestuur neemt ook stappen op weg naar een klimaatbestendige ruimtelijke inrichting en een klimaatneutrale energiehuishouding. Voor Gelderland betekent dit dat de volgende doelen worden gesteld:

- stabilisering van het fossiele energieverbruik in 2015 (dus geen jaarlijkse toename), daarna afname;
- toename van het aandeel duurzame energie van 6% in 2010 tot 10% in 2015 en richting 20% in 2020;
- via steun aan energietransities streven naar een klimaatneutrale energiehuishouding in 2050;
- bijdragen aan het klimaatbestendig maken van Gelderland, dit vergt maatregelen op het gebied van water, natuur en stedelijke kwaliteit.

De gemeente Overbetuwe is al sinds 2004 actief in het uitvoeren van klimaatmaatregelen; uitvoering vierjarig klimaatprogramma. Vanwege het succes van dit programma is in 2008 besloten tot het opstellen van een duurzaamheidsvisie en uitvoeringsprogramma. Deze visie/programma heeft tot doel om te komen tot een duidelijke doelstelling voor de langere termijn en de borging van een duurzaamheid klimaatbeleid in de gemeentelijke organisatie.

Definitie van duurzaamheid

Er is sprake van een duurzame ontwikkeling wanneer rekening wordt gehouden met de behoefte van de huidige generatie zonder daarbij de behoeften van toekomstige generaties in gevaar te brengen.

De doelstellingen zijn:

- De gemeentelijke organisatie Overbetuwe is klimaatneutraal in 2015⁷.
- De gehele gemeente streeft ernaar om klimaatneutraal te zijn in 2030⁸.

Een 'klimaatneutrale gemeente' betekent voor de gemeente Overbetuwe dat er per jaar, netto geen CO₂ uitstoot is door:

1. het elektriciteitsgebruik van huishoudens, bedrijven en organisaties;
2. het gasgebruik van huishoudens, bedrijven en organisaties.

Hoe gaan we het bereiken?

Naast energiebesparing (minder energie gebruiken) zal de nadruk komen te liggen op het stimuleren van duurzame energie (gebruik oneindige 'brandstoffen', zoals zon, wind en water) en de efficiëntere omzetting van fossiele brandstoffen. Deze verbreding betekent dat een betere integratie met andere beleidsvelden wonen, werken en verkeer en vervoer nodig is (uit: "nota Overbetuwe naar Klimaatneutraal"). Het uitvoeringsprogramma uit de nota is een eerste stap in de uitvoering van het klimaatbeleid.

⁷ Een organisatie die per jaar, netto geen CO₂ uitstoot heeft voor wat betreft: (1) het eigen elektriciteitsgebruik, (2) het eigen gasgebruik en (3) de eigen transportkilometers.

⁸ Een gemeente die per jaar, netto geen CO₂ uitstoot heeft voor wat betreft: (1) het elektriciteitsgebruik van huishoudens, bedrijven en organisaties en (2) het gasgebruik van huishoudens, bedrijven, organisaties.

Stand van zaken Overbetuwe

De gemeenteraad heeft in september 2009 ingestemd met het uitvoeringsprogramma “Overbetuwe naar klimaatneutraal”. Dit programma maakt werk van klimaat beleid. Er zijn 73 acties (mogelijkheden) genoemd als vertrekpunt naar een klimaatneutrale gemeente.

Bij de evaluatie van het milieubeleidsplan 2005 – 2008 zijn verschillende aanbevelingen gedaan. Hieronder een overzicht van deze aanbevelingen:

- Het volledig uitvoeren van het klimaatbeleid. Voor het klimaatvraagstuk is het aan te bevelen structureel capaciteit en middelen in te zetten om beleid te ontwikkelen, voorlichting te verstrekken en faciliteiten te bieden aan maatschappelijke groeperingen.

Beleidsstandpunt klimaat:

Zuinig omgegaan met fossiele brandstoffen en actief werken aan het terugdringen van de CO₂-uitstoot. De klimaatdoelstelling is:

- De gemeentelijke organisatie Overbetuwe is klimaatneutraal (netto geen CO₂ uitstoot) in 2015;
- De gehele gemeente streeft ernaar om klimaatneutraal (netto geen CO₂ uitstoot) te zijn in 2030.

De doelstelling is vastgesteld en geconcretiseerd in het uitvoeringsprogramma “Overbetuwe naar klimaatneutraal” in 73 kansrijke maatregelen.

Actiepunten klimaat:

Er wordt verwezen naar het uitvoeringsprogramma “Overbetuwe naar klimaatneutraal”.

- Energie, voor zover ruimtelijk relevant, in alle ruimtelijke plannen opnemen. Er dient hiervoor meer voorlichting gegeven te worden binnen de ambtelijke organisatie om het gewenste draagvlak te krijgen.
- Opstellen/afmaken van het Beleidsplan openbare verlichting met optimaal aandacht voor energiebesparing.

Het uitvoeringsprogramma “Overbetuwe naar Klimaatneutraal” geeft niet aan welke prioriteit in de uitvoering van de maatregelen worden gesteld. Ook het Milieubeleid op hoofdlijnen geeft deze prioriteitstelling niet. In lijn met het uitvoeringsprogramma zal de medewerking van partijen bepalen welke maatregel uitgevoerd gaat worden. Het gaat immers niet alleen om rendement, maar ook om de bereidheid om maatregelen te treffen. Zeker in een periode waarin de overheid financieel weinig armslag heeft, zal vooral bereidwilligheid van derden en de effectiviteit van een maatregel, sturing geven aan de overheidsinspanning.

(kansrijke) maatregelen uit uitvoeringsprogramma Overbetuwe naar klimaatneutraal:

- Voor de uitvoering van het uitvoeringsprogramma “Overbetuwe naar klimaatneutraal”, zal worden samengewerkt met burgers, bedrijven en andere partijen.
- Stimuleren van integraal ontwerpen en onderzoek naar verschillende ontwerpvarianten die gericht zijn op een zo laag mogelijke uitstoot van CO₂ door het verkeer en bebouwde omgeving.
- Afspraken maken met initiatiefnemers van bouwprojecten en woningcorporaties bij renovatie over de duurzaam bouwen en de energieprestatie.
- Geven van het goede voorbeeld door bij overheidsinvesteringen (nieuwbouw en beheer) te kiezen voor energiebesparing en duurzame energie.
- Voorlichting over de mogelijkheden en meerwaarde van maatregelen tegen klimaatverandering

Duurzame materialen en een vegetatiedak, het vegetatiedak zorgt voor isolatie in de winter en verkoeling in de zomer.

(energieadvies, energiebox).

- Het maken van afspraken met bouwers en het laten zien van aansprekende voorbeelden en voordelen.
- Het maken van afspraken (samenwerking) met bedrijven waaronder veehouderijen.
- (= Compilatie van acties uit het uitvoeringsprogramma Overbetuwe naar Klimaatneutraal)

3.4.1.3 Mobiliteit

Wat is het?

Bij mobiliteit (onder duurzaamheid) gaat het omvormen van vervoer die gebruik maken van fossiele brandstoffen zoals benzine, gas, kolen en diesel. De meeste vormen van mobiliteit kosten veel grondstoffen (brandstof) en leiden tot versterking van het broeikas-effect. Ook levert mobiliteit de nodige luchtvervuiling, geluidsoverlast, ruimtebeslag en aantasting van de natuur.

Wat willen we?

Mobiliteit is onmisbaar in een moderne samenleving. Als gemeente heb je maar beperkt invloed op de wijze waarop mensen zich verplaatsen. Dat geldt zeker voor een groot deel (het buitengebied) van de gemeente Overbetuwe. Door gebrek aan hoogwaardig openbaar vervoer en de relatief grote afstand tot (stedelijke) voorzieningen, zijn veel mensen afhankelijk van de auto.

Om de milieueffecten van mobiliteit aan te pakken zal gekeken moeten worden hoe de hoeveelheid mobiliteit minder kan en de mobiliteit zo schoon mogelijk wordt!

Hoe gaan we het bereiken?

De keuzen vanuit verkeer en vervoer en het ontwikkelen van nieuwe woon-, werk en recreatiegebieden vragen om een expliciete afweging. Gekeken zal moeten worden wat het effect van een ontwikkeling is voor de mobiliteit en leefkwaliteit voor nu en de toekomst. Bij het zoeken naar oplossingen zullen alternatieven bekeken en afgewogen moeten worden.

De fiets is, mits er hoogwaardige voorzieningen (snel, veilig, comfortabel) aanwezig zijn, in veel gevallen een goed alternatief voor de auto. De fiets moet 'voorrang' (prijs, beeldkwaliteit, verkeerskundig, gezondheid, afstand tot doel) krijgen op het gebruik met de auto. Verder kan transport van goederen via het aanwezige water en spoor bijdragen aan een oplossing. De openbaar vervoersverbindingen tussen kernen en met het centrum van Elst (en treinstation) moeten beter.

Stand van zaken Overbetuwe

De gemeente Overbetuwe heeft een Gemeentelijk Mobiliteitsplan 2003 – 2013 (vastgesteld op 30 november 2004). In dit beleidsplan is het beleid ten aanzien van het verkeer en vervoer opgenomen. Het GMO geeft aan gericht te zijn op het verbeteren van de bereikbaarheid, verkeersveiligheid en leefbaarheid. De visie van het GMO zet sterk in op duurzaamheid door de prioriteit te

Beleidsstandpunt mobiliteit

Het negatieve effect van mobiliteit op het energiegebruik (klimaat), gezondheid, veiligheid en het welbevinden van anderen moet minimaal zijn. Er zal daarbij gekeken moeten worden naar maatwerk in het aanbod aan vervoersmiddelen.

leggen bij openbaar vervoer, ketenmobiliteit (via - via) en fietsers en voetgangers in en tussen de kernen. In 2009 zijn de resultaten van het GMO geëvalueerd (planning vastgesteld gemeenteraad, januari 2010). De conclusies zullen worden gebruikt bij het actualiseren van een beleid en uitvoe-

De fiets is vaak een milieuvriendelijk alternatief voor de auto, zorg voor een goede fietsbereikbaarheid en goede fietsvoorzieningen.

ring. Door de sterke relatie tussen het mobiliteitsbeleid en milieu zal afstemming in beleid en uitvoering noodzakelijk zijn.

Aanvullende (kansrijke) maatregelen:

Hierna volgen een aantal beleidsuitgangspunten en maatregelen die in plannen en projecten kunnen/moeten worden geëffectueerd.

- De fietsvoorzieningen binnen de intermediaire zone (gebied met verstedelijkingsopgave) moet optimaal zijn. Daarbij passen een fietssnelweg, fietsstallingen en comfortabele, snelle en veilige fietsverbindingen. De fiets moet als recreatief middel optimaal worden ingezet langs en tussen natuur- en cultuurgebieden.
- Het verkorten van ritafstanden door bijvoorbeeld de aanleg van fietsbruggen, fietsdoorsteken, het opheffen van hindernissen door bijvoorbeeld toestaan van rechtsaf door rood.
- Het openbaar vervoer moet in de intermediaire zone (gebied met verstedelijkingsopgave) optimaal zijn. Het station van Elst functioneert daarbij als hoogwaardig OV-knooppunt. Het openbaar vervoer over hoofdwegen en langs kernen (tussen woonkernen, Elst Centrum en OV-knooppunt) moet snel en comfortabel zijn.
- Ruimtelijke ordening: nieuwe woningen in relatief hoge dichtheden nabij voorzieningencentra en openbaar vervoersvoorzieningen realiseren.
- Inventariseren van behoeften in fietsvoorzieningen en inventariseren van kansen en knelpunten voor fietsers en openbaar vervoer.
- Kijk naar de mogelijkheden om als overheid zelf de mobiliteit te beperken en schone vormen van mobiliteit te gebruiken.
- Stimuleren of investeren in innovatie projecten voor stillere, schonere en energiezuinige mobiliteit. Voorbeelden hiervan zijn taxi's op aardgas, stimuleren van elektrische snellaadstations en het steunen van initiatieven voor voor- en natransport bij stations, bezoekersintensieve evenementen en objecten et cetera;
- Voorlichting aan scholen, bedrijven, sportverenigingen et cetera over het beperken van de automobiliteit en het stimuleren van fiets- en OV gebruik.

3.4.1.4 Water

Wat is het?

Water is veelzijdig. Water is essentieel voor ons leven en dat van planten en dieren. Het biedt als onderdeel van de openbare ruimte goede mogelijkheden voor het verbeteren van de gebruikswaarde, belevingswaarde en natuurwaarde van gebieden.

Gemeenten hebben te maken met allerlei beleidsontwikkelingen met betrekking tot water. Twee belangrijke zijn Waterbeheer 21e Eeuw (WB21) en de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). Deze beleidslijnen zijn niet primair gericht op gemeenten, maar hebben wel hun invloed op de gemeentelijke taken. Dit geldt zowel voor de waterbeheer/rioleringstaken van de gemeente, als voor bijvoorbeeld het ruimtelijk beleid. Een veel gebruikt instrument om de kwaliteit (schoon, belevings-, gebruiks- en natuurwaarde), kwantiteit (peilbeheer en droge voeten) en beheer van het gemeentelijk water te sturen, is het stedelijke of gemeentelijke waterplan.

Wat willen we?

Bij duurzaamheid van water kijken we naar het verminderen van watergebruik, de aanwezigheid van voldoende schoon drinkwater en het zoveel mogelijk vasthouden van gebiedseigen water. Water is ook voor flora en fauna een belangrijke voorwaarde voor leven. Het gaat daarbij vooral om binnendijs (grote rivieren) een zo laag mogelijke waterdynamiek na te streven. Luwte in grote rivieren betekent kansen voor planten en dieren. Voor (oude) natuur is het belangrijk te zorgen voor een afgestemd peilbeheer (hoogte, fluctuatie en kwaliteit/o.a. overstort) dat deze natuur nodig heeft.

Er zijn ook aspecten die niet direct tot het milieuaandachtveld behoren, maar hier wel raakvlakken mee hebben. Het gaat daarbij om voldoende berging voor afstromend (regen)water. Door water in het gebied waar het valt vast te houden (verdroging tegengaan), voorkomen we ondermeer verdroging van het land (ecologie), hoge kosten voor riolering en rioolzuivering, verlies van bodemvruchtbaarheid (erosie) en toenemende (met name bovenstrooms) wateroverlast bij hevige neerslag (zie energie, mobiliteit en duurzaam bouwen).

Samenvatting beleidsprincipes water:

Vanuit dit waterbeleid zijn in deze paragraaf de beleidsprincipes, ook wel duurzaamheids- en gidsprincipes, samengevat. De principes zijn geen wetmatigheden, maar uitgangspunten waaraan het moderne integraal waterbeheer zou moeten voldoen.

1. Drietrapstrategie WB21(niet afwentelen van waterproblemen):
 - vasthouden, bergen, afvoeren (waterkwantiteit, overschotten);
 - vasthouden, bufferen, aanvoeren (waterkwantiteit, tekorten);
 - schoonhouden, scheiden, schoonmaken (waterkwaliteit).
2. Uitgaan van stroomgebiedbenadering en waterketenbenadering; water in balans.
3. Gezonde en veerkrachtige watersystemen:
 - juiste hoeveelheid water, van de juiste kwaliteit, op het juiste moment en op de juiste plek voor mens, dier en plant;
 - watersysteem moet op orde zijn (voldoen aan normering regionale wateroverlast);
 - ecologisch gezond water, ook in stedelijk gebied.
4. Ruimte voor water:
 - in het kader van veiligheid en voorkomen van wateroverlast;
 - water meewegen, dan wel als sturend principe hanteren bij ruimtelijke plannen;
 - met water de identiteit van water in relatie tot de omgeving zichtbaar maken.
5. Uitvoeren tegen laagst mogelijke maatschappelijke kosten.
6. Goede interne en externe communicatie.
7. Samenwerking en afstemming (planvorming en uitvoering).

Hoe gaan we het bereiken?

Watergebruik moet zuiniger en meer afgestemd zijn op het gebruik. De slogan “Wees wijs met water” is nog passend. ‘Wijs’ in het gebruik door het besparen van water bij het douchen, wc-spoelen, huishoudelijke apparaten en het sproeien van planten. ‘Wijs’ met schoonwater door gebruik van regenwater voor bijvoorbeeld het wc-spoelen en sproeien van planten. Ook grote waterbassins kunnen piekbelasting opvangen en water leveren in droge tijden. Integrale oplossingen lijken het best. Vegetatiedaken kunnen water vasthouden en tegelijkertijd zorgen voor isolatie van gebouwen. Zonne-energie kan de energie leveren voor het op pompen van water uit waterbassins onder de grond. Naast zuinig gebruik is ook behoud van de kwaliteit van het water belangrijk. De waterkwaliteit van de Linge is over het algemeen matig (laagste ecologische niveau). De norm voor nitraat (2,2 mg N/l) wordt regelmatig flink overschreden [Waterplan Overbetuwe, 23 april 2008]. Eén en ander wordt veroorzaakt door riooloverstorten in het gebied, door mestgiften vanuit de landbouw en door de kwaliteit van het ingelaten water uit het Pannerdensch kanaal dat in de meeste gevallen al normoverschrijdend is. Dit zijn belangrijke aandachtspunten van het waterbeleid en milieubeleid.

Actiepunten water en milieu:

- Ongezuiverde lozingen inventariseren en actieplan opstellen en gefaseerd uitvoeren;
- Benutten van mogelijkheden voor ecologie (natuur en natuurbeleving) in ruimtelijke projecten nabij water;
- Water inzetten om de recreatieve waarde van gebieden rondom woningen te verhogen (incl. natuurspeelplaatsen).

Waterdoorlatende verharding en aanleg van open water verbeteren de gebruikswaarde, belevingswaarde en natuurwaarde van (woon)gebieden.

Stand van zaken Overbetuwe

De gemeente Overbetuwe heeft recent een waterplan opgesteld (Waterplan Overbetuwe, eindconcept d.d. 20 maart 2008). Dit Waterplan schetst het beleidskader en geeft concrete maatregelen. Verder geeft het aan hoe een betere samenwerking op het gebied van water mogelijk is.

Beleidsstandpunt water & milieu

Bij het handelen van de gemeente zal gekeken worden naar de mogelijkheden om de duurzaamheid en het ecologisch benutten van water vorm te geven.

Het waterbeleid stelt dat bij het handelen van de gemeente en het beoordelen van plannen gekeken zal worden naar de mogelijkheden om duurzaamheid van water vorm te geven. Concreet gaat het Waterplan in op wateroverlast, watertekort, waterkwaliteit, grondwater, beleving van water en afspraken en taken van waterschap en gemeente.

(Kansrijke) maatregelen uit het Waterplan:

- Negatieve beïnvloeding van het watersysteem vanuit de waterketen door riooloverstorten en regenwaterlozingen wordt (naast de basisinspanning) alleen verder teruggedrongen als de waterkwaliteit plaatselijk onder de maat is of als functioneel gebruik of de belevingswaarde daar aanleiding voor zijn;
- Veel (piek) hemelwater beïnvloedt het zuiveringsproces negatief. Er wordt gestreefd naar het verder terugdringen van de hoeveelheid (piek) hemelwater in de afvalwaterketen om negatieve invloed van regenwater op het zuiveringsproces te verminderen;
- Anticiperen in plaats van reageren. Door nu al maatregelen te nemen wordt overlast in de toekomst voorkomen;
- Zoeken naar ruimte voor water binnen, aan de rand en buiten het bebouwde gebied;
- Vasthouden, bergen, afvoeren. Een overvloed aan water wordt nu opgevangen waar deze ontstaat. Het bergen vindt plaats in speciaal daarvoor bestemde gebieden. Daardoor kunnen we het uiteindelijk ook op een meer gecontroleerde wijze afvoeren.
- Nu het beleidsplan is opgesteld zal een handhavingsprogramma moeten worden opgesteld.
- Maatregelen overeenkomstig afspraken met Waterschap over het saneren van overstorten uitvoeren.
- Inventariseren illegale lozingen i.h.k.v. het handhavingsprogramma (is taak Waterschap).

3.4.1.5 Duurzaam bouwen (en leven)

Wat is het?

Duurzaam bouwen (dubo)⁹ is een ruim begrip. Het heeft betrekking op het effect van de bouw, gebruik en sloopfase van een gebouw of inrichting buitenruimte op de voorraad natuurlijke hulpbronnen en voorraden (vruchtbare bodem, water, tropisch hout, ertsen, etc.). Onder duurzaam bouwen en leven behoort ook duurzaam inkopen.

Wat willen we?

De gemeente heeft maar beperkt invloed op het gebruik van duurzame materialen en het gedrag van mensen. Het is echter wel van groot belang dat er aandacht is voor duurzaam bouwen. We

⁹ Niet te verwarren met 'duurzame stedenbouw'. Duurzame stedenbouw gaat uit van een integrale duurzame ontwerp-opgave. Daar komen de onder 'duurzaamheid' genoemde begrippen zoals mobiliteit, compact bouwen en water bij elkaar.

willen de kansen benutten om duurzaam te bouwen, met de voor de gemeente beschikbare instrumenten zoals communicatie, subsidie, ruimtelijke ordening. Verder zal de gemeente Overbetuwe het goede voorbeeld geven door bijvoorbeeld bij de energiehuishouding van de eigen gebouwen (o.a. nieuwe gemeentehuis) te laten zien hoe huishoudens, bedrijven en anderen duurzaam kunnen bouwen.

Er zijn nationaal en lokaal verschillende initiatieven voor realisatie van duurzaam bouwen. Een daarvan is dat de energieprestatie steeds wordt aangescherpt. In de nota "Overbetuwe naar klimaatneutraal" is aangegeven dat we verder moeten gaan om ons doel van een klimaatneutrale gemeente te kunnen halen. Overbetuwe laat voor haar eigen gebouwen het goede voorbeeld zien. Daarnaast wordt in nieuwe ontwikkelingen gestimuleerd om een energieprestatie coëfficiënt (EPC) te hanteren die 25% lager ligt dan in het bouwbesluit.

Beleidsstandpunt duurzaam bouwen

Bij bouw- en ontwikkelingstrajecten volgen van de strategie van de Trias Energetica, namelijk:

Stap 1: beperk energievraag (bijv. goed isoleren);

Stap 2: gebruik duurzame energiebronnen (bijv. zonne-energie);

Stap 3: gebruik eindige energiebronnen effectief (hoog rendement).

Actiepunten duurzaam bouwen:

- Borgen van duurzame maatregelen door het maken van afspraken met specifieke doelgroepen over ambitieniveaus voor duurzaam inrichten, bouwen, beheren en slopen;
- Opstellen/toepassen van kwantitatieve doelstellingen voor duurzaam bouwen;
- Aanschaffen van het zogenoemde GPR-gebouwen.

Duurzaam bouwen is bouwen volgens het principe van Trias Energetica.

Bij bouw- en ontwikkelingstrajecten binnen Overbetuwe willen we dat altijd gebouwd wordt volgens de strategie van de Trias Energetica. Deze strategie geeft drie stappen voor energiebesparing. Beginnend bij stap 1 (daarna 2 en als laatste 3) moet steeds optimaal gebruik worden gemaakt van de mogelijkheden per stap.

Stap 1: beperk energievraag (bijv. goed isoleren);

Stap 2: gebruik duurzame energiebronnen (bijv. zonne-energie);

Stap 3: gebruik eindige energiebronnen effectief (hoog rendement).

Stand van zaken Overbetuwe

De ambities en acties zijn opgenomen in de nota "Overbetuwe naar klimaatneutraal". De volgende stap is om de ambities en acties waar te maken in concrete besluiten en het dagelijks handelen. Het gaat daarbij om de mogelijkheden die de gemeente heeft om 'eigen' projecten duurzaam te bouwen, beheren en te slopen. Ook zijn en worden afspraken gemaakt met ontwikkelaars, bouwers en beheerders van gebouwen en wegen.

Voor duurzaam inkopen zijn afspraken gemaakt met een winkelketen als proeftuin voor duurzaamheid.

Toepassing van zonneboilers in de woningbouw levert een hoog (milieu)rendement op.

Eindconclusie doelen en resultaten klimaatbeleid MBP 2005 -2008:

Er zijn weinig doelstellingen gericht op klimaatbehoud gehaald. Er zal een inhaalslag moeten komen. Veel lijkt af te hangen van draagvlak voor deze maatregelen bij ruimtelijke ontwikkeling en bouwen.

Aanvullende (kansrijke) maatregelen:

- Borgen van duurzame maatregelen door het maken van afspraken met specifieke doelgroepen over ambitieniveaus voor duurzaam inrichten, bouwen, beheren en slopen;
- Burgers en initiatiefnemers van projecten wijzen op de voordelen van bijvoorbeeld de optreden- de energie- en kostenbesparing van duurzaam bouwen;
- Een doorgeefluik voor de beschikbare kennisbanken voor duurzaam bouwen zoals Sen- terNovem;
- Het goede voorbeeld geven bij beheer en ontwikkeling van gemeentelijke gebouwen en terrei- nen;
- Voorbeelden te geven van duurzaam ontwerpen door bijvoorbeeld maximaal in te spelen op de energie en de bescherming die we gratis van de natuur krijgen (vb. energie: zonoriëntatie. Bv. bescherming: vegetatiedak);
- Hanteren van een checklist DuBo bij aanvragen voor bouw-, aanleg- en sloopvergunningen wordt in het nieuwe Klimaatbeleid opgepakt;
- Het geven van voorlichting t.b.v. draagvlak, interne trainingen en werkafspraken om DuBo te borgen in ruimtelijke plannen;
- In de overeenkomsten voor eigendom en gebruik van de grond maatregelen opnemen uit het Regionaal Basispakket DuBo;
- Actief voorlichting gegeven aan burgers en bouwuitvoerders over doel, nut en toepassing van het Regionaal basispakket DuBo, in ieder geval verschaffen van VROM-folder (door BWM en RO);
- Werken aan het verkrijgen van het benodigde draagvlak voor het scheppen van kansrijke ruim- telijke voorwaarden in grote stedenbouwkundige plannen en bestemmingsplannen.

Actiepunten compact bouwen:

- Binnen de kaders van de huidige woon(werk)wensen zoeken naar mogelijkheden voor intensief meervoudig ruimtegebruik;
- Steunen van initiatieven van intensief en meervoudig ruimtegebruik binnen 2 kilometer van hoog

3.4.1.6 Compact bouwen

Wat is het?

Bij compact bouwen gaat het om dicht op elkaar te bouwen en te kijken naar mogelijkheden om onder de grond (bijv. parkeren en archief) en gestapeld (bijv. in 2 of meer woonlagen) te bouwen. Dit thema is het best uit te leggen door aan te geven wat er niet onder valt, namelijk:

- extensief gebruik of braakliggend terrein;
- laagbouw, waar hoogbouw mogelijk en wenselijk is;
- gebieden waar alle functies ruim naast elkaar zijn gelegd met brede hinder- en potentiële uit- breidingszones en niet boven of direct betrokken bij elkaar;
- monofunctioneel gebruik.

Intensief en meervoudig ruimtegebruik heeft grote voordelen voor ondermeer energie/klimaat, eco- logie en economie. Compact bouwen vraagt om een integrale benadering en een afweging van mogelijkheden aan de start van een gebiedsontwikkeling.

Zuinig omgaan met ruimte betekent dat gezocht moet worden naar vormen van dubbel grondgebruik.

Wat willen we?

Hoewel we intensief en meervoudig ruimtegebruik moeten nastreven, blijft het bovenal van belang de kwaliteit te waarborgen. Intensief, meervoudig ruimtegebruik is nastrevenswaardig als het mooie plannen oplevert, maar niet als het leidt tot slechte situaties (ongewenst lelijke schermen, slagschaduw bij woningen, knelpunten in verkeersafwikkeling, etc). Het geldt dus niet overal en zonder meer, los van behoeftes en kwaliteit en zeker niet als dogma. Het gaat erom kansen te benutten om de ruimte intensief en meervoudig te gebruiken. Relevant is daarbij de afweging tussen duurzaamheid, ecologie en milieuhygiëne (zie § 1.7).

Stand van Zaken Overbetuwe

Beleidsstandpunt compact bouwen

Intensief en meervoudig ruimtegebruik nastreven in gemengde gebieden en gebieden binnen loop- en fietsafstand (circa 2 kilometer) van een hoogwaardig openbaar vervoersknooppunt.

De gemeente Overbetuwe heeft geen beleid dat expliciet gericht is op compact bouwen. Wel geeft de Toekomstvisie+ aan dat groei van bebouwing in kernen uit gaat van de bestaande contouren. Er zijn slechts beperkte mogelijkheden voor uitbreiding. Verder geeft het Mobiliteitsplan van Overbetuwe aan sterk in te willen zetten op openbaar vervoer, fietsers en voetgangers. Deze vormen vragen om compact bouwen. Hierdoor wordt het draagvlak voor openbaar vervoer vergroot en blijven de afstanden voor fietsers en voetgangers beperkt.

Aanvullende (kansrijke) maatregelen:

Er is een toenemende vraag naar individueler en ruimer wonen. Ook wonen in het groen scoort hoog. Dit lijkt op gespannen voet te staan met compact bouwen. Het is echter goed mogelijk om binnen de kaders van de huidige woonwensen te zoeken naar mogelijkheden voor intensief en meervoudig ruimtegebruik, zoals:

- alle mogelijkheden van gecombineerde stapeling van functies benutten en streven naar geïntegreerde oplossingen;
- hoogbouw, stapeling ook in functies als landbouw en verkeer;
- inpakken, overbouwen en op hoogte brengen van infrastructuur;
- ondergronds bouwen, ondergrondse gebruiksmogelijkheden;
- stimuleren van ruimte-intensieve vormen van verkeer en vervoer;
- nieuwe mobiliteitsconcepten, digitale mogelijkheden om bijvoorbeeld het energiegebruik te bepalen;
- in situaties met milieuhinderlijke activiteiten maximale maatregelen treffen bij bron, in de overdracht en bij de ontvanger;
- collectieve woonvormen en gezamenlijk gebruik (gemeenschappelijke tuin, parkeren kantoor en wonen, autowasplaats, autobezit/-gebruik).

3.4.2 Ecologie

3.4.2.1 Planten- en diersoorten

Wat is het?

¹⁰ Er zijn meerdere richtlijnen, verdragen, besluiten en beleid die soorten beschermen, zoals: Vogel- en Habitatrichtlijn, CITES-verdrag en Natura 2000. De soorten die beschermd moeten worden zijn opgenomen in de Flora- en faunawet.

Bij planten en diersoorten gaat het om alle in Nederland voorkomende planten en dieren. De Flora- en faunawet¹⁰ regelt de bescherming van soorten en leefgebieden. Ten aanzien van soorten bescherming regelt de Wet met name de schade van menselijke activiteiten zoals jacht, handel en beheer. De Flora- en faunawet beschermt alle in Nederland voorkomende Europese inheemse vogels (met uitzondering van gedomesticeerde individuen van grauwe gans, Europese kanarie, rotsduif en wilde eend), en alle soorten amfibieën en reptielen. Ook zoogdieren zijn beschermd, met uitzondering van zwarte rat, bruine rat en huismuis. De inheemse vissen zijn beschermd, met uitzondering van de soorten waarop de Visserijwet van toepassing is. Daarnaast is een aantal plantensoorten beschermd (vaatplanten), waaronder veel orchideeën en planten met opvallende bloemen. De Flora- en faunawet verbiedt dieren te doden of hun rust- of verblijfplaats te verstoren. Ook legt de wet de zorgplicht van de burger voor de flora en fauna vast.

Wat willen we?

De gemeente Overbetuwe en alle burgers zijn gehouden aan de zorgplicht en het beschermen van beschermde planten- en diersoorten. Bij het uitvoeren van de zorgplicht moeten we goed kijken naar een redelijke maar ook effectieve compensatie. Daarnaast willen we bij ontwikkeling en beheer van gebieden en het initiëren van natuurontwikkelingsprojecten, het aantal voorkomende planten en diersoorten (biodiversiteit) en het oppervlak en de kwaliteit van leefgebieden verhogen. Daarbij vinden we het belangrijk te kijken naar de mogelijkheden om de natuurwaarde van gebieden aan elkaar en aan woon- en leefgebieden te koppelen. Een extra aandachtspunt is het beschikbaar hebben van natuurspeelplaatsen voor kinderen en jongeren in woonkernen (uit: de maatschappelijke agenda). Ook anderen hebben formeel een taak bij het beheer en schadebestrijding van flora en fauna en het aanwijzen van leefgebieden buiten het bebouwd gebied (kernen, dorpen, steden). Dit zijn de provincie Gelderland en het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. De gemeente Overbetuwe wil actief de samenwerking met deze en andere partijen opzoeken. Dit ten gunste van de natuur en de natuurbeleving.

Stand van zaken Overbetuwe

De gemeente Overbetuwe heeft een breed scala aan ecologische kwaliteiten en kansen om deze te versterken. De oeverwallen, komgebieden, uiterwaarden, de dorpen en een verstedelijkt gebied bieden (potentieel) een zeer gevarieerd landschap voor mens en natuur. Dit is ook aangegeven in het Landschapsontwikkelingsplan. Het Landschapsontwikkelingsplan geeft aan hoe binnen de gemeente Overbetuwe een sterke samenhangende landschappelijke structuur kan worden ontwikkeld. Natuur en natuurbeleving zijn een van de landschappelijke waarden. Met het plan kan de gemeente ontwikkelingen in het buitengebied sturen en zelf in actie komen. Ook bewoners van het

Beleidsstandpunt ecologie (soorten):

Het in stand houden (robuust maken) en zo mogelijk verhogen van de biodiversiteit. Ecologie (natuur) moet een vaste plaats te geven in de inrichting, beheer en gebruik van gebieden. Juist in een omgeving waar de verstedelijking steeds verder oprukt, is herkenning van soorten en hun leefomgeving (natuurbeleving) een belangrijke waarde.

Actiepunten ecologie (soorten):

- Inventarisatie van huidige en potentiële natuurwaarden zoals sterke punten, kansen, bedreigingen en knelpunten in soorten.
- opstellen van een natuurvisie en actieplan natuur. Wat willen we bereiken? Waar willen we wat bereiken? Hoe gaan we het realiseren?
- Initiëren van projecten gericht op natuur en natuurbeleving (o.a. natuurspeelplekken).

buitengebied willen we stimuleren om op vrijwillige basis mee te doen aan landschapsbeheer. Een van de doelen van het LOP is het benutten van de landschappelijke en ecologische potenties van het watersysteem en de ondergrond. Deze doelstellingen zijn uitgewerkt in de landschapvisie en de visie op deelgebiedniveau. Om de natuurwaarde in het buitengebied verder te vergroten is een soortenbeheerplan opgenomen. Dit project omvat een nadere inventarisatie van de natuurwaarde. Op basis van de inventarisatie kan een natuurkansenkaart en een nader uitgewerkte inrichtings- en beheervisie voor natuur worden opgesteld.

De opgave is om ecologie (natuur) een vaste plaats te geven in de inrichting en beheer van alle gebieden, dus ook het bebouwde gebied. De inzet is om natuurgebieden te vergroten, te versterken en met elkaar te verbinden. Daarbij zijn ook goede kansen voor het verhogen van de kwaliteit van wonen, werken en recreëren. Juist in een omgeving waar de verstedelijking steeds verder oprukt, zijn rust en natuur(beleving) belangrijk waarden.

De kennis over natuurwaarden in Overbetuwe is beperkt aanwezig, maar lijkt voldoende om op het niveau van voorwaarden en kansen invulling te geven aan het natuurbeleid (regievoering). Een natuurbeleidsplan en een degelijke inventarisatie van soorten en leefgebieden ontbreekt. Ook heeft natuur geen vaste plek in de uitvoeringspraktijk van plannen en projecten binnen de gemeente. Door natuur mee te laten liften met milieu krijgt het mogelijk de benodigde aandacht.

De aandacht voor natuur is nu nog vooral gericht op het in beeld brengen van de gevolgen van een activiteit voor natuurwaarden. Veel minder op het beschermen en ontwikkelen van natuur- en leefgebieden.

Aanvullende (kansrijke) maatregelen:

- Het beschermen van soorten zal bij elk menselijk handelen in acht moeten worden genomen.
- In het kader van de ruimtelijke ordening is een onderzoek naar flora en fauna en in voorkomende gevallen compensatie verplicht. Aanvullend hierop zouden kansen voor natuurontwikkeling een vast plek moeten krijgen in de ontwikkeling en beheer van gebieden, dus ook aan de voorkant van het planproces.
- Natuur levert bij ontwikkelingen bijna altijd in. Compensatie is vaak te marginaal. Nieuwe natuur levert altijd een achterstand op ten opzichte van 'oude' natuur. De compensatie moet een prominentere rol krijgen.
- Voor het beschermen van soorten is het belangrijk te weten waar zich populaties bevinden. De (direct beschikbare) kennis van plekken binnen de gemeente waar zich populaties van beschermde soorten bevinden is een voorwaarde om dit te bereiken.
- Projecten opzetten die gericht zijn op mens en natuur. Dit kunnen zowel zogenoemde 'Cool nature' projecten zijn (spelen met natuur) als projecten gericht op natuurbeleving, natuureducatie en natuurgebruik. Andere voorbeelden zijn: natuur onderhoudsprojecten (IVN), campagne biodiversiteit (Boxtel: vogelhuisje gratis), Natuurinventarisatie voor gebieden (natuurgebied, woongebied, etc.) in combinatie met een tentoonstelling.

¹¹ Er wordt verwezen naar Natura 2000 gebieden en het vergunningstelsel dat de provincie kent aangaande ruimtelijke ontwikkelingen en de effecten die dit heeft op flora en fauna.

¹² Een ontheffing gaat meestal gepaard met het nemen van maatregelen gericht op compensatie.

Juist in gebieden met een toenemende verstedelijking is aandacht nodig voor bescherming van planten en diersoorten.

- Natuurontwikkeling realiseren in combinatie met waterbeleid en -uitvoering; waterkwaliteit, waterkwantiteit en waterbeleving.
- De waarde van natuur is onvoldoende bekend. Een tentoonstelling over de kracht/bijdrage van natuur zou hier iets aan kunnen doen.
- Het opstellen van een visie op natuurgebieden voor het buitengebied.
- Verbreden van de kennis over natuurontwikkeling en natuurbeheer.
- Zoeken van samenwerking met andere beleidsmakers en deskundigen op het gebied van natuur- en leefgebieden (landschapsbeleidsplan en uitvoering).

3.4.2.2 Leefgebieden

Wat is het?

De Flora- en faunawet regelt naast de soortenbescherming, ook de bescherming van leefgebieden. Dit maakt de Wet mogelijk door specifieke landschaps-elementen of objecten aan te wijzen als beschermde leefomgeving. De provincie is hiervoor het bevoegd gezag. Hierbij valt te denken aan een fort of bunker waar vleermuizen overwinteren, een dassenburcht, een plek waar orchideeën groeien of een muur met daarop beschermde planten. De aanwijzing tot beschermde leefomgeving maakt het mogelijk bepaalde handelingen te verbieden of strenge voorwaarden te stellen aan de handelingen die op die bewuste plaats de kwaliteit kunnen aantasten¹¹.

Daarnaast zal in het kader van het bescherming van soorten en leefgebieden bij alle (ruimtelijke) ontwikkelingen rekening moeten worden gehouden met leefgebieden van planten en dieren. Deze bescherming zal plaats moeten vinden door onderzoek, ontheffing¹² en compensatie.

Wat willen we?

Leefgebieden zijn belangrijk voor het leven en stabiliteit van dieren en plantensoorten. Het is wenselijk dat leefgebieden worden beschermd, ontwikkeld of gecompenseerd. De wens is om grote aaneengesloten natuurgebieden te realiseren. Is dat niet mogelijk, dan is het wenselijk om grotere

Beleidsstandpunt ecologie (leefgebieden):

Door het vastleggen en zo nodig formaliseren van leefgebieden (natte en droge) voor flora en fauna, moet een robuust netwerk van plekken en structuren voor natuur en natuurbeleving ontstaan.

De inzet is om leef(natuur)gebieden te vergroten, te versterken en met elkaar te verbinden. Daarbij zijn ook goede kansen voor het verhogen van de kwaliteit van wonen, werken en recreëren.

Actiepunten ecologie (leefgebieden):

- Inventarisatie van huidige en potentiële natuurwaarden zoals sterke punten, kansen, bedreigingen en knelpunten in leefgebieden. Zie ook: actiepunten ecologie (soorten)

gebieden met elkaar te verbinden door robuuste verbindingen (ook verbindingszones genoemd). Dit zijn brede verbindingen met voldoende ruimte voor natuur.

Stand van zaken Overbetuwe

Er is geen beleid specifiek voor behoud en ontwikkeling van (natuur) leefgebieden voor flora en fauna. Het beleid ten aanzien van groen in het buitengebied is opgenomen in het nieuwe Landschapsontwikkelingsplan. Dit landschapsontwikkelingsplan heeft tot doel: "het ontwikkelen van een sterke samenhangende structuur met een eigen identiteit, die tegenwicht biedt aan de verstedelijking en

waarbij belangrijke landschappelijke waarden duurzaam in stand worden gehouden". De nadruk ligt op het benoemen en versterken van de (cultuur)landschappelijke waarden. Het in stand houden en ontwikkelen van natuurgebieden is daarbij gekoppeld aan de formele natuurgebieden of gekoppeld aan gebieden met deze (cultuur)landschappelijke kwaliteit. Door het ontbreken van een ecologische inventarisatie en een visie primair gericht op natuurontwikkeling, is ecologie vooral terug te vinden op het niveau van structuren.

Een visie en concrete doelstellingen voor soorten en leefgebieden ontbreken binnen de gemeente Overbetuwe. Juist voor natuurbehoud en -ontwikkeling is het vastleggen en uitvoeren van beleid gericht op biodiversiteit en leefgebieden met onderling samenhangende verbindingen zeer belangrijk. Om BWM op natuur de regie te laten voeren, is een visie op en een goede inventarisatie van actuele en potentiële natuurwaarden, noodzakelijk.

Nb. Beleid voor leefgebieden kan gekoppeld worden aan beleid voor soorten.

Aanvullende (kansrijke) maatregelen:

Zie planten- en diersoorten.

3.4.3 Milieuhygiëne

3.4.3.1 Geluid

Wat is het?

Binnen de gemeente Overbetuwe zijn verschillende geluidsbronnen die voor geluidshinder zorgen. De drie belangrijkste bronnen zijn spoorweglawaai, wegverkeerslawaai en industriellawaai. Maar

het kan ook gaan om andere bronnen zoals luchtvaart (incl. helikopters), scheepvaart en horeca. Al deze activiteiten kunnen zorgen voor hoge geluidsniveaus bij ondermeer woningen en binnen natuur- en van nature 'stille' gebieden. Te veel aan geluid kan leiden tot hinder, gezondheidsproblemen en achteruitgang van de natuurwaarde (m.n. broedplaatsen).

Wat willen we?

Er is voor geluid afkomstig van wegverkeer, railverkeer, bedrijven, bouw- en sloopwerkzaamheden en evenementen een beleidskader vastgesteld (Nota Geluidbeleid, d.d. 8 september 2009). De doelstelling van het geluidbeleid is bij te dragen aan de goede kwaliteit van de leefomgeving voor mens en dier. Om deze doelstelling te kunnen realiseren is een denk- en werkkader ontwikkeld. Dit denk- en werkkader is niet gericht op het behalen van een starre norm voor alle gebieden, maar kijkt naar wat in een gebied wenselijk en mogelijk is.

Afhankelijk van het soort gebied (gebiedstype) wordt aangegeven welk geluidsniveau wordt nagestreefd en minimaal gewenst is (zie bijlage 2). Door dit kader biedt geluid aan de voorkant van het proces duidelijkheid. Het beleidskader wordt niet alleen gebruikt voor nieuwe geluidgevoelige functies, maar zal ook gebruikt worden voor het begrenzen van de geluidsproductie van (bedrijfs)activiteiten en het saneren van hoogbelaste locaties langs wegen door de aanleg van stille wegdekken en het saneren van hoogbelaste gevels.

Soms vraagt de geluidssituatie om maatregelen bij de bron (bijv. een geluiddemper), overdracht (bijv. een scherm) of bij de ontvanger (aangepaste architectuur).

Stand van zaken Overbetuwe

De Nota Geluidsbeleid is vastgesteld en zal komende jaren worden uitgevoerd. Dit betekent dat bij het handelen van de gemeente Overbetuwe rekening wordt gehouden met de gestelde kaders voor geluidskwaliteit. Het beleid voorziet in verschillende (min of meer autonome) acties die er voor moeten zorgen dat binnen vooral bestaande gebieden de geluidsbelasting wordt beperkt. Daarnaast zal het geluidbeleid bij nieuwe ontwikkelingen sturing geven aan geluidskwaliteit door het volgen van de benadering: “Gebiedsgericht werken aan milieu” (zie § 1.4 en de nog op te stellen “Handreiking Gebiedsgericht werken aan milieu”).

Beleidsstandpunt geluid:

Het geluidbeleid zal moeten zorgen voor het beschermen van mensen tegen (ernstige) hinder door geluid. Niet voorkomen kan worden dat sommige mensen enige hinder zullen ondervinden van geluid. Bij het stellen van eisen (ambitiewaarde en grenswaarde) aan nieuwe woningen en andere geluidsgevoelige functies, wordt gekeken naar de geluidskwaliteit die binnen een gebied kan worden verwacht en redelijkerwijs mogelijk is. De aanpak van knelpunten vraagt om maatwerk. Daarbij wordt zoveel mogelijk gekeken naar het koppelen van werk met werk.

Actiepunten geluid:

- Zie Nota Geluidbeleid

Geluidbeleid Overbetuwe

De doelstellingen en werkwijze staan verwoord in de Nota Geluidsbeleid. De uitwerking van het gemeentelijk geluidsbeleid is gebaseerd op een aantal uitgangspunten. In de hoofdnota is het beleid op basis van deze uitgangspunten nader uitgewerkt. Daarnaast zijn voor de thema's: hogere waarden, bedrijven en geluid, bouwlawaai en evenementen, documenten ontwikkeld ter ondersteuning van de uitvoeringspraktijk. De doelstelling van het beleid is het behouden van de goede kwaliteit van de leefomgeving en het benutten van kansen om, daar waar het noodzakelijk is, de kwaliteit van de leefomgeving te verbeteren. Een belangrijke subdoelstelling is het realiseren van een passende geluidskwaliteit in elk gebied.

Voor verschillende gebieden binnen de gemeente is de geambieerde geluidskwaliteit vastgesteld. Hiervoor is de gemeente ingedeeld in gebieden. Hierbij is de landelijke systematiek van het project Milieukwaliteiten in de Leefomgeving (MILO) als basis gebruikt. Voor de verschillende deelgebieden is de geluidsambitie bepaald en is aangegeven tot welke bovengrens, bij (hoge) uitzondering, daarvan mag worden afgeweken.

In het geluidsbeleid zijn ambities vastgesteld. Dit leidt tot de consequentie dat er woningen in de gemeente zijn waar niet aan deze ambities wordt voldaan. Voor wat betreft het weg- en railverkeer zijn deze woningen geïnventariseerd. Tevens zijn saneringsvarianten opgesteld, aan de hand waarvan de gemeente de keuze voor een aanpak kan maken. Het wegnemen van de hoge geluidsbelastingen vindt zo veel mogelijk plaats op momenten dat reconstructie- of onderhoudswerkzaamheden plaatsvinden. Door het daarbij toepassen van bronmaatregelen (bijvoorbeeld stiller asfalt) is het mogelijk de geluidsbelasting terug te brengen. Naast de wettelijke beschermde objecten en functies (bijvoorbeeld woningen) worden ook campings en objecten van verblijfsrecreatie, kinderdagverblijven en centra voor buitenschoolse opvang, speelplaatsen en de leeromgeving van scholen beschermd.

Het geluidsbeleid heeft vooral betrekking op nieuwe situaties zoals de aanleg van nieuwe wegen en woonwijken. Voor deze ontwikkelingen gelden de vastgestelde ambities. In de ontwikkelingsfase kan daarmee rekening worden gehouden. Om deze ambities te realiseren worden ter beperking van de geluidshinder maatregelen genomen. Hierbij wordt een voorkeursvolgorde gehanteerd: eerst de maatregelen bij de bron van het geluid, dan in de overdracht en als laatste maatregelen bij de ontvanger. Bij het nemen van maatregelen wordt naast de kostenefficiëntie ook de duurzaamheid van de maatregel beoordeeld.

Het geluidsbeleid wordt om de twee jaar geëvalueerd en zo nodig bijgesteld. De huidige geluidssituatie van de gebieden wordt daarvoor vastgelegd in geluidsprofielen. Door de geluidsprofielen regelmatig te actualiseren kan worden vastgesteld of de doelstellingen van het geluidsbeleid worden gehaald. Daarnaast kiest de gemeente ervoor aanvullende indicatoren te gebruiken: te denken valt aan de lengte van geluidsarme wegdekken (fluisterklinkers, stil asfalt) en het aantal woningen waarvoor aanvullende gevelmaatregelen zijn getroffen.

Aanvullende (kansrijke) maatregelen:

N.v.t. zie geluidbeleid. In de Nota Geluidbeleid zijn anders dan in het uitvoeringsprogramma voor klimaat, budgetten gekoppeld aan concrete acties.

3.4.3.2 Trilling

Wat is het?

De ruimte in Nederland is schaars waardoor gebouwen steeds dichter op elkaar komen te staan. Hierdoor kan eerder trillingshinder van werkzaamheden in de omgeving worden ervaren. Dit kan zijn:

- Trillingen als gevolg van heien of het slaan van damwanden voor een nieuw gebouw kunnen omliggende gebouwen beschadigen;
- Trillingen kunnen ook ongewenst ontstaan bij woningen of laboratoria langs spoorwegen of wegen;
- Ook zwaar vrachtverkeer op bedrijfsterreinen welke zijn gelegen in de bebouwde kom of gebruik moeten maken van wegen door de bebouwde kom, kunnen voor veel overlast en schade zorgen.

Beleidsstandpunt trilling:

Er wordt voor gezorgd dat mensen worden beschermd tegen (ernstige) hinder door Trilling. Niet voorkomen kan worden dat sommige mensen (tijdelijk) enige hinder ondervinden. Bij het stellen van normen (ambitiewaarde en grenswaarde) wordt gekeken naar de trillingen die binnen een gebied kunnen worden verwacht en welke normen dan redelijkerwijs mogelijk zijn te behalen. Nieuwe situaties met blijvende trillingshinder (volgens SBR-richtlijn) mogen niet ontstaan. Er wordt rekening gehouden met functies die extra gevoelig zijn voor trillinghinder.

Actiepunten trillingen:

- inventariseren van hindersituaties (probleemsituatie) met trillingen;
- opstellen beleidsnotitie hoe om te gaan met trillingen bij o.m. bouwactiviteiten.

De kans op trillingshinder hangt af van de aard en constructiewijze van het gebouw en de aard, sterkte en frequentie van de trillingen.

De belangrijkste bronnen van trillingen in de woonomgeving zijn wegverkeer, luchtvaart, railverkeer, scheepvaart, bedrijven en natuurlijke bodembewegingen. Het wegverkeer is veruit de belangrijkste bron. Denk daarbij bijvoorbeeld aan passerende (vracht-)auto's over klinkerwegen en verkeersdrempels. Voelbare trillingen door verkeer treden meestal op binnen een afstand van 100 meter. Trillingen kunnen als hinderlijk worden ervaren en gevoelens van onbehagen geven.

Er is geen wetgeving voor hinder door trillingen. Er zijn wel drie richtlijnen voor trillingshinder/schade. De SBR-Richtlijn A, B en C. Richtlijn A is specifiek gericht op schade aan gebouwen, richtlijn B op hinder ervaren door mensen en richtlijn C voor verstoring van gevoelige apparatuur.

Het houden van voldoende afstand tot een trillingsbron is de beste oplossing om eventuele problemen te voorkomen. Daarnaast zijn technische oplossingen mogelijk zoals het trillingsgeïsoleerd opstellen van een bron. Omdat de overdracht van trillingen wordt bepaald door verschillende aspecten zal per geval specifiek onderzoek moet worden gedaan op basis waarvan maatregelen kunnen worden genomen.

Wat willen we?

Trillingen kunnen invloed hebben op het welbevinden, concentratie en de gezondheid. Door het ervaren van hinder door trillingen kunnen sommige mensen last krijgen van verstoorde slaap en stress. Lichamelijke reacties kunnen variëren van ongemak en spanning, vermoeidheid en irritatie tot concentratie- en slaapstoornis. Deze negatieve invloed willen we zo veel mogelijk voorkomen.

Stand van zaken Overbetuwe

De gemeente Overbetuwe heeft nog geen beleid of standpunt ingenomen over de gevolgen en bescherming van mensen en gebouwen tegen trillingshinder.

Aanvullende (kansrijke) maatregelen:

Niet van toepassing.

3.4.3.3 Lucht

Wat is het?

'Schone' lucht is belangrijk. De wetgeving rond luchtkwaliteit geeft normen voor 12 relevante stoffen. De belangrijkste stoffen die een probleem vormen voor de gezondheid van de mens zijn: stikstofdioxide (NO₂) en fijn stof (PM₁₀). Voor grote parkeerplaatsen en garages kan ook benzeen (C₆H₆) relevant zijn. Langs zeer drukke wegen kan ook koolmonoxide (CO) een rol van betekenis zijn. Naast de 12 relevante stoffen voor luchtkwaliteit is binnen de gemeente Overbetuwe ook de spuitzone relevant voor de volksgezondheid. Spuitzones komen voor bij fruitteelt, boomteelt en (glas)tuinbouw. Een spuitzone is het gebied waar de 'drift' van spuitactiviteiten wordt of kan worden ervaren. Zowel luchtvervuilende stoffen zoals stikstofdioxide en fijn stof als de giftige stoffen die vrijkomen bij het spuiten, kunnen grote gevolgen hebben voor de gezondheid van mens, dier en milieu.

Wat willen we?

De luchtkwaliteit moet voldoen aan de grenswaarden zoals die zijn gesteld in de 'Wet luchtkwaliteit'

Schone lucht is belangrijk voor ieders gezondheid.

(hoofdstuk 5, titel 5.2 Wm). In Nederland gelden de luchtkwaliteitseisen voor alle functies. Bekend is dat er groepen zijn die gevoeliger zijn of zelfs extra gevoelig zijn voor luchtvervuiling in de buitenlucht. Wij willen ook voor deze groepen een goede gezondheid en een goede kwaliteit van de leefomgeving.

Naast maatregelen gericht op de juiste functie op de juiste plek willen we ook vervuiling van de buitenlucht beperken.

Stand van zaken Overbetuwe

Binnen de gemeente Overbetuwe is geen beleid vastgesteld voor luchtkwaliteit. Er zal moeten worden gekeken naar de wenselijkheid en mogelijkheden om rekening te houden met gevoelige functies en extra gevoelige groepen.

Er is een systeem van spuitzones. Een spuitzone zorgt voor voldoende ruimte tussen bedrijvigheid (bijv. kwekerij) en gevoelige functies (bijv. wonen). Wanneer echter te ruime spuitzones worden aangehouden, is er minder ruimte voor verdichting van bestaande (woon)gebieden. Dit vraagt om maatwerk. Gemeentelijk beleid voor luchtvervuilende stoffen en spuitzones ontbreekt.

Binnen de gemeente Overbetuwe zijn een aantal belangrijke bronnen van luchtvervuiling. De problemen concentreren zich met name rondom de snelwegen A50, A15, A325 en een aantal provinciale wegen. Het betreft vooral de luchtverontreiniging door het verkeer. Hoewel langs de drukke wegen de grenswaarden worden gehaald, is de kwaliteit van de lucht matig tot slecht. Deze situatie kan tot ernstige gezondheidseffecten leiden (verlies van verloren levensjaren en hart- en vaatziekten) bij langdurige blootstelling.

Luchtverontreiniging door bedrijven is, in verband met het ontbreken van gegevens, nog niet in beeld gebracht. In overleg met de andere wegbeheerders, provincie Gelderland en Rijkswaterstaat is de gemeente bezig met plannen voor het verbeteren van de luchtkwaliteit. Dit vindt plaats in het programma "Regionale Samenwerking Luchtkwaliteit (RSL)". Het RSL vormt een onderdeel van de Nationale Samenwerking Luchtkwaliteit (NSL).

Beleidsstandpunt lucht:

Er zal voor moeten worden gezorgd dat mensen worden beschermd tegen negatieve gezondheidseffecten door luchtvervuiling. In beginsel gelden de Europese en in Nederland gehanteerde grenswaarden voor luchtvervuilende stoffen als norm. Voor extra gevoelige functies of gebieden kan een strengere norm worden gehanteerd.

Actiepunten lucht:

- Beleidsvoorstel maken over de noodzaak om, aanvullend aan de wettelijke regelingen, beleid te formuleren voor bescherming van gevoelige groepen tegen luchtvervuilende stoffen;
- Formuleren van duidelijkheid rond de onderzoeksplicht bij plannen en gevoelige groepen.

De jaarlijkse rapportageplicht is sinds 2008 komen te vervallen. Door het schoner worden van de industrie en het verkeer en een aanpassing van de wetgeving, is de achtergronddepositie in Overbetuwe aanzienlijk gedaald. Er doen zich geen knelpunten meer voor binnen gemeente (behalve een aantal plaatsen langs de A50). Deze zullen verdwijnen door de verbreding van de A50 die ervoor moeten zorgen dat de files (congestie) afnemen. De afname van files betekent een verbetering van

de luchtkwaliteit. Het is om die reden niet verplicht specifiek beleid voor luchtkwaliteit op te stellen.

Er is een aantal functies die volgens de GGD Nederland en de minister Cramer als extra gevoelig kunnen worden aangemerkt. De GGD Nederland heeft gevoeligheidsscores voor ruimtelijke functies/objecten opgesteld. De minister geeft aan dat bij rijkswegen en provinciale wegen waar de grenswaarde wordt overschreden of dreigt te worden overschreden, een bepaalde zonering in acht moet worden genomen. Dit geldt ook voor wegen waar de normen niet worden overschreden.

Bij het bestemmen van een van de volgende functies kan rekening worden gehouden met de specifieke gevoeligheid (GGD Nederland):

- gevoelig: wonen, verpleeghuizen, basisschool, voorgezet onderwijs, kinderdagverblijf, peuterspeelzaal;
- zekere gevoeligheid: sporthal, sportvelden, gevangenissen;
- onder voorwaarden niet gevoelig: overnachtingsplek, park, recreatiepark, fietspad, ziekenhuis, volkstuinen, camping;
- minder/niet gevoelig: kantoorpanden, winkelcentra, bioscoop, recreatiecomplex binnen, gevangenis met technische aanpassingen, ziekenhuis met technische aanpassingen, hotel.

Als een gevoelige functie moet worden ingepast binnen een gebied met een hoge concentratie van een stof of een overschrijding van de grenswaarde, dan is speciale aandacht nodig voor luchtkwaliteit. Overwogen moet worden of in voorkomende gevallen sprake is van een goede ruimtelijke ordening. Voor spuitactiviteiten geldt dat een aandachtsgebied van 50 meter van toepassing is (provinciaal beleid). Een kleinere afstand is mogelijk indien dit vanuit de activiteit of gevoeligheid van de functie kan worden gemotiveerd.

Aanvullende (kansrijke) maatregelen:

- Verankeren van het toetsen van ontwikkelingen (ruimtelijke ordening, vergunningen etc.) aan de doelstellingen voor luchtkwaliteit;
- Gekeken zal moeten worden hoe om zal worden gegaan met bestaande gevoelige functies waarbij er een te hoge concentratie luchtvervuilende stoffen aanwezig is;
- Mogelijke maatregelen om de luchtkwaliteit te verbeteren: minder auto's nabij woongebieden en andere gevoelige groepen (omleiden of meer fietsen), schonere brandstoffen (aardgas, elektrisch), Openbaar vervoer (lokaal en regionaal), betere doorstroming (groene golf, rotondes) et cetera.

3.4.3.4 Geur

Wat is het?

Geurhinder is de toestand waarbij mensen een geur waarnemen die zij als onaangenaam ervaren, zonder daarom noodzakelijk direct nadelige gezondheidseffecten te ondervinden. De onaangename geur heeft echter wel een belangrijk nadelig effect op hun levenskwaliteit. Zeker indien de frequentie en de intensiteit van de waarneming stijgen. Mensen kunnen geïrriteerd raken, slaapproblemen ontwikkelen, raken daardoor vermoeid en kunnen hoofdpijn krijgen.

Er zijn verschillende bronnen die geur kunnen veroorzaken. Naast agrarische bedrijven zijn niet-agrarische bedrijven (industrie), verkeer en open haarden/ allesbranders, de belangrijkste hinderbronnen van geur. In onderstaande tabel is de mate van geurhinder (soms of vaak last van geur) onder Nederlanders door diverse bronnen weergegeven (percentage van de totale bevolking).

geurbron	1998	2003	2008
Verkeer en/of industrie	15	14	10
Verkeer	7	7	5
Industrie	9	9	6
Landbouw	12	12	9
Open haarden e.d.	10	11	11

(bron CBS 2009)

Wat willen we?

Het huidige geurbeleid is vastgesteld in een brief van de minister van VROM van 30 juni 1995 aan

Beleidsstandpunt geur:

Er wordt voor gezorgd dat mensen worden beschermd tegen hinder door geur. In beginsel wordt daarbij het Gelders geurbeleid gehanteerd.

Actiepunten geur:

- Onderzoek doen naar de noodzaak voor geurbeleid voor nieuwe situaties (incl. beleid voor geurgehinderden).

de besturen van de gemeenten en provincies. De hoofdpunten hieruit zijn:

- De doelstelling voor het jaar 2000 was 12% gehinderden en voor het jaar 2010, dat niemand nog in ernstige mate hinder mag ondervinden van geur;
- De mate van hinder die nog acceptabel is, wordt vastgesteld door het bevoegd bestuursorgaan;
- De mate van hinder kan onder andere worden bepaald door een belevingsonderzoek, hinderenquête, klachtenregistraties etc;
- Voor ruimtelijke ontwikkelingen geldt het uitgangspunt dat nieuwe hinder dient te worden voorkomen.

Het geurbeleid voor bedrijven is regionaal vertaald in het provinciaal geurbeleid voor milieuvergunningen, (Gelders Geurbeleid (30 september 2002). Dit beleid bestaat uit concrete normen voor vergunningverlening en handhaving en praktische instrumenten zoals de geuratlas met de geuruitstoot van provinciale bedrijven. De kaarten hebben een signaleerfunctie voor de ruimtelijke ordening. Voor geurhinder en agrarische bedrijven is de Wet geurhinder en veehouderij (1 januari 2007) van toepassing. In deze wet zijn geurnormen opgenomen. Afhankelijk van de locatie, binnen of buiten de bebouwde kom en concentratiegebieden en niet-concentratiegebieden, moet bij geurgevoelige objecten aan deze geurnorm worden voldaan.

Om de toegestane geurnormen niet te overschrijden zal men grenzen moeten stellen aan de uitstoot van geuremissies door agrarische bedrijven. Bij vergunningverlening en ruimtelijke ontwikkeling neemt men de mate waarin geurhinder optreedt in acht. De normen uit de wet zijn minimale kwaliteiten.

Bij het beoordelen van situaties kijkt men naar de mate van gevoeligheid en benodigde bescherming van een geurgevoelige object of gebied. Er zijn drie criteria: verblijfsduur van de mensen op een locatie, aantal mensen op een locatie en de bijzondere gevoeligheid van groepen mensen voor geur.

Stand van zaken Overbetuwe

¹³ Onder externe veiligheid vallen ook straling afkomstig van hoogspanningsleidingen en ongelukken met vliegtuigen.

De Wet (regeling) geurhinder en veehouderij bevat standaardnormen voor geurbelasting veroorzaakt door veehouderijen. Deze normen moeten in acht genomen worden bij de beoordeling van aanvragen van vergunningen op basis van de Wet milieubeheer. De totale geurbelasting van alle agrarische bedrijven is door de afdeling BWM in 2008 in beeld gebracht. Er is daarbij bepaald of er in de bestaande situatie sprake is van knelpunten. Uit het onderzoek (Geurscan) is gebleken dat de achtergrondbelasting (heersende leefklimaat) acceptabel is. Op het moment van de geurscan worden knelpunten alleen veroorzaakt door een enkel individueel bedrijf. Met de uitkomsten van de geurscan is door de raad in januari 2009 besloten geen geurbeleid vast te stellen voor de bestaande situatie. De agrarische vergunningverlening wordt met de wettelijke standaardnormen uit de Geurwet uitgevoerd. Daarmee is dus ook geen beleid vastgesteld om een beperking op te leggen aan het aantal geurgehinderden. Waar in de bestaande situatie een bedrijf geen overmatige overlast bezorgt en het aantal geurgehinderden acceptabel blijft, kan in het geval van woningbouw, in de geurcirkel van een bedrijf, wel een onacceptabele geursituatie ontstaan. Men redeneert dan niet vanuit de gedachte dat het bedrijf kan uitbreiden en zo de belasting verhoogd op zijn omgeving.

Aanvullende (kansrijke) maatregelen:

- De agrarische sector is in ontwikkeling. Veel bedrijven sluiten hun poorten en andere (bestaande) bedrijven, willen uitbreiden om de concurrentie aan te kunnen. Ook zijn er bedrijven die een nieuwe locatie zoeken voor een grote(re) stal. Deze ontwikkeling biedt kansen voor aanpak van geur (en lucht) door een reductie van de landbouw.
- Onderzoek doen naar de kwetsbaarheid en mogelijkheden voor ontwikkeling van grotere of grote agrarische bedrijven kan de basis vormen voor geurbeleid voor nieuwe situaties. Hierbij wordt het beleid van provincie Gelderland gevolgd.

3.4.3.5 Externe veiligheid

Wat is het?

Bepaalde activiteiten brengen risico's op zware ongevallen met mogelijke gevolgen voor de omgeving met zich mee. Externe veiligheid richt zich op het beheersen van de risico's bij de productie, opslag, transport en gebruik van gevaarlijke stoffen¹³. De aanwezigheid of het nieuw vestigen van dergelijke activiteiten kunnen beperkingen opleggen aan de omgeving. Zo zal ondermeer rekening gehouden worden met bepaalde veiligheidsafstanden tussen risicovolle activiteiten en bijvoorbeeld woningen. Aan de andere kant is het rijksbeleid er op gericht de schaarse ruimte zo efficiënt mogelijk te benutten. Het ruimtelijk beleid en het externe veiligheidsbeleid moeten dus goed op elkaar

Beleidsstandpunt externe veiligheid:

De risico's als gevolg van gevaarlijke stoffen moeten beperkt worden door maatregelen aan de bron. Indien deze maatregelen niet afdoende blijken, zal in bestaande situaties en vooral bij nieuwe ontwikkelingen gekeken moeten worden naar oplossingen om de gevolgen van een mogelijke calamiteit tot het minimum te beperken.

In een beleidsplan Externe veiligheid zal aangegeven worden hoe bij specifieke omstandigheden om moet worden omgegaan met het plaatsgebonden risico en groepsrisico bij bestaande en nieuwe situaties.

Actiepunten externe veiligheid:

- Implementatie van het externe veiligheidsbeleid in de verschillende beschikbare instrumenten voor uitvoering zoals vergunningen, ruimtelijke plannen, communicatie et cetera.

worden afgestemd.

Wat willen we?

Er wordt onderscheid gemaakt in externe veiligheid als plaatsgebonden risico en als groepsrisico. Voor het plaatsgebonden risico geldt een grenswaarde voor kwetsbare objecten (o.a. woningen, grote kantoren) en een richtwaarde voor beperkt kwetsbare objecten (o.a. kleine kantoren en winkels). De grenswaarde mag in geen geval worden overschreden. In Nederland zijn weinig locaties waar conflicten zijn met het plaatsgebonden risico. Het betreft dan met name knelpunten rond LPG tankstations.

Bij het groepsrisico zal, bij beoordeling van nieuwe ontwikkelingen, rekening moeten worden gehouden met een oriënterende waarde. Voor de oriënterende waarde geldt dat afwijken alleen mogelijk is met een degelijke motivering (verantwoordingsplicht). Vooral in dichtbevolkte en intensief gebruikte gebieden en in de buurt van zeer risicovolle activiteiten zijn er knelpunten te verwachten tussen de aanwezigheid van (beperkt) kwetsbare objecten en het groepsrisico. Verder geldt de eis dat bij ontwikkelingen binnen de invloedssfeer van het groepsrisico aandacht moet zijn voor de zelfredzaamheid van mensen en de bereikbaarheid van hulpdiensten bij een eventuele calamiteit met gevaarlijke stoffen. Wanneer een ruimtelijke ontwikkeling plaatsvindt binnen de invloedssfeer van een risicovolle activiteit, dan dient in het kader van het besluit externe veiligheid inrichtingen (BEVI, artikel 12) de betreffende regionale brandweer de gelegenheid te krijgen om advies aan het gemeentebestuur te geven.

Stand van zaken Overbetuwe

Externe veiligheid krijgt aandacht bij vergunningverlening en handhaving en bij ruimtelijke ontwikkelingen. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de voorhanden zijnde wetgeving en handreikingen. Er is/ wordt in regionaal verband beleid opgesteld om ruimtelijke ordening en risicobeheersing op elkaar af te stemmen. Begonnen is met het in beeld brengen van de huidige situatie en eventuele knelpunten.

Het 'Regionaal project Externe veiligheid' zal handen en voeten geven aan de ruimte voor en verantwoordelijkheid van gemeenten op het gebied van externe veiligheid. In dit regionale project komen verschillende vragen aan de orde. Een aantal van deze vragen zijn hieronder genoemd.

- Hoe ga je om met invloedsgebieden, aandachtszones en risicocontouren?
- Wanneer geldt voor een ruimtelijke ontwikkelingen en een bedrijf een onderzoeksplicht?
- Hoe wordt invulling gegeven aan de verantwoording groepsrisico?
- Hoe wordt omgaan met advies van de regionale brandweer?

Beleidsstandpunt bodem:

De chemische bodemkwaliteit moet voor zoveel mogelijk functies geschikt zijn. In overige gevallen zal de kwaliteit van de bodem geschikt moeten zijn voor de functie waarvoor deze is bedoeld dan wel geschikt moet worden gemaakt.

Deze situatie wordt gehaald door een proces te koppelen aan de ontwikkeling van gebieden. Indien mogelijk worden ook andere (autonome) bodemverontreinigingen aangepakt.

Actiepunten bodem:

- Uitwerken van het principe "Wat schoon is willen we schoon houden";
- Het accent van het bodembeleid de komende jaren leggen op actief toezicht (controleren van meldingen van grondverzet en vermoeden van grondstromen).

- Is een gebiedsgerichte benadering van het externe veiligheid mogelijk? Zo ja, hoe ziet dat beleid er dan uit?
- Hoe gaan we om met cumulatie en het domino-effect?

De verwachting is dat bovenstaande vragen met het beschikbaar komen van de resultaten van het Regionaal project externe veiligheid, beantwoord zijn.

Aanvullende (kansrijke) maatregelen:

N.v.t. beleid en uitvoering in ontwikkeling

3.4.3.6 Bodem

Wat is het?

De bodem is een bron voor drinkwater en voedsel en een woonplaats voor dieren. Tegelijkertijd gebruiken we de bodem om op te wonen, te werken en te recreëren en we leggen wegen, spoorwegen en geluidswallen aan. Het bodembeleid is verwoord in het Besluit bodemkwaliteit (1 juli 2008). Met het Besluit wordt ingespeeld op de noodzaak om de bodem te beschermen voor toekomstig gebruik en de wens van lokale overheden om de bodemkwaliteit beter te laten aansluiten op het lokale bodemgebruik.

Wat willen we?

Het mogelijk maken van ontwikkelingen zoals woningbouw zonder de bodem of waterbodem te schaden. De financiële last voor het reinigen van de bodem voor het beoogde doel is hoog. Er zal moeten worden gekeken naar mogelijkheden om bodemgeschiktheid te financieren met creatieve oplossingen. Daarbij valt te denken aan subsidies, werk met werk en hergebruik van vervuilde grond. Naast de inspanningen voor sanering van bestaande verontreinigingslocaties geldt dat 'Wat schoon is moet schoon blijven'. Dit beleid willen we verder vormgeven in de regio.

Stand van zaken Overbetuwe

Overbetuwe geeft vanaf 2004 invulling aan actief bodembeheer. Sinds die periode zijn diverse beheerplannen opgesteld. Om het bodembeleid goed te kunnen meenemen in plannen en projecten, is een bodemkwaliteitskaart opgesteld. Op deze kaart staan zones met ieder een eigen bodemkwaliteit.

De kaart is bedoeld voor iedereen die van plan is grond toe te passen in de gemeente Overbetuwe. Binnen een zone is de gemiddelde kwaliteit min of meer gelijk, terwijl er tussen zones duidelijke verschillen in kwaliteit kunnen zijn.

De kaarten worden gebruikt voor het bepalen van de mogelijkheden van hergebruik voor vrijkomende grond of gekeurde grond.

De bodemkwaliteitskaart geeft informatie over de diffuse bodemkwaliteit in zones, dus niet van lokale verontreinigingen. De kaart geldt dus niet voor locaties die historisch zijn belast door puntbronnen (bijv. fabriekslocaties of benzinestations). Daarom dient vóór het gebruik van de kaart altijd een historisch onderzoek te worden uitgevoerd om te weten of de herkomst- of toepassingslocatie niet historisch belast is.

Momenteel wordt er gewerkt aan een regionale bodemkwaliteitskaart.

¹⁴ Bijvoorbeeld Besluit Horeca, Sport en Recreatie: "De lichtinstallatie wordt zodanig uitgevoerd dat directe licht-instraling op lichtdoorlatende openingen in gevels of daken van woningen wordt voorkomen".

¹⁵ Sinds 1996 regelt de AmvB bedekte teelt (geactualiseerd in 2001) de horizontale uitstoot van assimilatieverlichting vanuit kassen.

Schone grond is niet meer nodig, maar de bodemkwaliteit moet wel voldoen aan de eisen die voor de (voorgenomen) functie nodig is.

Na gereed komen van deze kaart is het mogelijk grondstromen binnen de regio te reguleren. Deze kaart zal eind 2010 beschikbaar komen. Het interne proces om te komen tot een bodemloket is afgerond. De verwachting is dat in de loop van 2011 het bodemloket operationeel is.

Aanvullende (kansrijke) maatregelen:

- Actieve bijdrage aan de Regionale bodemkwaliteitskaart;
- Onderzoeken van de mogelijkheden om gebieden die in eigendom zijn van de gemeente, schoon te maken en zelf te ontwikkelen;
- Eindonderzoek bij stopzetten van bedrijfsactiviteiten structureel uitvoeren (wettelijke taak);
- Het project bodemloket afronden;
- Bodembeheersplannen en kwaliteitskaarten opstellen en meer inzicht krijgen in de verdachte locaties;
- De bodeminformatie extern beschikbaar stellen via de website;
- De bodemkwaliteit van de kernen in beeld te brengen;
- Voorlichting te geven over het Besluit Bodemkwaliteit;
- Handhaving van het Besluit bodemkwaliteit vanaf 2009 structureel invullen;
- Het saneringsprogramma van niet meer in gebruik zijnde, ondergrondse tanks, afronden.

3.4.3.7 Licht

Wat is het?

Licht kan een bron van ergernis zijn. Dit kan zich uiten in verblinding, verstoring van nachtelijke activiteiten of in een algemeen gevoel van onbehagen. Daarnaast zijn ook fysiologische gevolgen mogelijk, zoals een verstoring van het bioritme. Effecten op dieren zijn onder meer de isolatie van populaties door het barrière-effect van verlichting, en aantrekking en verblinding van dieren met verkeersslachtoffers tot resultaat. Een overdaad van licht verstoort verder het bioritme van organismen. Veranderingen in verhoudingen tussen licht en donker is vaak het natuurlijk signaal voor veranderingen in gedrag, zoals trek- en broedgegedrag en zoeken naar voedsel. Verstoring daarvan leidt tot aantasting van de conditie en alertheid. Mogelijke hindersituaties voor de mens zijn de lichte hinder van reclamepanelen, assimilatieverlichting in een kas dat de omgeving verlicht, lichtmasten van een sportveld en autoverlichting dat in huis schijnt.

In Nederland bestaan verschillende besluiten en richtlijnen rondom lichthinder. Voor specifieke bedrijfsgroepen worden eisen gesteld aan het omgaan met licht of kunnen die worden gesteld¹⁴. Verder zijn er normen voor lichthinder opgenomen in richtlijnen voor specifieke bronnen zoals sportvelden uitgebracht door de Nederlandse Stichting Voor Verlichtingskunde, NSVV. Lichthinder kan ook worden tegengegaan binnen de eisen van een goede ruimtelijke ordening en geschaard¹⁵.

Wat willen we?

De gemeente Overbetuwe wil dat er geen ernstige lichthinder meer optreedt. Indien lichthinder optreedt, zijn maatregelen nodig om deze weg te nemen of zoveel mogelijk te beperken. Voor gebieden waar duisternis en het donkere landschap een kwaliteit is, zal deze kwaliteit zoveel mogelijk moeten worden behouden¹⁶. Nieuwe situaties van lichthinder moeten worden voorkomen. Ook zal

¹⁶ de Raad van State erkent de kwetsbaarheid van de nacht en deed een principiële uitspraak in een zaak rond kasverlichting: "De duisternis en het donkere landschap worden als waarden beschouwd welke bescherming behoeven."

Lichthinder kan veelal eenvoudig voorkomen worden door gebruik van passende verlichting(sarmaturen).

bij het inzetten van verlichting bewust moeten worden gekeken naar het voorkomen van hindersituaties voor dieren en planten.

Stand van zaken Overbetuwe

Er is een motie lichthinder aangenomen over straatverlichting in combinatie met energie en re-

Beleidsstandpunt licht:

Er mogen zich geen situaties voordoen met ernstige lichthinder. Indien lichthinder optreedt, zijn maatregelen nodig om deze weg te nemen of zoveel mogelijk te beperken. Niet elk gebied is even gevoelig voor licht. Voor gebieden waar duisternis en het donkere landschap een kwaliteit is, zal deze kwaliteit zoveel mogelijk moeten worden behouden. Nieuwe situaties van lichthinder moeten worden voorkomen. Ook zal bij het inzetten van verlichting bewust moeten worden gekeken naar het voorkomen van hindersituaties voor dieren en planten.

Actiepunten licht:

- Het opstellen van een lichtkaart met daarop bronnen van licht en gevoelige gebieden;
- Duisternis wordt erkend als een kernkwaliteit voor het landelijk gebied binnen de groene ruimte. Duisternis is samen met rust en stilte een kernkwaliteit van onze leefomgeving.

clameverlichting langs snelwegen en binnen het stedelijk gebied. Uit een studie is gebleken dat deze onderwerpen kunnen worden gereguleerd in de bestaande APV-regeling en beoordeling in ruimtelijke plannen (eisen van goede ruimtelijke ordening). Verder is er een beleidsplan Openbare verlichting en een notitie dimmen openbare verlichting. Er is geen integraal lichtbeleid gericht op lichthinder.

Aanvullende (kansrijke) maatregelen:

- Duisternis wordt expliciet opgenomen in de basisbescherming van de Ecologische Hoofd Structuur (in minder mate de EHS-verweving);
- Aanhouden van een ruimtelijke zonering ten opzichte van gebieden die extra gevoelig zijn voor licht zoals woongebieden en natuurgebieden. De zonering heeft als doel lichthinder voor mens, dier en plant te voorkomen;
- De noodzaak van verlichting ten behoeve van de verkeersveiligheid moet steeds goed worden afgewogen tegen mogelijk negatieve gevolgen voor landschap en fauna (eventueel dimmen en 's nachts op 50% van de sterkte zetten).
- Communicatie bij verandering van de mate van donkerte aan betrokkenen.
- De genoemde punten kunnen worden opgenomen in een op te stellen Nota gebiedsgericht lichtbeleid.

3.4.3.8 Straling

Wat is het?

Rond ondermeer hoogspanningslijnen en GSM masten ontstaan elektromagnetische velden. Deze velden kunnen invloed hebben op de gezondheid. Naar de precieze gevaren wordt al jaren onderzoek gedaan. Recent onderzoek heeft aangetoond dat er een verband zou kunnen zijn tussen de aanwezigheid van magnetische straling en een verhoogde kans op leukemie bij kinderen jonger dan 15 jaar (TNO, gemeente Oestgeest).

Wat willen we?

Binnen gemeente Overbetuwe willen we een gezonde leefomgeving. Indien straling de gezondheid

van mensen negatief beïnvloedt, dan zal daar rekening mee moeten worden gehouden. Er zijn landelijk voor oude situaties (bij onherroepelijk vastgestelde bestemmingsplannen) en nieuwe situaties (gewijzigde of nieuwe bestemmingsplannen en/of ophoging van de bestaande spanning) normen beschikbaar. Voor oude situaties geldt norm van 100 microtesla en voor nieuwe situaties moet rekening worden gehouden met een norm van 0,4 microtesla. Uit onderzoek blijkt dat kinderen onder de 15 jaar gezondheidseffecten (verhoogde kans op leukemie) kunnen krijgen van magnetische straling. Dit effect treedt op bij een magnetisch veldsterkte van vanaf ongeveer 0,4 microtesla. Nieuwe functies waar kinderen voor langere tijd aanwezig zijn (woningen, scholen, crèches etc.), zijn ongewenst binnen het invloedsgebied (0,4 microtesla) van magnetische straling.

De normen zijn vertaald in aan te houden zones ten opzichte van de hartlijn van de hoogspanningslijn. De sterkte van het veld (en breedte van de zone) hangt onder meer af van de hoogte van de lijnen, de stroomsterkte en de wijze waarop stroom door de draden loopt. Dit zijn ook de variabelen voor maatregelen. Het beste is het ondergronds leggen van de hoogspanningslijnen. Dit is echter kostbaar.

Stand van zaken Overbetuwe

Binnen de gemeente Overbetuwe bevinden zich veel hoogspanningslijnen. Er is geen beleid voor stralingshinder en communicatie over maatregelen tegen magnetische straling.

Aanvullende (kansrijke) maatregelen:

- Inventariseren wat het invloedsgebied (0,4 en 100 microtesla) is van de binnen de gemeente Overbetuwe aanwezige hoogspanningslijnen;
- Communicatie over de gevolgen en risico's van elektromagnetische straling.

UITVOERINGSPLAN MILIEU

1. Inleiding

1.1 Schakel tussen beleid en uitvoering

Dit Uitvoeringsplan Milieu geeft aan hoe we het geformuleerde beleid willen realiseren. Het gaat om de periode van 2011 – 2014. Het uitvoeringsplan vormt de schakel tussen beleid en uitvoering. Het geeft aan waar we bij de uitvoering mee te maken krijgen en hoe we onze strategische doelen, speerpunten en milieubeleid willen realiseren.

1.2 Tijdsgeest en middelen

De mogelijkheden om milieumambities te realiseren zijn mede afhankelijk van de kansen die ontstaan binnen het tijdsbeeld (maatschappelijk draagvlak/ politiek) en de beschikbaarheid aan middelen.

Ook gemeente Overbetuwe heeft te maken met de gevolgen van de economische recessie. Dit betekent niet dat niets kan, maar vooral dat gekeken moet worden naar kansen die ontstaan en door samen te werken met anderen.

Voor de komende jaren geldt dat de uitvoering van het milieubeleid te maken krijgt met de volgende omstandigheden en mogelijkheden:

- beperkte investeringen;
- inzetten op stimuleren;
- kijken naar werk-met-werkprojecten;
- kijken naar maatregelen die geld opbrengen (terugverdiendtijd);
- kijken naar maatregelen waar subsidies voor beschikbaar zijn;
- kijken naar samenwerken en draagvlak;
- kijken naar slimme plannen en uitvoering.

1.3 Loslaten, kennis en kunde

Centraal bij de uitvoering van het beleid staat “Gebiedgericht werken aan milieu”. Bij gebiedsgericht werken aan milieu gaat het primair om het benutten van de kansen van een gebied¹⁷ om milieudoelen te bereiken.

In deze aanpak wordt nadrukkelijk gekeken naar de meerwaarde van milieu voor een betere kwaliteit van de leefomgeving en een duurzame ontwikkeling.

Deze ‘nieuwe’ manier van werken vraagt om het loslaten van de oude patronen en om specifieke kennis en kunde van medewerkers binnen de afdeling BWM. Ook medewerkers van andere beleidsterreinen, bestuurders, initiatiefnemers van plannen en projecten en burgers moeten leren omgaan met deze nieuwe manier van werken. Een voordeel is dat gebiedsgericht werken aan milieu tot de verbeelding spreekt en past binnen het denk- en werkkader van projectmatig werken en werken in programma’s.

De nieuwe manier van werken aan milieu is gericht op samenwerken en discussie voeren over kwaliteit en de kansen aan de voorkant van processen. Deze manier van werken vraagt om processen en een communicatie met ruimte voor discussie en vernieuwende ideeën. De milieuorganisatie zal zich verder op deze manier van werken moeten professionaliseren. Dit wordt met nadruk ook gevraagd van de interne processen en andere beleidsterreinen. Milieu-inclusief ontwikkelen vraagt

¹⁷ ‘Gebied’ kan het gehele grondgebied van gemeente Overbetuwe zijn, maar ook bijvoorbeeld een buurt, wijk of een nieuw te realiseren woonstraat of natuurgebied.,

om nieuwe eisen aan kennis, competenties en attitude. Qua kennis gaat het om praktische interdisciplinariteit in plaats van beleidsmatige multidisciplinariteit. Bij competenties ligt de eis bij onderhouden van relaties, leggen van verbindingen, schakelen in tijd en ruimte, leiden van processen. Voor attitude geldt: integriteit, authenticiteit, betrouwbaarheid, kunnen luisteren, handelen vanuit respect voor anderen.

Tijdens het opstellen van het Milieubeleidsplan is al ervaring opgedaan met de nieuwe manier van werken aan milieu. Om het nog beter 'in de vingers' te krijgen zullen alle betrokkenen kennis moeten nemen en ervaring moeten opdoen met gebiedsgericht werken aan milieu. Dit parallel aan de verdere invoering van het 'project- en programmamatische werken'. Het eerste jaar (2011) zal een trainings- en opleidingstraject worden gestart voor alle betrokkenen. Dit moet er verder voor zorgen dat gebiedsgericht werken een vaste plek krijgt in het dagelijkse handelen (denken en doen).

1.4 Milieubeleid en andere beleidsterreinen

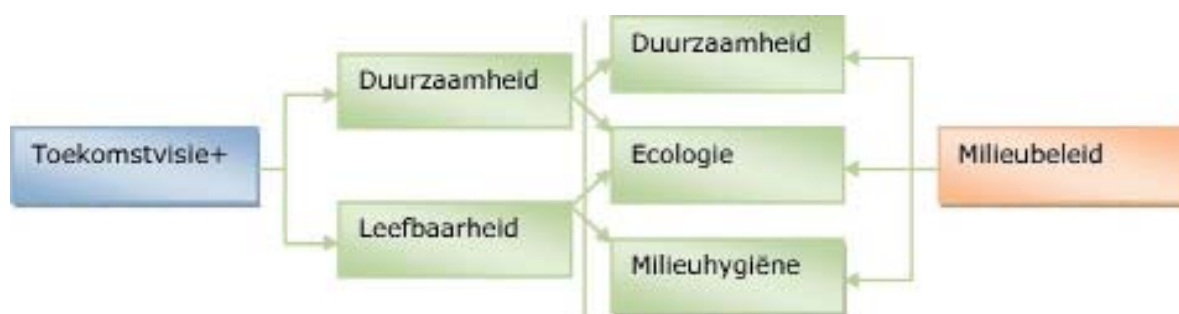
Centraal in het gemeentelijk beleid staat de Toekomstvisie+. Het is een overkoepelend beleidsdocument dat richting geeft aan het beleid en het handelen van de gemeente Overbetuwe tot 2020. De Toekomstvisie+ is hét vertrekpunt voor het uitwerken van al het gemeentelijk beleid.

Doelstelling Toekomstvisie+: "Overbetuwe verder ontwikkelen als een onderscheidende, krachtige gemeente die voortbouwt op de aanwezige omgevingskwaliteiten en kwaliteiten in de samenleving rekening houdend met de interne en externe ontwikkelingen in de toekomst."

Het Milieubeleidsplan Overbetuwe geeft invulling aan deze doelstelling door:

- aandacht voor de thema's: duurzaamheid, ecologie en milieuhygiëne;
- gebiedsgericht werken aan milieu in beleid en uitvoering;
- het realiseren van een hoge milieuambitie en tegelijkertijd ruimte bieden voor afwegingen voor het behalen van een goede kwaliteit van de leefomgeving voor nu en de toekomst.

De inhoudelijke verbinding tussen het Milieubeleidsplan en de Toekomstvisie+ is als volgt verbeeld (zie onderdeel Milieukompas):

Overige beleidsterreinen

Het Milieubeleidsplan Overbetuwe maakt duidelijk welke milieukwaliteit we moeten en welke we willen nastreven voor een leefbare en duurzame samenleving. Dit moeten en willen zal zover relevant, vertaald moeten worden in het beleid en de uitvoering van andere sectoren.

Bij zowel het beleid als de uitvoering is er een overlap te constateren met andere beleidsvelden. Een snelle scan leert dat het beleid van deze 'andere beleidsvelden' nauwelijks anders verwoord

dan het milieubeleid beschrijft. Voor het aspect water zijn de milieugerelateerde doelen en acties zelfs één op één uit het Waterplan overgenomen. Voor het beleid voor wonen en werken blijkt dat milieu complementair is. Alleen het verkeer- en vervoersbeleid (Nota Mobiliteit, 30 september 2004) roept, met de enigszins tendentieuze uitspraak: “mobiliteit mag weer”, wel enige spanning op. Welbeschouwd zegt deze uitspraak echter weinig meer dan dat de groei van mobiliteit ofwel verbetering van de bereikbaarheid, nodig is voor economische vooruitgang. In de Nota Mobiliteit is aangegeven dat deze groei vanwege het maatschap-pelijke en economische belang wel binnen de wettelijke en beleidsmatige kader voor milieu, veiligheid en leefomgeving moeten worden gefaciliteerd. Daarmee zijn de scherpe kantjes van de uitspraak “mobiliteit mag weer” er wel vanaf.

Hoewel het milieubeleid voor een deel al is verwoord en uitgewerkt in het beleid en uitvoeringsprogramma's van andere beleidsvelden (Water/Waterplan, Verkeer en vervoer/GMO en Landschap/LOP), zal de uitvoering van het milieubeleid ook om een extra inspanning vragen. Belangrijk daarbij is de samenwerking en afstemming met andere beleidsterreinen. Het gaat daarbij om het herkennen en benutten van kansen om vanuit elk beleidsveld bij te dragen aan de gemeenschappelijke opgave: een onderscheidende, krachtige gemeente Overbetuwe waar het prettig wonen, werken en recreëren is.

De samenwerking tussen beleidsterreinen zal zowel op beleidsniveau als uitvoeringsniveau gestalte moeten krijgen. We zullen elkaar moeten opzoeken en bereidt moeten zijn naar elkaar te luisteren en vaste patronen los durven te laten. De gemeente Overbetuwe zal de discussie over kwaliteit en uitvoering moeten faciliteren. De sectie Milieu is daarop voorbereid. Wij zien goede kansen voor projectmatig werken en de aanpak in programma's (Integraal gebiedsgericht werken).

2. Strategische doelen, speerpunten en beleidsregels

2.1 Inleiding

De strategische doelen uit het Milieukompas voor de toekomst en de operationele speerpunten van het gemeentelijk milieubeleid (§ 3.2) vormen de basis voor het stellen van prioriteiten en het maken van keuzen in beleid en uitvoering. Daarbij gaat het vooral om de wijze waarop we komen tot een afweging binnen milieu en de wijze waarop we onze doelstellingen willen bereiken in afweging met andere belangen.

Voor de verschillende milieuaspecten binnen de thema's duurzaamheid, ecologie en milieuhygiëne zijn beleidsdoelen en -uitgangspunten en actiepunten vastgesteld. Deze beleidsregels en doelen geven aan welke kwaliteit we per aspect willen bereiken.

2.2 Missie, visie en strategie

Het Milieukompas voor de toekomst geeft richting aan beleid en uitvoering. Dit is het strategisch denk- en werkkader. Dit denk- en werkkader is verwoord als missie, visie en strategie van het milieubeleid. Deze missie, visie en strategie zijn uitgewerkt in strategische beleidsdoelen en speerpunten van het beleid.

2.3 Strategische beleidsdoelen

Bij het stellen van prioriteiten, het maken van keuzes en het uitvoeren van het milieubeleid, zal de gemeente Overbetuwe rekening houden met de volgende strategische beleidsdoelen:

1. Bij de uitvoering van het Milieubeleid op hoofdlijnen is gekozen voor een heldere strategie gericht op gebiedsgericht werken aan milieu in beleid en uitvoering.
 2. Binnen milieu wordt een afweging gemaakt tussen duurzaamheid, ecologie en milieuhygiëne:
 - Duurzaamheid en ecologie gaan voor milieuhygiëne. Wel zal een minimale milieuhygiënische kwaliteit moeten worden behaald.
 - Duurzaamheid gaat voor jonge, vervangbare natuur (compensatie verplicht) en milieuhygiëne (waarborg minimale kwaliteit)
 - Oude, niet-vervangbare natuur gaat voor duurzaamheid en milieuhygiëne (waarborg minimale kwaliteit).
 3. Bij het overheidshandelen wordt het goede voorbeeld gegeven. Dit resulteert in 'good practices' voor particulieren en bedrijven.
 4. De gemeente zal voorwaarden scheppen voor milieuvriendelijk gedrag voor particulieren en bedrijven.
 5. De gemeente zal kansrijke initiatieven voor milieu zoveel mogelijk steun geven.
 6. Goed uitgevoerde milieu-initiatieven worden door de gemeente actief gecommuniceerd.
 7. De gemeente zet bij de uitvoering van het milieubeleid in op het brede palet aan voorhanden zijnde instrumenten.
 8. De gemeente zal geen medewerking verlenen aan en niet investeren in projecten die (grote) inbreuk doen op duurzaamheid, ecologie en milieuhygiëne.
- Voor punten 3 t/m 6 geldt dat niet alles kan, maar dat gekeken wordt naar de mogelijkheden binnen de financiële kaders.

2.4 Maatschappelijke agenda

Naast de beleidsmatige speerpunten is op 1 september 2009 door verschillende vertegenwoordigers van burgers, bedrijven en andere organisaties aangegeven wat zij belangrijk vinden. De volgende zes speerpunten zijn als 'maatschappelijke agenda' voor de komende 4 jaar bepaald. Deze zes speerpunten zullen mede sturing geven aan de uitvoering van het milieubeleid.

1. Behoud van het groene (buiten)gebied (13)
2. Gezamenlijk duurzaam ondernemen en - bouwen (12)
3. Afval/ zwerfvuil (12)
4. Natuurlijke speelplaatsen (10)
5. Geluidsoverlast (9)
6. Cradle To Cradle (5)

Het resultaat van hiervan is terug te vinden in de beleidsstandpunten en actiepunten.

2.5 Speerpunten van het beleid

De missie, visie en strategie geven aan wat we belangrijk vinden en hoe dit kan worden bereikt. Het geeft richting aan het milieubeleid voor de langere termijn. Binnen de kaders van de missie, visie en strategie kan het milieubeleid voor de komende vier jaar worden ontwikkeld. Dit beleid wordt mede bepaald door de tijdsgeest en accenten die we willen leggen voor de korte termijn (§ 1.2). Het beleid voor de komende vier jaar worden bepaald door de volgende drie speerpunten:

1. Uitvoering geven van de strategie gericht op gebiedsgericht werken aan milieu in beleid en uitvoering.

Uitwerking:

- het opstellen van gebiedsgericht beleid met een doelstelling en minimale kwaliteit voor alle milieuaspecten;
- de kennis en kunde binnen de gemeentelijke (milieu) organisatie op peil brengen door opleiding en ervaring op te doen;
- het verzorgen van de milieu-inbreng (duurzaamheid, ecologie en milieuhygiëne) in plannen, projecten en overige processen;
- kansrijke initiatieven voor milieu benoemen, bespreken en zo mogelijk benutten.

2. Uitvoering geven aan doelen voor duurzaamheid en ecologie. Beide thema's vragen om extra aandacht binnen het huidige tijdsbeeld en de urgentie van verlies aan blijvende kwaliteit.

Uitwerking:

- Uitvoering geven aan het uitvoeringsprogramma "Overbetuwe naar klimaatneutraal.
- Kennis vergroten over de aanwezige soorten, leefgebieden en robuuste natuur(structuren) voor planten en dieren en het beschikken over een visie op natuur en natuurbeleving.

3. Structureel samenwerken met burgers, bedrijven en natuur- en milieuorganisaties bij het inzichtelijk maken en realiseren van kansen voor milieu.

Uitwerking:

- Er zal gekeken worden naar mogelijkheden om structureel en/of per project de deskundigheid van burgers, bedrijven en (natuur- en milieu)organisaties in te zetten;
- De deskundigheid van burgers, bedrijven en (natuur- en natuur)organisaties wordt ingezet aan de voorkant van besluitvormingsprocessen bij plannen en projecten.

2.6 Beleidsstandpunten en actiepunten

Het Milieubeleid op hoofdlijnen beschrijft het beleid, de actiepunten en de aanvullende maatregelen per milieuaspect. De beleidsstandpunten vormen het vertrekpunt voor ons handelen. Deze beleidsstandpunten zijn voor de komende vier jaar (2011 – 2014) uitgewerkt in actiepunten en aanvullende maatregelen. De actiepunten zijn anders dan aanvullende maatregelen, sturend voor de uitvoering van het milieubeleid. Hierna zijn per thema de beleidsregels en actiepunten aangegeven.

Door de bezuinigingsvoorstellen is voor een aantal actiepunten waarvoor financiële middelen zijn gevraagd, geen financiële middelen toegekend. Deze actiepunten/ operationele doelen kunnen niet uitgevoerd worden indien binnen de planperiode van het Milieubeleidsplan geen financiële ruimte beschikbaar komt. Bijlage 1 "Het Activiteitenplan" geeft hiervan een uitwerking.

2.6.1 Duurzaamheid

Bij duurzaamheid gaat het om beleidsstandpunten en actiepunten voor afval, klimaat, mobiliteit, water, compact bouwen en duurzaam bouwen.

Afval

Beleidsstandpunt:

Afval in huishoudens, bedrijven en organisaties moet zoveel mogelijk worden voorkomen. De inzet is om te stimuleren dat afval gebruikt wordt als grondstof. Met het oog op hergebruik en recycling willen we afval optimaal gescheiden (laten) inzamelen.

Containers met een opslag onder de grond is een goede oplossing in veel buurten.

Actiepunten:

1. Opstellen van een beleids- en uitvoeringsplan Afval (met aandacht voor afval in relatie tot het Activiteitenbesluit)
2. In bestaande en nieuwe wijken wordt gekeken naar (nieuwe) kansen voor afvalpreventie en –hergebruik van afval

Klimaat

Beleidsstandpunt:

Zuinig omgegaan met fossiele brandstoffen en actief werken aan het terugdringen van de CO₂-uitstoot. De klimaatdoelstelling is:

- De gemeentelijke organisatie Overbetuwe is klimaatneutraal (netto geen CO₂ uitstoot) in 2015;
- De gehele gemeente streeft ernaar om klimaatneutraal (netto geen CO₂ uitstoot) te zijn in 2030.

De doelstellingen zijn vastgesteld en geconcretiseerd in het uitvoeringsprogramma “Overbetuwe naar klimaatneutraal” in 73 kansrijke maatregelen.

Actiepunt:

Er wordt verwezen naar het uitvoeringsprogramma “Overbetuwe naar klimaatneutraal”.

Mobiliteit

Beleidsstandpunt:

Het negatieve effect van mobiliteit op het energiegebruik (klimaat), gezondheid, veiligheid en het welbevinden van anderen moet minimaal zijn. Er zal daarbij gekeken moeten worden naar maatwerk in het aanbod aan vervoersmiddelen.

Actiepunten:

1. Het fiets- en openbaar vervoergebruik moet binnen de Intermediaire zone (gebied met een verstedelijkingsopgave) van zeer hoge kwaliteit zijn;
2. Inventariseren van de mogelijkheden om het fietsgebruik binnen Elst en tussen woongebieden en intensief bezochte voorzieningen te optimaliseren;
3. Fiets als recreatief vervoermiddel aantrekkelijker maken, stimuleren.

Water & milieu

Beleidsstandpunt:

Bij het handelen van de gemeente zal gekeken worden naar de mogelijkheden om de duurzaamheid en het ecologisch benutten van water vorm te geven.

Actiepunten:

1. Ongezuiverde lozingen inventariseren en actieplan opstellen en gefaseerd uitvoeren;
2. Benutten van mogelijkheden voor ecologie (natuur en natuurbeleving) in ruimtelijke projecten met of nabij water;
3. Water inzetten om de recreatieve waarde van gebieden rondom woningen te verhogen (incl. natuurspeelplaatsen).

Duurzaam bouwen

Beleidsstandpunt:

Bij bouw- en ontwikkelingstrajecten volgen van de strategie van de Trias Energetica, namelijk: Stap 1: beperk energievraag (bijv. goed isoleren);

Stap 2: gebruik duurzame energiebronnen (bijv. zonne-energie);

Stap 3: gebruik eindige energiebronnen effectief (hoog rendement).

Actiepunten:

1. Borgen van duurzame maatregelen door het maken van afspraken met specifieke doelgroepen over ambitieniveaus voor duurzaam inrichten, bouwen, beheren en slopen;
2. Opstellen/toepassen van kwantitatieve doelstellingen voor duurzaam bouwen;
3. Aanschaffen van het zogenoemde GPR-gebouwen.

Zie uitvoeringsprogramma "Overbetuwe naar klimaatneutraal".

Compact bouwen

Beleidsstandpunt:

Intensief en meervoudig ruimtegebruik nastreven in gemengde gebieden en gebieden binnen loop- en fietsafstand (500 tot circa 2 kilometer) van een hoogwaardig openbaar vervoersknooppunt.

Binnen de kaders van de huidige woon(werk)wensen zoeken naar mogelijkheden voor intensief en meervoudig ruimtegebruik.

Actiepunten:

1. Binnen de kaders van de huidige woon(werk)wensen zoeken naar mogelijkheden voor intensief en meervoudig ruimtegebruik;
2. Steunen van initiatieven van intensief en meervoudig ruimtegebruik binnen 500 tot circa 2 kilometer van hoogwaardig openbaar vervoer.

2.6.2 Ecologie

Voor het thema ecologie zijn beleidsstandpunten en actiepunten voor soorten en een beleidsstandpunt voor leefgebieden vastgesteld.

Ecologie (soorten)

Beleidsstandpunt:

Het in stand houden (minder kwetsbaar maken) en zo mogelijk verhogen van de biodiversiteit. Ecologie (natuur en natuurbeleving) moet een vaste plaats hebben in de inrichting, beheer en gebruik van gebieden. Juist in een omgeving waar de verstedelijking steeds verder oprukt, is herkenning van soorten en hun leefomgeving (natuurbeleving) een belangrijke waarde.

Actiepunten:

1. Inventarisatie van huidige en potentiële natuurwaarden zoals sterke punten, kansen, bedreigingen en knelpunten in soorten;
2. Opstellen van een natuurvisie en actieplan natuur. Wat willen we bereiken? Waar willen we wat bereiken? Hoe gaan we het realiseren?;
3. Initiëren van projecten gericht op natuur en natuurbeleving (o.a. natuurspeelplekken).

Ecologie (leefgebieden)

Beleidsstandpunt:

Door het vastleggen en zo nodig formaliseren van natte en droge leefgebieden voor planten en dieren, moet zowel in bebouwd als onbebouwd gebied, een robuust netwerk van plekken en structuren voor natuur en natuurbeleving ontstaan. De inzet is om leef(natuur)gebieden te vergroten, te versterken en met elkaar te verbinden. Daarbij zijn ook goede kansen voor het verhogen van de kwaliteit van wonen, werken en recreëren.

Water in een bebouwde omgeving biedt goede mogelijkheden voor natuurontwikkeling en -beleving.

Actiepunt:

1. Inventarisatie van huidige en potentiële natuurwaarden zoals sterke punten, kansen, bedreigingen en knelpunten in leefgebieden.

Zie ook: actiepunten ecologie (soorten)

2.6.3 Milieuhygiëne

Bij milieuhygiëne gaat het om beleidsstandpunten en actiepunten voor geluid, trilling, externe veiligheid, bodem, licht, lucht, geur en straling.

Geluid

Beleidsstandpunt:

Het geluidbeleid zal moeten zorgen voor het beschermen van mensen tegen (ernstige) hinder door geluid. Niet voorkomen kan worden dat sommige mensen enige hinder zullen ondervinden van geluid. Bij het stellen van eisen (ambitiewaarde en grenswaarde) aan nieuwe woningen en andere geluidsgevoelige functies, wordt gekeken naar de geluidkwaliteit die binnen een gebied kan worden verwacht en redelijkerwijs mogelijk is. De aanpak van knelpunten vraagt om maatwerk. Daarbij wordt zoveel mogelijk gekeken naar het koppelen van werk met werk.

Actiepunt:

Zie Nota Geluidsbeleid.

Trilling

Beleidsstandpunt:

Er zal voor moeten worden gezorgd dat mensen worden beschermd tegen (ernstige) hinder door trilling. Niet voorkomen kan worden dat sommige mensen (tijdelijk) enige hinder ondervinden. Bij het stellen van normen (ambitiewaarde en grenswaarde) wordt gekeken naar de trillingen die binnen een gebied kan worden verwacht en redelijkerwijs mogelijk is te behalen. Nieuwe situaties met blijvende trillingshinder (volgens SBR-richtlijn) mogen niet ontstaan. Er wordt rekening gehouden met functies die extra gevoelig zijn voor trillinghinder.

Actiepunten:

1. Inventariseren van hindersituaties met trillingen;
2. Opstellen beleidsnotitie hoe om te gaan met trillingen bij o.m. bouwactiviteiten.

Externe veiligheid

Beleidsstandpunt:

De risico's als gevolg van gevaarlijke stoffen moeten beperkt worden door maatregelen aan de bron. Indien deze maatregelen niet afdoende blijken, zal in bestaande situaties en vooral bij nieuwe ontwikkelingen gekeken moeten worden naar oplossingen om de gevolgen van een mogelijke calamiteit tot het minimum te beperken.

In een beleidsplan Externe veiligheid zal aangeven worden hoe bij specifieke omstandigheden om moet worden omgegaan met het plaatsgebonden risico en groepsrisico bij bestaande en nieuwe situaties.

Actiepunt:

1. Implementatie van het externe veiligheidsbeleid in de verschillende beschikbare instrumenten voor uitvoering zoals vergunningen, ruimtelijke plannen, communicatie et cetera.

Voor iedereen een minimale veiligheid garanderen, een LPG vulpunt voor autogas onder een kantorencomplex is in Nederland verboden.

Bodem

Beleidsstandpunt:

Vanuit milieuoogpunt is functiegericht saneren het minimum. Waar mogelijk verdient multifunctioneel saneren de voorkeur. Deze situatie wordt gehaald door een proces gekoppeld aan ontwikkeling van gebieden of beëindiging dan wel het starten van (bedrijfs)activiteiten. Indien mogelijk worden ook andere (autonome) bodemverontreinigingen aangepakt.

Actiepunten:

1. Meer grip krijgen op bodemkwaliteit c.q. bodemverontreinigingen binnen de gemeente Overbetuwe (onderzoek, interpretatie en presentatie van resultaten);
2. Uitwerken van het principe "Wat schoon is willen we schoon houden";
3. Het accent van het bodembeleid de komende jaren leggen op actief toezicht (controleren van meldingen van grondverzet en vermoeden van grondstromen).

Licht & donkerte

Beleidsstandpunt:

Er mogen zich geen situaties voordoen met ernstige lichthinder. Indien lichthinder optreedt, zijn maatregelen nodig om deze weg te nemen of zoveel mogelijk te beperken. Niet elk gebied is even gevoelig voor licht. Voor gebieden waar duisternis en het donkere landschap een kwaliteit is, zal deze kwaliteit zoveel mogelijk moeten worden behouden. Nieuwe situatie van lichthinder moeten worden voorkomen. Ook zal bij het inzetten van verlichting bewust moeten worden gekeken naar het voorkomen van hindersituaties voor dieren en planten.

Actiepunten:

1. Het opstellen van een licht- en donkertekaart met daarop bronnen van licht en gevoelige gebieden;
2. Duisternis wordt erkend als een kernkwaliteit voor het landelijk gebied binnen de groene ruimte. Duisternis is samen met rust en stilte een kernkwaliteit van onze leefomgeving.

Lucht

Beleidsstandpunt:

Er zal voor moeten worden gezorgd dat mensen worden beschermd tegen negatieve gezondheidseffecten door luchtvervuiling. In beginsel gelden de Europese en in Nederland gehanteerde grenswaarden voor luchtvervuilende stoffen als norm. Voor extra gevoelige functies of gebieden kan een strengere norm worden gehanteerd.

Actiepunten:

1. Beleidsvoorstel maken over de noodzaak om, aanvullend aan de wettelijke regelingen, beleid te formuleren voor bescherming van gevoelige groepen tegen luchtvervuilende stoffen;
2. Formuleren van duidelijkheid rond de onderzoeksplicht bij plannen en gevoelige groepen.

Geur

Beleidsstandpunt:

Er zal voor moeten worden gezorgd dat mensen worden beschermd tegen hinder door geur. In beginsel wordt daarbij het Gelders geurbeleid gehanteerd.

Actiepunt:

1. Onderzoek doen naar de noodzaak voor geurbeleid voor nieuwe situaties (incl. beleid voor geurgehinderden);

Straling

Beleidsstandpunt:

Er mogen zich geen situaties voordoen met ernstige stralingshinder. Indien stralingshinder optreedt, zijn maatregelen nodig om deze weg te nemen of zoveel mogelijk te beperken. Nieuwe situatie van stralingshinder moeten worden voorkomen.

Actiepunten:

1. Het opstellen van een (beknpte) beleidsnotitie elektromagnetische straling met daarin aandacht voor de risico en wijze waarop de gemeente Overbetuwe met bestaande en nieuwe situaties omgaat;
2. Inventariseren welke gevoelige groepen in de huidige situatie binnen het invloedsgebied van hoogspanningslijnen bevinden.

3. Instrumentenmix

3.1 Instrumenten milieubeleid

Voor het bereiken van de milieudoelen staan de gemeente Overbetuwe verschillende instrumenten ter beschikking:

- juridische instrumenten (de zweep);
- financiële prikkels (de peen);
- informatieoverdracht (de preek).

Juridische instrumenten

Juridische instrumenten kunnen op verschillende manieren het handelen van bedrijven of individuen sturen. Zo is het de taak van de gemeente om milieuvoorschriften ('milieuvergunningen') aan bedrijven te verlenen dan wel te weigeren. In de Wet milieubeheer (en diverse besluiten) is aangegeven welke eisen wij in deze vergunning mogen opleggen. Ook het toezicht en de handhaving van de voorschriften is een verplichte overheidstaak.

Een belangrijk ander juridisch instrument is de gemeentelijke verordening. Een gemeentelijke verordening is een regeling die geldt voor iedereen binnen de gemeente. Een verordening heeft vaak tot doel de gemeente netjes en leefbaar te houden voor iedereen. Op grond van de Gemeentewet mogen en moeten gemeenten verordeningen uitvaardigen en zo nodig sanctioneren.

Een andere maatregel dat onder dit instrument valt is bijvoorbeeld het opnemen van een duurzaamheidswens in een aanbesteding of een convenant. Bij een aanbesteding wordt een gewenste ontwikkeling of maatregel vastgelegd in offertes en/of contracten tussen partijen en is daarmee bindend. Een convenant is een afspraak tussen twee of meerdere partijen over het doen van een bepaalde inspanning. Voorbeelden hiervan zijn een convenant tussen gemeente(n), bouwpartijen en woningbouwverenigingen over het toepassen van duurzame bouwmaterialen en een convenant die een gemeente kan afsluiten over het gebruik van papier en hout met het FSC-keurmerk.

Juridische instrumenten liggen voor een groot deel vast. De bestuurlijke vrijheid voor het maken van eigen keuzes (maatwerk) wordt hierdoor enigszins beperkt. Door middel van branche-, thema- of gebiedsgerichte projecten heeft het bestuur wel de mogelijkheid door het stellen van voorschriften en verordeningen en handhaving van wettelijke taken, maatwerk binnen het eigen beheersgebied te realiseren.

Juridische instrumenten zijn onder andere:

- vergunning
- toezicht en handhaving

Bij voorkeur worden afdwingbare maatregelen ingezet. Die zijn eenduidig en het resultaat is zeker. Indien dit niet voldoende of niet mogelijk is, worden aanvullende instrumenten ingezet. Uiteindelijk komt het er wel op neer dat voor de keuze van een milieu-instrument de effectiviteit (en kosten) doorslaggevend zal zijn.

Financiële prikkels**Financiële prikkels zijn onder andere:**

- subsidies
- heffingen
- aanbieden diensten

Er zijn positieve en negatieve financiële prikkels te onderscheiden. Positieve prikkels kunnen subsidies zijn voor anders nog onrendabele maatregelen. Het kan ook gaan om bijvoorbeeld financiële steun als blijk van waardering of aanmoediging voor het uitvoeren van een activiteit die past binnen het vastgesteld gemeentelijk beleid. Een voorbeeld daarvan is het subsidiëren van vleermuiskasten, regentonnen en compostvaten. Negatieve prikkels zijn bijvoorbeeld heffingen zoals een verhoging van de parkeertarieven ten gunste van een gezondheid (schone lucht en minder geluid).

Een positieve prikkel zoals een subsidie heeft de voorkeur boven een negatieve prikkel. Het duidelijke nadeel van een subsidie is echter dat het de gemeente geld kost en dit instrument is daarmee beperkt.

Informatieoverdracht is onder andere:

- kennisoverdracht (één richting)
- Inspireren, enthousiasmeren, etc.
- gesprekken (twee richtingen)

Informatieoverdracht

Bij informatieoverdracht gaat het om het beïnvloeden van de houding en het gedrag van mensen door het geven van kennis over de voor- en nadelen van een afweging, bijvoorbeeld het wel of niet scheiden van afval. Door het bieden van informatie kunnen nieuwe afwegingen worden gemaakt. Het communiceren over milieu is belangrijk. Mensen hebben over het algemeen moeite met veranderingen en zijn niet snel bereid tot oplossingen voor dagelijkse en toekomstige problemen. Door het geven van informatie over bijvoorbeeld de achtergronden en meerwaarde van een keuze voor milieumaatregelen en -situaties, kan begrip ontstaan. Soms kan communicatie zelfs rechtstreeks het gedrag van mensen beïnvloeden.

De beperking van het effect van informatieoverdracht is dat lang niet altijd van te voren duidelijk is, in hoeverre het helpt de doelstelling te bereiken. Hoeveel procent van de doelgroep bereik je? Hoeveel procent daarvan doet daadwerkelijk ook iets met de informatie? En voor hoelang? Informeren zal daarom bijna altijd ter ondersteuning zijn of in combinatie moeten worden gebracht met andere instrumenten.

3.2 Belangrijke (wettelijke) instrumenten

De keuze voor één of meerdere instrumenten hangt sterk af van het beoogde doel, de zeggenschap, het draagvlak en de financiële middelen. Hierna volgt een nadere uitwerking van de traditioneel belangrijkste (wettelijke) instrumenten. Dit zijn vergunningverlening en handhaving. Verder een korte passage over het bestemmingsplan als juridisch instrument.

3.2.1 Vergunningverlening

Uitvoeren van onze milieutaken doen we voor een groot deel via, de beoordeling van meldingen, het afgeven van vergunningen en het handhaven van de milieuwetten en regels. De komende periode staan we voor een aantal uitdagingen.

Met de komst van het Besluit algemene regels inrichtingen milieubeheer (Activiteitenbesluit) is voor circa 160 bedrijven de vergunningplicht komen te vervallen. In de komende jaren zal met een aantal wijzigingen op het Activiteitenbesluit, voor nog meer bedrijven deze vergunningplicht vervallen. Voor een kleine groep bedrijven, met heel specifieke activiteiten, blijft de vergunningplicht uiteindelijk nog bestaan. De overige bedrijven vallen onder algemene voorwaarden opgenomen in het Activiteitenbesluit. De komende jaren zullen de consequenties van het Activiteitenbesluit in beeld moeten worden gebracht en aanpassingen worden doorgevoerd.

Ook zal het geluidbeleid en eventueel nog nieuw op te stellen lucht/licht- en afvalbeleid verwerkt moeten worden in de milieuvoorschriften (vergunningvoorschriften of maatwerkvoorschriften).

Daarnaast zal de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) in 2010 zijn intrede doen. Deze wet brengt ca. 25 regelingen samen die de fysieke leefomgeving betreffen. Het gaat hierbij om het opgaan in één vergunning van de nu aanwezige bouw-, milieu-, natuur- en monumentenvergunningen. Bij één vergunning hebben burgers en ondernemers nog maar te maken met één loket, één beschikking en één procedure. De invoering van de Wabo vraagt om tot grote veranderingen in de organisatie en werkprocessen.

3.2.2 Handhaving

Bij toezicht en handhaving gaat het om naleving van wetten en regels.

De opgave is de milieuhandhaving te professionaliseren en te werken volgens een passende handhavingstrategie gericht eenduidigheid, samenwerking, communicatief, adequaat en proactief handelen. Deze inspanningen moeten leiden tot een vermindering van de administratieve lasten voor bedrijven en een verhoging van de effectiviteit van toezicht en handhaving. Deze manier van werken stelt voorwaarden aan de organisatie, die de kwaliteit en de kwantiteit van de handhaving borgen. De komende tijd zal extra aandacht zijn voor deze kwaliteitslag.

3.2.3 Ruimtelijk plan

Een ruimtelijk plan (lees: bestemmingsplan) zal moeten voldoen aan de eisen van een goede ruimtelijke ordening. Een van de eisen is een passende milieukwaliteit. Bij de keuze voor bestemmingen en gebruik van gronden zal (ook vanuit de milieuwetgeving) gelet moeten worden op kwaliteitsaspecten zoals gezondheid, veiligheid en het welbevinden van mensen (leefomgeving). Om er voor te zorgen dat keuzes zorgvuldig worden gemaakt zal milieu, in het belang van een goede ruimtelijke ordening, aan de voorkant van het planproces meegenomen moeten worden. Een expliciete afweging van milieu is noodzakelijk voor de voortgang, kwaliteit en realisatie van plannen en processen.

3.3 Inzet van instrumenten

De wettelijke instrumenten zullen een belangrijke rol blijven spelen bij de uitvoering van het milieubeleid. Door de verschuiving van 'normdenken' naar gebiedsgerichte oplossingen en omgevingsgericht (Wabo) en integraal maatwerk, is er wel veel aan het veranderen. Dit heeft consequenties voor de instrumenten zelf, maar ook voor de wijze waarop we deze instrumenten inzetten om ons doel te bereiken. Hoewel juridische instrumenten erg belangrijk blijven, zullen financiële instrumenten (exploitatiewet) en informatieoverdracht (kennis) steeds vaker moeten worden ingezet om het gewenste resultaat te verkrijgen.

Bij de uitvoering van het milieubeleid zal steeds moeten worden gekeken welke instrumenten passend zijn. In veel gevallen gaat het om een inzet van een mix van instrumenten.

4. Maatschappelijke effecten (monitoren)

4.1 Signalen van milieukwaliteit

Milieukwaliteit is één van de factoren die bepalend zijn voor de kwaliteit van de leefomgeving. Om te weten te komen welke impact milieu heeft op de beleving van bijvoorbeeld een woongebied, is onderzoek nodig.

4.2 Milieubelasting versus milieubeleving

Bij het beoordelen en vooral de aanpak van milieusituaties wordt niet alleen gekeken naar de feitelijke milieubelasting. Uit onderzoek blijkt dat naast de aanwezigheid van milieubelasting, de specifieke omstandigheden de mate van hinder bepalen. In onderstaande tabel zijn deze 'omstandigheden' omschreven. Deze kennis is belangrijk om milieusituaties te beoordelen en te komen tot een adequate oplossing.

Of mensen hinder hebben van een milieubelasting hangt af van verschillende factoren. Hieronder is een overzicht opgenomen van specifieke omstandigheden. Hinder treedt vaak op indien mensen de milieubelasting ervaren als:

"ongewoon":	niet algemeen voorkomend, ongewoon voor het type gebied.
"onbekend":	niet duidelijk is waar de milieubelasting vandaan komt.
"onbemind":	de verhouding met de veroorzaker is slecht.
"veel":	de milieubelasting is hoog.
"continu":	de milieubelasting is voortdurend aanwezig.

4.3 Informatiebronnen

Informatie over de milieubeleving ofwel de impact van milieubelasting op de leefkwaliteit, kan sturing geven aan de strategie en inzet van het milieubeleid. De kennis over hoe milieukwaliteit binnen gebied wordt gewaardeerd kan op verschillende manieren worden verkregen. Er zijn vier veel gebruikte manieren voor het krijgen van 'signalen over de milieukwaliteit', dit zijn:

1. meten en berekenen van (technische) milieusituatie
2. klachtenregistratie
3. milieubelevingsonderzoek
4. Burgerparticipatie

4.3.1 Meten en rekenen

De meest herkenbare manier om kennis te verkrijgen over milieubeleving is het meten en berekenen van de luchtvervuiling, geluiden et cetera. Meten en berekenen leveren een zogenoemd objectief resultaat. Dit heeft veel voordelen. Een nadeel is dat lang niet alles wordt gemeten of berekend en niet of zeer beperkt rekening wordt gehouden met de factor subjectiviteit. Dit terwijl milieubeleving sterk afhankelijk is van persoonlijke waarnemingen en daadwerkelijke beleving (verwijzing: Niet-akoestische factoren van geluidbeleving, GGD-MMK, regio Rijnmond).

Met de uitvoering van het geluidbeleid wordt berekend voor welke woningen aanvullende gevelmaatregelen nodig zijn om het gewenste geluidniveau binnen in de woning te halen. Ook wordt berekend wat het effect van de te nemen maatregelen zijn bv het toepassen van stille wegdekken zijn. Ook kan voor luchtkwaliteit bepaald worden wat het aantal verloren levensjaren zijn indien gevoelige functies langs drukke wegen worden gerealiseerd.

4.3.2 Klachtenregistratie

Klachtenregistratie kan een zeer waardevol signaal zijn voor milieubeleving en het stellen van prioriteiten in de uitvoering (en beleid). Belangrijk is ook te beseffen dat de waarde van klachten bepaald wordt door de representativiteit van de klachten. Het op basis van klachten beoordelen van de mate waarin men gehinderd wordt is lastig omdat het (exacte) oordeel vaak niet is geregistreerd. Daar komt bij dat aan te nemen is dat niet iedereen die hinder heeft een klacht meldt ¹⁸. Hoewel er vanuit mag worden gegaan dat degene die klaagt ook daadwerkelijk hinder ondervindt, moet toch worden geconstateerd dat de representativiteit van klachtenregistraties voor het aantal gehinderden en de ernst en omvang van de hinder niet is aangetoond. De klachten-registraties (aantal klachten) kunnen daarom in eerste instantie alleen worden gebruikt voor het signaleren van mogelijke aandachtsgebieden.

BWM heeft een klachtenregistratie en de ingediende klachten worden gebruikt voor het monitoren van het gevoerde beleid.

4.3.3 Milieubelevingsonderzoek

Een milieubelevingsonderzoek is een enquête waarbij burgers worden gevraagd naar hun mening over milieukwaliteit in relatie tot woonkwaliteit. Afhankelijk van de representativiteit van het onderzoek (vraagstelling en aantal respondenten) kunnen op basis van dit type onderzoek uitspraken worden gedaan over knelpunten en het aantal gehinderden. Door dit onderzoek regelmatig uit te voeren (bijv. 1x per 2 jaar), kunnen ontwikkelingen worden gesignaleerd. Ook het effect van het beleid kan zo worden gemeten.

Tot nu bestaat er geen goed overzicht van de milieubeleving bij de inwoners van Overbetuwe. Dit inzicht is wel zeer gewenst om de effecten van het gevoerde beleid te monitoren. In de planperiode wordt voorgesteld daarom een belevingsonderzoek uit te voeren bij de inwoners van Overbetuwe in samenwerking met de GGD.

4.3.4 Vormen van burgerparticipatie

Het incidenteel of structureel bevragen van burgers tijdens bijvoorbeeld een discussieavond, workshop of inloopavond levert veel kennis op over de kwaliteit van de woonomgeving. Deze kennis kan een belangrijke input zijn voor planvorming en het stellen van prioriteiten.

Om de kennis en ideeën die bij de Overbetuwse bevolking leven over de hoofdthema's duurzaam-

¹⁸ De bekendheid en bereikbaarheid van de klachtentelefoon is ook een belangrijke factor voor de representativiteit en klachtenregistraties.

heid, ecologie en milieuhygiëne te benutten, wordt gekeken welke vorm van burgerparticipatie hiervoor het geschiktst is. Een en ander zal worden afgestemd met de afdeling BMO. Te denken van aan het instellen van een “denktank” die adviezen kan leveren die gebruikt kunnen worden bij plannen en projecten.

4.4 Gezondheid Effect Screening

Een Gezondheid Effect Screening (GES) is een instrument waarmee vooraf inzicht wordt verkregen over de verschillende factoren die van invloed zijn op de gezondheid van (toekomstige) bewoners. Het geeft een goed beeld van de gezondheidkundige knelpunten en kansen bij ruimtelijke, herstructurerings- of verkeersplannen.

De GGD kan de gemeente ondersteunen bij het aangeven welke gezondheidseffecten bepaalde plannen hebben (bv het berekenen van verloren levensjaren door blootstelling aan een slechte luchtkwaliteit). In de planperiode van het Milieubeleidsplan zal hiervoor een pilot worden uitgevoerd.

Het is de bedoeling om in de planperiode alle bovengenoemde informatiebronnen in te zetten.

4.5 Meten van uitvoering

Om onze prestaties en doelen te meten maken we een monitor. Deze bevat indicatoren die aangeven in hoeverre de beoogde effecten zich voordoen. In het Activiteitenplan 2011 – 2014 zijn deze indicatoren opgenomen. Er zijn verschillende soorten indicatoren.

Type indicatoren:

- Proces-indicatoren: indicatoren die betrekking hebben op activiteiten die worden ontplooid in het kader van het voortbrengen van een product. Dit betreffen indicatoren die kunnen worden gezien als onderdeel van een proces. Voorbeeld: inventarisatie van leefgebieden voor dieren en planten als onderdeel van een beleidsplan en uitvoeringsplan.
- Prestatie-indicatoren: indicatoren die betrekking hebben op de geleverde prestaties/ producten gemeten in eenheden. Dit betreffen indicatoren die kunnen worden gezien als feitelijke productie. Voorbeeld: een milieuadvies voor een R.O. project.
- Effect-indicatoren: indicatoren die betrekking hebben op het effect van het gevoerde beleid of maatregel (actiepunt) op de milieusituatie. Dit betreffen indicatoren die kunnen worden gezien als maatschappelijk effect van het gevoerde beleid. Voorbeeld: strekkende meters uitgevoerd stil asfalt, vierkante meters zonnepaneel of CO2 reductie als gevolg van toepassing aardwarmte.

Bij het Activiteitenplan ligt de nadruk op proces- en prestatie-indicatoren. Effect-indicatoren zijn wenselijk en het in beeld brengen van de maatschappelijke effecten maar zijn vaak zeer moeilijk te genereren. Effect-indicatoren zijn vooral opgenomen in de uitvoeringsplannen en –nota's zoals de Nota Geluidbeleid en het uitvoeringsprogramma “Overbetuwe naar Klimaatneutraal”. Ook de resultaten van deze plannen en nota's zullen gerapporteerd moeten worden in het jaarverslag afdeling BWM.

De monitoring van het Milieubeleidsplan zal tweejaarlijks plaatsvinden.

BIJLAGE 1: ACTIVITEITENPLAN 2011 – 2014

Het activiteitenplan geeft een zo volledig mogelijk overzicht van de activiteiten die de komende vijf jaar nodig zijn. De activiteiten zijn deels afkomstig uit wettelijke taken en voor het andere deel geeft het uitvoering aan de beleidsstandpunten ofwel actiepunten. Bij het stellen van de daarin te maken keuzen zal voorrang worden gegeven aan de wettelijke taken en de speerpunten van het beleid (§ 2.4). Ook zullen de resultaten van de maatschappelijke agenda daarbij meewegen.

Duidelijk is gemaakt dat de gemeente Overbetuwe beperkt is in de beschikbare middelen. Dit betekent dat niet alles kan, maar vooral dat gekeken moet worden naar kansen die ontstaan en door samen te werken met anderen. Dit geldt zeker voor de uitvoering van milieufacetbeleid. Voor een optimale uitvoering van het milieubeleid is het belangrijk dat we elkaar steunen, verbanden leggen, samenwerken en slimme plannen maken.

Uitgangspunt is dat de uitvoering van het milieubeleidsplan zoveel mogelijk binnen het bestaande budget zal worden uitgevoerd. Voor gebiedsgericht werken aan milieu zal de eerste jaren geïnvesteerd moeten worden in het loslaten van oude patronen (normdenken) en het eigen maken van de werkwijze die hoort bij gebiedsgericht werken aan milieu (kwaliteitsdenken en kansen benutten). Dit kan door opleiding en het ontwikkelen van gebiedsgerichte instrumenten zoals het opstellen van een gebiedsgericht milieubeleidskader.

De financiële positie van de gemeente heeft ertoe geleid dat bij de begroting 2011 voor een aantal activiteiten geen aanvullende middelen beschikbaar is gesteld. Indien binnen de planperiode van het Milieubeleidsplan geen financiële ruimte ontstaat, kan aan deze activiteiten ook geen uitvoering worden gegeven. In de kolom planning staat dan een ?. Voor deze activiteiten geldt uiteraard een inspanningsverplichting om de activiteit bijvoorbeeld door een intensievere samenwerking met partners, alsnog te realiseren. De kolom financiële dekking geeft aan hoe de dekking van de activiteit is.

'In het overzicht staat een aantal activiteiten waarvoor dekking gevonden kan worden binnen bestaande budgetten. Of hier daadwerkelijk uitvoer aan gegeven kan worden is afhankelijk van de besluitvorming over de bestaande budgetten bij de Schatgraversoperatie.'

Het activiteitenplan zal worden uitgewerkt in een milieu uitvoeringsprogramma. Daarin zal dan ook een uitwerking worden gegeven van de inzet van personeel.

	Onderwerp/ Doel	Actiepunten/ Operationeel doelen	Taak niveau W = Wettelijk V = Verplichting A = Additioneel	Taak duur J = Jaarlijks S = Structureel I = Incidenteel	Indicator	Middelen S = structureel E = eenmalig	Financiële dekking	Planning
	Coördinatie en samenwerking milieuprogramma							
1		2-jaarlijks programma voor uitvoering van wettelijke taken en het milieubeleid	W	J	Aanwezigheid van milieuprogramma	Interne uren Bestaande formatie	Bestaand loonkosten budget	2011
2	Jaarverslag/ monitor	Jaarlijks rapporteren van de milieuresultaten		J	Aanwezigheid van jaarverslag	Interne uren bestaande	Bestaand loonkosten	2011

	Onderwerp/ Doel	Actiepunten/ Operationeel doelen	Taak niveau W=Wettelijk V=Verplichting A=Additioneel	Taak duur J=jaarlijks S=Structureel I=Incidenteel	Indicator	Middelen S=structureel E=eenmalig	Financiële dekking	Planning
3	Instellen van een participatiemethode	Deskundigen die meedenken over de uitvoering van het milieubeleid	A	S	Aantal overleggen Aantal concrete bijdrage in projecten, plannen of anderszins.	formatie Interne uren bestaande formatie	budget Bestaand loonkosten budget	2011
4	Externe integratie milieubeleid	Milieubeleid moet zijn weerslag krijgen in alle beleidsplannen, ruimtelijke plannen en projecten (beslissingen)	A	S	Aantal plannen met een hoge score Aantal plannen met minder hoge score	Interne uren bestaande formatie	Bestaand loonkosten budget	2011 - 14
5	Implementatie gebiedsgericht werken aan milieu	Opleiding, coachen en inhoudelijke ondersteuning Afstemmen met 'integrale gebiedsgericht werken'	V	I	Mate van zelfstandigheid kennis en competenties	Eenmalig € 12.500	Opleidingsbudget	2011-2014
6	Beoordelingssystematiek Monitoring	Opstellen van een systematiek om de bijdrage van een ontwikkeling aan milieudoelen te beoordelen en in beeld te brengen	V	I	Aanwezigheid van een systematiek en presentatie	Eenmalig € 5.550	Bestaand budget	2011
7	Uitvoering vergunningverlening	Vergunningen: voor alle bedrijven met vergunningplicht adequaat Grip op meldingsplichtige bedrijven+ adequaat en dekkend	W	S	Tijdigheid: % vergunning dat binnen wettelijk termijn is afgegeven. Kwaliteit: % vergunning dat bij beroep standhoudt	Interne uren bestaande formatie	Bestaand loonkosten budget	2011 - 14
8		Bedrijvenbestand actualiseren	A	I	Beschikking hebben over actueel bedrijvenbestand	Eenmalig € 60.000	Bestaand budget	2011-2014
9	Veranderingstraject Wabo	Implementatie van veranderingstraject volgens landelijke en regionale planning	W	I	Operationeel hebben van één loketuitgifte van omgevingsvergunning	Interne uren bestaande formatie	Bestaand loonkosten budget	2011-12
10	Implementatie BARIM	Toetsen op bruikbaarheid en	V	I	Notitie waarin de	Interne uren	Subsidie	2011

Onderwerp/ Doel	Actiepunten/ Operationeel doelen	Taak niveau W=Wettelijk V= Verplichting A= Additioneel	Taak duur J= jaarlijks S= Structureel I= Incidenteel	Indicator	Middelen S= structureel E= eenmalig	Financiële dekking	Planning
	compleetheid (maatwerk)			implementatie is beschreven	bestaande formatie	VRM	
	Uitvoering handhaving c.q. uitvoeringprogramma						
11	Opstellen programma	V	2-Jaarlijks	Aanwezigheid van programma	Interne uren bestaande formatie	Bestaand loonkosten budget	2011
12	Handhaving milieuwetgeving	V	S	Uitvoering conform programma	Interne uren bestaande formatie	Bestaand loonkosten budget	2011 - 14
13	Regiotaak HH	V	S	Aanwezigheid bij besprekingen, weging en implementatie	Interne uren bestaande formatie	Bestaand loonkosten budget	2011 - 14
14	Professionalisering HH (incl. Wabo)	W	I/S	Aanwezigheid van een HH strategie	Interne uren bestaande formatie	Bestaand loonkosten budget	2011 - 12
	Uitvoering ruimtelijke plannen						
15	Milieu verankert in het ruimtelijk planproces (volgens: Handreiking gebiedsgericht werken aan milieu)	W/V	S	Aantal milieuvragen Het % adviezen t.o.v. het aantal ruimtelijke plannen	Interne uren bestaande formatie	Bestaand loonkosten budget	2011 - 14
16	Behaalde resultaten in het uiteindelijke plan beoordelen en presenteren	W/V	S	Score voor duurzaamheid Score voor ecologie Score voor milieuhygiëne	Interne uren bestaande formatie	Bestaand loonkosten budget	2011 - 14
	Algemene bouwstenen						
17	Gebiedsgericht werken aan milieu	V	S	Evaluatie van voortgang en resultaten	Interne uren bestaande formatie	Bestaand loonkosten budget	2011 - 14
18	Proefperiode	A	I	Evaluatie van voortgang en resultaten	Interne uren bestaande formatie	Bestaand loonkosten budget	2011
19	Opleiding / coachen	A	J	Evaluatie van voortgang en	Zie 5	Zie 5	2011

	Onderwerp/ Doel	Actiepunten/ Operationeel doelen	Taak niveau W=Wettelijk V = Verplichting A = Additioneel	Taak duur J = jaarlijks S = Structureel I = Incidenteel	Indicator	Middelen S = structureel E = eenmalig	Financiële dekking	Planning
20		Handreiking Gebiedsgericht werken aan milieu (incl. Interim beleid)	V	I	resultaten	Zie 6	Zie 6	2011
21	Regio coördinatie en afstemming		V	S	Aanwezigheid bij besprekingen	Interne uren bestaande formatie	Bestaand loonkosten budget	2011 - 14
22	Provincie coördinatie en afstemming		V	S	Aanwezigheid bij besprekingen	Interne uren bestaande formatie	Bestaand loonkosten budget	2011 - 14
23	Afval Voorkomen van afval en hergebruik en recycling	Structureel samenwerken tussen de sector Afval en Milieu over doelen en uitvoering	A	S	Verslag van voortgang en resultaten	Interne uren bestaande formatie	Bestaand loonkosten budget	2011 - 14
24		Inventariseren van kansen voor afvalpreventie en hergebruik van afval (bedrijven en huishoudens)	A	I	Overzicht van kansen	Interne uren bestaande formatie	Bestaand loonkosten budget	2011
25		Opstellen beleids- en uitvoeringsplan afval (bedrijven)	A	I	Vastgesteld beleids- en uitvoeringsplan	Interne uren bestaande formatie	Bestaand loonkosten budget	2012
26	Klimaat (energie) Zuinig omgaan met fossiele brandstoffen en actief werken aan terugdringen CO2.	Zie uitvoeringsprogramma "Overbetuwe naar Klimaatneutraal"	V	I	Jaarlijkse verslaglegging van voortgang 73 actiepunten en resultaten	Zie Klimaatnota	Bestaande budgetten	2011 - 14
27		Opstellen monitorplan	V	I	Beschikbaarheid van functionerend monitorplan	Zie Klimaatnota	Bestaand budget	2010-2011
28	Mobiliteit Minimaal energiegebruik en minimale inbreuk op gezondheid, veiligheid en welbevinden.	Structureel samenwerken tussen de sector mobiliteit en milieu over doelen en uitvoering	A	S	Verslag van voortgang en resultaten	Interne uren bestaande formatie	Bestaand loonkosten budget	2011 - 14
29		Projecten fiets- en openbaarvervoer in verstedelijkingszone	A	I	Jaarlijks verslag van voortgang en resultaten	Interne uren bestaande formatie	Bestaand loonkosten budget	2011 - 14
30		Projecten optimaal fietsgebruik binnen Elst en tussen woongebieden en intensief bezochte voorzieningen Projecten fiets als recreatief	A	I	Jaarlijks verslag	Interne uren bestaande formatie	Bestaand budget	2011 - 14

Onderwerp/ Doel	Actiepunten/ Operationeel doelen	Taak niveau W = Wettelijk V = Verplichting A = Additioneel	Taak duur J = jaarlijks S = Structureel I = Incidenteel	Indicator	Middelen S = structureel E = eenmalig	Financiële dekking	Planning
	vervoermiddel aantrekkelijk maken, stimuleren			van voortgang en resultaten	bestaande formatie	loonkosten budget	
31	Water Duurzaam waterbeheer en ecologische benutting van water	A	S	Verslag van voortgang en resultaten	Interne uren bestaande formatie	Bestaand loonkosten budget	2011 – 12
32	Projecten ecologie en water	A	I/S	Verslag van voortgang en resultaten	Interne uren bestaande formatie	Bestaand loonkosten budget	2011 – 14
33	Projecten recreatie en water	A	I	Verslag van voortgang en resultaten	Interne uren bestaande formatie	Bestaand loonkosten budget	2011 – 14
34	Duurzaam bouwen Trias Energetica: beperken energiegebruik, gebruik duurzame energiebronnen en effectief gebruik duurzame energiebronnen	V	I	Gemaakte afspraken	Zie Klimaatnota	Bestaand loonkosten budget	2012
35	Opstellen/ toepassen van kwantitatieve doelstellingen Dubo	?	I	Aanwezigheid van doelstelling Dubo	Zie Klimaatnota	Bestaand loonkosten budget	2011
36	Aanschaf van GPR-gebouwen	?	I	Aanwezigheid van GPR Aantal keren dat GPR is gebruikt Resultaten van GPR	Zie klimaatnota	Bestaand budget	2011 – 14
37	Zie uitvoeringsprogramma "Naar Klimaatneutraal Overbetuwe"	V	I	Jaarlijkse verslaglegging (tot afronding uitvoering) van voortgang en resultaten	Zie Klimaatnota	Bestaand loonkosten budget	2011 – 14
38	Compact bouwen Intensief en meervoudig ruimtegebruik in gemengde gebieden en binnen 2 kilometer van hoogwaardig openbaar vervoer (HOV). Ecologie	A	I	Verslag van voortgang en resultaten	Zie klimaatnota	Bestaand budget	2011 – 14

	Onderwerp/ Doel	Actiepunten/ Operationeel doelen	Taak niveau W=Wettelijk V= Verplichting A= Additioneel	Taak duur J= jaarlijks S= Structureel I= Incidenteel	Indicator	Middelen S= structureel E= eenmalig	Financiële dekking	Planning
39		Structureel samenwerken tussen de sector landschap en milieu over doelen en uitvoering	A	S	Verslag van voortgang en resultaten	Interne uren bestaande formatie	Bestaand loonkosten budget	2011 - 14
40		Opstellen van een compensatieregeling of groenfonds groen en natuur	A	I	Aanwezigheid van compensatieregeling Aantal en/of oppervlak extra natuur/groen	Interne uren bestaande formatie	Bestaand loonkosten budget	2012
	Ecologie soorten							
41	In standhouden van soorten	Inventarisatie soorten/ Natuurwaardenkanskaart	A	I	Aanwezigheid van inventarisatie	Eenmalig € 7.500	Geen dekking beschikbaar	?
42	Verhogen biodiversiteit	Opstellen natuurvisie	A	I	Aanwezigheid van natuurvisie	Eenmalig € 35.000	Bestaand loonkosten budget	2011
43	(Soorten) beleving van natuur (natuureducatie)	Opstellen actieplan Natuur	A	I	Aanwezigheid van actieplan	Zie 42	Zie 42	2011
44		Projecten initiëren gericht op natuur en natuurbeleving	A	I	Verslag en voortgang en resultaten Aantal nieuwe soorten	Interne uren bestaande formatie	Bestaand loonkosten budget	2011 - 14
	Ecologie leefgebieden							
45	Vastleggen en zo nodig formaliseren leefgebieden	Inventarisatie van leefgebieden	A	I	Aanwezigheid van inventarisatie	Zie 41	Geen dekking beschikbaar	?
46		Projecten gericht op het vergroten van leefgebieden in kernen en buitengebied	A	I	Verslag van voortgang en resultaten Vierkante meter bestaand en nieuw leefgebied	Interne uren bestaande formatie	Bestaand loonkosten budget	2011 - 14
	Geluid							
47	Bescherming van mensen tegen ernstige hinder (gezondheid en welbevinden)	Zie Nota Geluidbeleid	V	S	Jaarlijkse verslaglegging (tot afronden uitvoering) van voortgang en resultaten	Zie nota geluidbeleid	Bestaande budgetten	2011 - 14
48	Trilling Bescherming van mensen tegen ernstige hinder door	Inventarisatie van hindersituatie met trillingen	A	I	Aanwezigheid van een inventarisatie	Eenmalig € 7.500	Geen dekking beschikbaar	?

	Onderwerp/ Doel	Actiepunten/ Operationeel doelen	Taak niveau W = Wettelijk V = Verplichting A = Additioneel	Taak duur J = Jaarlijks S = Structureel I = Incidenteel	Indicator	Middelen S = structureel E = eenmalig	Financiële dekking	Planning
	trilling							
49		Opstellen en communicatie van beleidsnotitie omgaan met trillingen	A	I	Aanwezigheid van een beleidsnotitie	Zie 48	Zie 48	?
50	Externe veiligheid							
	Duidelijkheid over externe veiligheid. Nemen van bronmaatregelen en zoeken van oplossingen om gevolgen van calamiteit te beperken.	Opstellen van beleidsplan Externe veiligheid	V	I	Aanwezigheid van een beleidsplan EV	Interne uren bestaande formatie	Bestaand loonkosten budget	2011
51		Uitvoeren van het externe veiligheidsbeleid	V	S		Interne uren bestaande formatie	Bestaand loonkosten budget	2011 – 14
	Bodem							
52	Opstellen overzicht humane spoedlocaties	Uitvoeren 18 oriënterende onderzoeken (OO's)	V	I	Rapportage 18 uitgevoerde oriënterende onderzoeken (OO's)	Eenmalig € 10.000	Bestaande kredieten	2011
53	Humane spoedlocaties zijn gesaneerd of worden beheerst	Uitvoeren nadere onderzoeken (NO's) en sanering spoedlocaties	V	I	Rapportage nadere onderzoeken (NO's) en GS beschikkingen 'ernst' en 'spoedeisendheid'	Afhankelijk van uitkomst punt 52	?	2011 – 14
54	Stand still bodemkwaliteit: "Wat schoon is moet schoon blijven"	Toezicht grondstromen d.m.v. administratieve controle van de meldingen (Senter novem) in combinatie met locatiebezoeken	W	S	Jaarlijkse rapportage in milieujaarverslag	Interne uren bestaande formatie	Bestaand loonkosten budget	2011 – 14
	Licht & donkerte							
55	Voorkomen van ernstige lichthinder en nemen van afdoende maatregelen	Opstellen van licht- en donkertekaart	A	I	Aanwezigheid van kaart	Eenmalig € 7.500	Geen dekking beschikbaar	?
56	Duisternis als kwaliteit borgen voor mens en dier	Beleidsnotitie licht & donkerte. Beschermen en concrete maatregelen	A	I	Aanwezigheid van beleidsnotitie	Zie 55	Geen dekking beschikbaar	?
	Lucht							
57	Geen ernstige gezondheids-effecten door luchtvervuiling	Beleidsvoorstel beschermen van gevoelige groepen	A	I	Aanwezigheid van beleidsvoorstel	Eenmalig € 5.000	Geen dekking beschikbaar	?
58	Bescherming van kwetsbare groepen	Formuleren van onderzoeksplicht ruimtelijke plannen	A	I	voorstel	Zie 57	Geen dekking beschikbaar	?

	Onderwerp/ Doel	Actiepunten/ Operationeel doelen	Taak niveau W = Wettelijk V = Verplichting A = Additioneel	Taak duur J = Jaarlijks S = Structureel I = Incidenteel	Indicator	Middelen S = structureel E = eenmalig	Financiële dekking	Planning
					onderzoeksplicht Aantal keren dat onderzoeksplicht is toegepast			
59	Geur Mensen beschermen tegen hinder door geur	Onderzoek naar de noodzaak voor geurbeleid nieuwe situaties en geurgehinderden	A	I	Uitspraak over noodzaak beleid Indien nodig geurbeleid en beleid geurgehinderden	Eenmalig € 5.000	Geen dekking beschikbaar	?
60	Straling Voorkomen van situatie met ernstige stralingshinder	Inventariseren van gevoelige groepen binnen invloedsfeer van hoogspanningslijnen	A	I	Aanwezigheid inventarisatie en conclusie	Eenmalig € 7.500	Geen dekking beschikbaar	?
61		Opstellen beleidsnotitie elektromagnetische straling	A	I	Aanwezigheid beleidsnotitie straling	Zie 60	Geen dekking beschikbaar	?